BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İŞLETME ANABİLİM DALI

MUHASEBE FİNANSMAN TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TÜRK TİCARET KANUNU MADDE 376 KAPSAMINDA SERMAYE KAYBI VE BORCA BATIKLIĞIN İNCELENMESİ İLE ŞİRKET ÖRNEKLERİ

HAZIRLAYAN

AKTAN GÜLBENK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. GÜRAY KÜÇÜKKOCAOĞLU

ANKARA-2021

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

Tarih: 05/08/2021

Öğrencinin Adı, Soyadı:Aktan GÜLBENK

Öğrencinin Numarası:21810180

Anabilim Dalı:İşletme Anabilim Dalı

Programı:Muhasebe Finans Tezli Yüksek Lisans

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı:Prof. Dr. Güray KÜÇÜKKOCAOĞLU

Tez Başlığı: TÜRK TİCARET KANUNU MADDE 376 KAPSAMINDA SERMAYE KAYBI VE BORCA BATIKLIĞIN İNCELENMESİ İLE ŞİRKET ÖRNEKLERİ

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 127 sayfalık kısmına ilişkin, 19/07/2021 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 15'tir. Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç

2. Alıntılar hariç

3. Beş (5) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

"Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını" inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

ONAY

Tarih:05/08/2021

Öğrenci Danışman Ünvan, Ad, Soyad, İmza: PROF. DR. GÜRAY KÜÇÜKKOCAOĞLU

ÖZET

Sermaye, şirket alacaklılarının şirketten olan alacaklarını tahsil edebileceklerine dair güvence oluşturması açısından büyük bir önem arz etmektedir. Anonim şirketlere hakim olan temel ilkelerden bir tanesi malvarlığının korunması ilkesidir ve sermayenin korunması da bu kapsamdadır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu sermaye şirketlerinin asgari sermaye tutarlarını belirlemiştir ve yine aynı kanunun 376. maddesi ile sermaye kaybı oranına bağlı olarak nasıl önlemler alınması gerektiği, hangi mercilere başvuru yapılması gerektiği ve sonuçlar açıklanmıştır.

Bilanço ve sermaye kavramı borca batıklık şüphesi olan şirketler açısından büyük bir önem arz etmektedir. Tüm hesaplamaların bilanço üzerindeki sermaye kalemlerinden yapılacağı düşünüldüğünde bu kavramların ne olduklarının bilinmesi büyük önem arz etmektedir. TTK m.376, bu kavramlar doğrultusunda sermaye kaybı ve borca batıklık kavramlarını açıklamıştır. eTTK ve düzenlemenin kaynağı olan İsviçre Borçlar Kanunu'nun ilgili maddeleri ile TTK m.376 arasında benzerliklerin yanı sıra farklılıklar da bulunması sebebiyle bu mevzuat hükümlerinin karşılaştırılarak incelenmesi gerekmektedir. Sermaye kaybının derecesine göre ve borca batıklık halinde nasıl önlemler alınması gerektiği, önlemlerin alınması ve alınmaması halinde bunun sonuçları, şirketin yönetim organı olan yönetim kurulunun sorumluluğu TTK m.376'da düzenlenen hususlardır.

İlgili kanun maddesinin pratikte nasıl uygulandığı ise Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş. başta olmak üzere üç örnek aracılığıyla bu tezde açıklanmaktadır. Borca batıklıktan kurtulmanın alternatif bir yolu olarak nitelendirilebilecek maddi olmayan duran varlıkların kullanılması ise söz konusu örneklerdeki şirketlerin marka değerleri vasıtasıyla borca batık statüsünden nasıl çıktıkları aracılığıyla izah edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Sermaye Kaybı, Borca Batıklık, TTK m.376, Marka Değeri

ABSTRACT

Capital is of great importance in terms of creating assurance that the creditors of the company will be able to collect their receivables from the company. One of the basic principles of joint stock companies is the principle of protection of assets, and the protection of capital is also within this scope. The Turkish Commercial Code No. 6102 has determined the minimum capital amounts of the companies. With the article 376 of the same law, what measures should be taken depending on the rate of capital loss, which authorities to apply to and the results are explained.

The concept of balance sheet and capital is of great importance for companies that are suspected of being in overdebtedness. Considering that all calculations will be made from the capital in the balance sheet, it is of great importance to know what these concepts are. Article 376 of the TCC has explained the loss of capital and overdebtedness in line with these concepts. Since there are differences as well as similarities between TCC art. 376 and the relevant articles of the Swiss Code of Obligations, which is the source of TCC art. 376, the provisions of these legislation should be compared and examined. What measures should be taken in case of capital loss and insolvency, the consequences of taking measures and not taking them, the responsibility of the board of directors are the issues regulated in TCC article 376.

In this thesis, how TCC article 376 is applied in practice is explained through three examples, primarily through Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş. The use of intangible assets, which can be described as an alternative way of getting out of overdebtedness is also explained in this thesis. These explanations were made through how the companies in the examples got out of overdebtedness by using their brand equities.

Keywords: Capital Loss, Overdebtedness, TCC art.376, Brand Equity

İÇİNDEKİLER

ÖZET i
ABSTRACT ii
İÇİNDEKİLER iii
TABLOLAR LİSTESİ vii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ viii
GİRİŞ 1
BÖLÜM 1 3
1. Şirketler Hukukunda Temel Kavramlar 3
1.1. Şirket ve Sermaye Şirketi Kavramları 3
1.1.1. Anonim Şirket 4
1.1.1.1. Anonim Şirketin Organları 5
1.1.1.1.1. Genel Kurul 5
1.1.1.1.2. Yönetim Kurulu 8
1.1.1.2. Anonim Şirketlerin Halka Açık Olup Olmamaları Açısından Tasnifi 10
1.1.1.2.1. Kapalı Anonim Şirketler 10
1.1.1.2.2. Halka Açık Anonim Şirketler 11
1.1.2. Limited Şirket 12
1.1.2.1. Limited Şirketin Organları 13
1.1.2.1.1. Genel Kurul 13
1.1.2.1.2. Müdür/Müdürler 14
1.1.3. Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirket 15
1.2. Bilanço ve Sermaye Kavramı 17
1.2.1. Bilanço Nedir? 17
1.2.1.1. Bilanço Eşitliği 18
1.2.1.2. Aktifler 19
1.2.1.2.1. Dönen Varlıklar 19

1.2.1.2.2. Duran Varlıklar 20
1.2.1.3. Pasifler 21
1.2.1.3.1. Kısa ve Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar 21
1.2.1.3.2. Özkaynaklar 21
1.2.2. Sermaye Nedir? 21
1.2.2.1. Esas Sermaye Sistemi 22
1.2.2.1.1. Nakit ve önceden belirli olması 23
1.2.2.1.2. Sermayenin Tamamen Taahhüt Edilmesi 23
1.2.2.1.3. İtibari Değerleri Olacak Şekilde Paylara Ayrılmış Olması 23
1.2.2.2. Kayıtlı Sermaye Sistemi 24
BÖLÜM 2 29
2. TTK 376. Maddesinin Çözümlenmesi 29
2.1. TTK m. 376 ve Eski TTK m.324 30
2.1.1. TTK 376 ile eTTK 324'e getirilen yenilikler ve farklılıklar 32
2.2. Bilançolar Hazırlanırken Dikkate Alınmayacak Önemli Hususlar 33
2.3. Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Yarısının Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması 34
2.3.1. Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Yarısının Zarar Nedeniyle Karşılıksız Kalması Durumunda Alınması Gereken Tedbirler 39
2.4. Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması 41
2.4.1. Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumunda Alınacak Önlemler 43
2.4.1.1. Sermayenin Üçte Biri İle Yetinme 44
2.4.1.2. Sermayenin Tamamlanmasına Karar Verme 47
2.4.1.2.1. Oybirliği ile Sermayenin Tamamlanması 47
2.4.1.2.2. Paydaşlardan bazılarının gönüllü olarak sermayeyi tamamlaması 48

2.4.1.3. Eş Zamanlı Olarak Sermaye Azaltımı Ve Artırımı Yapılması 48
2.4.1.4. Sermayenin Artırılması 51
2.4.1.4.1. Sermaye Artırım Türleri 52
2.4.1.4.1.1. Esas Sermaye Sisteminde Sermaye Artırımı 52
2.4.1.4.1.1.1. Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı 52
2.4.1.4.1.1.2. İç Kaynaklardan Sermaye Artırımı 53
2.4.1.4.1.2. Kayıtlı Sermaye Sisteminde Sermaye Artırımı 54
2.4.1.4.2. Üçte İki Oranında Sermaye Kaybı Halinde Doğrudan Sermaye Artırımı Yapılıp Yapılamayacağı Tartışması 55
2.4.1.4.3. Sermaye Artırımının Tescili 56
2.4.1.5. Şirketin Kendiliğinden Sona Ermesi 58
2.5. Borca Batıklık 63
2.5.1. Borca Batıklık Bildirimi ve İflas Süreci 65
2.5.1.1. Bildirim Yükümlülüğü Nedir? 65
2.5.1.2. Bildirim Yükümlülüğünü Kaldıran Hal 66
2.5.1.3. Bildirim İle Başlayan İflas Süreci 67
2.5.1.3.1. İflas Davası 68
2.5.1.3.2. İflasın Tasfiyesi 71
2.5.2. Borca Batıklıktan Kurtulmak İçin Alternatif Yollar 71
2.5.2.1. Birleşmeye Katılma 72
2.5.2.2. Konkordato 73
2.5.2.2.1. Adi Konkordato 74
2.5.2.2.1.1. Konkordato talebine eklenecek belgeler 75
2.5.2.2.1.2. Geçici Mühlet 75
2.5.2.2.1.3. Kesin mühlet 76
2.5.2.2.1.4. Alacaklılar toplantısı, projenin kabulü ve tasdiki 79
2.5.2.2.2. İflas Sonrası Konkordato 82

2.5.2.2.3. Malvarlığının Terkini Suretiyle Konkordato 82
2.5.2.3. Sıradan Çekilme Sözleşmesi 84
2.6. Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık Durumunda Yönetim Kurulu'nun Sorumlulukları 86
2.7. Halka açık şirketlerde TTK m.376'nın uygulanması 90
2.7.1. Birinci fıkranın uygulanması 91
2.7.2. İkinci fıkranın uygulanması 91
2.7.3. Üçüncü fıkranın uygulanması 92
BÖLÜM 3 94
3. TEKNOSA Örneği Üzerinden TTK m.376'nın Uygulanması 94
3.1. TEKNOSA Hakkında Genel Bilgiler 94
3.2. 30.10.2020 Tarihli Bilanço Üzerinden Sermaye Kaybı Ve Borca Batıklığın Hesaplanması 95
3.2.1. Teknosa tarafından yapılan KAP açıklamaları 95
3.2.2. 31.10.2020 tarihli KAP açıklaması ve 30.09.2020 tarihli bilanço üzerinden sermaye kaybı ve borca batıklığın hesaplanması 97
4. Borca Batıklıktan Kurtulmak İçin Alternatif Bir Araç: Maddi Olmayan Duran Varlıklar 100
4.1. Genel olarak 100
4.2. Diğer Örnekler 103
4.2.1. Doğtaş Kelebek Mobilya Sanayi ve Ticaret A.Ş. 103
4.2.2. Şok Marketler Ticaret A.Ş. 106
KAYNAKÇA 112

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Ortakların Konumuna Göre Şirketler Tasnifi 4
Tablo 2 Anonim Şirket Genel Kurullarında Aranan Yeter Sayılar 6
Tablo 3 Bilanço 19
Tablo 4: Teknosa 30.09.2020 Tarihli Bilançosu 98
Tablo 5 Teknosa'ya ait marka haklarının özkaynaklara ilave edilen makul değer farkları tablosu 99
Tablo 6 Doğtaş 31/12/2020 tarihli TTK m.376 bilançosu 104
Tablo 7 Şok Marketler 31/09/2020 tarihli TTK m.376 bilançosu 107

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

A.G.E.: Adı geçen eser

art.: article

Bakanlık: Ticaret Bakanlığı

Bkz.: Bakınız

C. : Cilt

CD. : Ceza Dairesi

Doğtaş: Doğtaş Kelebek Mobilya Sanayi ve Ticaret A.Ş.

E. : Esas

eTTK : 6762 Sayılı Ticaret Kanunu

H.A.O.Ş.K.S.S Tebliğ: Halka Açık Olmayan Şirketlerde Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ

HD. : Hukuk Dairesi

hk. : hakkında

İBK: İsviçre Borçlar Kanunu

İİK: 2004 sayılı İcra İflas Kanunu

K. : Karar

m.: madde

RG: Resmi Gazete

s.: sayfa

Şok Marketler: Şok Marketler Ticaret A.Ş.

TBK : 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu

Tebliğ : 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376. Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ

Teknosa: Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş.

TMS :Türkiye Muhasebe Standartları

TTK : 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

vd.: ve devamı

GİRİŞ

Ticari hayatın bir parçası olan sermaye şirketlerinin temel amacı kar elde etmektir. Kar elde etme amacıyla ticari faaliyette bulunan bu şirketlerin yeri geldiğinde çeşitli sebeplerden ötürü mali açıdan zor durumda kalmaları ve iflasa kadar sürüklenmeleri mümkündür. Şirketlerin içerisinde bulunduğu bu zorlu mali durum sadece kendilerini değil, ortaklarını, yönetimlerini ve şirket ile bağlantısı olan üçüncü kişileri, özellikle de şirketin alacaklılarını etkilemektedir. Bilindiği üzere anonim şirket ortakları şirkete karşı sadece taahhüt ettikleri sermaye kadar sorumlu olacaklardır. Ortakların şirket alacaklılarına karşı bir sorumluluğundan söz edilmesi mümkün değildir. Bu sebepten ötürü şirket alacaklıları açısından alacaklarını bir nevi teminat altına alan şirket sermayesinin korunması büyük bir önem arz etmekte ve onlara güvence sağlamaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nca benimsenen ve anonim şirketlere hakim olan ilkelerden birisi de malvarlığının korunması ilkesidir. Bu doğrultuda yapılan düzenlemelerden birisi olan ve şirket yönetim kuruluna da belirli sorumluluklar yükleyen 376. madde, şirket sermayesi ve kanuni yedek akçelerin toplamının yarısının karşılıksız kalması halinde, 2/3'ünün karşılıksız kalması halinde ve borca batıklık halinde nasıl önlemler alınması gerektiğini, bunların hukuki sonuçlarının ne olacağını açıklamıştır. Bunun yanı sıra 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ ile bu kanun maddesinin uygulanmasına yönelik olarak daha detaylı açıklamalar ile uygulayıcıların işi kolaylaştırılmıştır.

Bu tezde öncelikli olarak sermaye şirketlerinin türleri, bunların organları, kendi içlerindeki tasnifleri anlatılmıştır. Sonrasında ise bilançonun ne olduğu ile birlikte sermaye kavramından bahsedilmiştir. Bu noktada esas sermaye sistemi ile kayıtlı sermaye sistemi üzerinde durularak TTK m.376 anlamında açıklamalara geçilmeden önce konu ile ilgili temel kavramlar hakkında açıklamalar tamamlanmıştır.

Tezin ikinci bölümünde ise öncelikli olarak TTK m.376 ile eTTK m.324 arasında bir karşılaştırma yapılarak 6102 sayılı TTK ile getirilen değişikliklerden bahsedilmiştir. TTK m.376'nın çözümlenmesinde ise sırayla;

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kalması ve bu durumda alınabilecek tedbirler,

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar nedeniyle karşılıksız kalması ve bu durumunda alınması gereken tedbirler,

Borca batıklık hali ile borca batıklık durumunda iflas süreci ve borca batıklıktan kurtulmak için alternatif yollar anlatılmıştır.

Üçte iki zarar durumunda kanunda belirtilen sermayenin üçte biri ile yetinme ve sermayenin tamamlanmasına karar verme çözümleri dışında; eş zamanlı olarak sermaye azaltımı ve artırımı yapılması ile sermayenin artırılması yolları da doktrindeki görüşler eşliğinde açıklanmıştır.

Borca batıklıktan kurtulmak için alternatif yollar içerisinde birleşmeye katılma, konkordato ve sıradan çekilme sözleşmesi anlatılmış ve aynı zamanda tezin üçüncü bölümünde konu bütünlüğünü bozmamak adına örneklerle birlikte borca batıklıktan kurtulmak için bir diğer alternatif yol olan maddi olmayan duran varlıkların kullanılmasından bahsedilmiştir.

TTK m.376 ile şirketin yönetim kuruluna belli başlı bazı sorumluluklar getirilmiştir. Madde kapsamında yerine getirilmesi gereken yükümlülükler yerine getirilmezse şirketin yönetim kurulu üyelerinin de bundan sorumluluğu olacaktır. Tezin ikinci bölümünde bu husus da açıklanmıştır.

Tezin son bölümünde ise Teknosa, Doğtaş ve Şok Marketler üzerinden TTK m.376'nın uygulanması ve maddi olmayan duran varlıkların borca batıklıktan kurtulmada nasıl bir alternatif yol olarak kullanılabileceği açıklanmıştır.

BÖLÜM 1

Tezin asıl konusu olan Türk Ticaret Kanunu m.376'yı anlayabilmek adına şirketler hukuku ve finansal tablolar ile ilgili bazı temel kavramları bilmek gerekmektedir. Bu bölümde, kanun maddesi ile ilgili ileride yapılacak olan açıklamaların daha rahat anlaşılabilmesi amacıyla şirketler hukuku ve bilanço ile ilgili temel kavramlar tezin bütünlüğünü bozmadan açıklanacaktır.

1. Şirketler Hukukunda Temel Kavramlar

1.1. Şirket ve Sermaye Şirketi Kavramları

Sosyal hayatın bir gerekliliği olarak bireyler kimi zaman ortak amaçlar doğrultusunda iş birliği içinde olabilir. Ortak amacın ne olduğuna bağlı olarak hukukumuz bu birliktelikleri isimlendirmektedir. Ekonomik menfaatin ön planda olduğu birlikteliklerde en çok karşılaşılan birliktelik tipi şirkettir. Şirketler, tüzel kişiliğe sahiptir ve bu tüzel kişilik belirli aşamalar sonucunda kazanılır. Örneğin bir sermaye şirketi ön kuruluş aşamasından sonra kuruluş aşamasına geçer ve sonrasında tescil aşaması ile tüzel kişiliğini kazanır.[1]

Şirket dendiğinde her ne kadar çoklu bir yapı akla gelse de, Türk Ticaret Kanununca getirilen birtakım yükümlülüklerden şahıs olarak sorumlu olmamak ve şirket tüzel kişiliğinin kalkanı arkasında durmak isteyen tek kişilik şirketlerle de karşılaşmak mümkündür.

Şirketleri çeşitli tasnifler ile sınıflandırmak mümkündür. Bu tasnifler "Düzenlendiği Kanuna göre, Tüzel kişiliğin olup olmamasına göre, Ortakların şirket içindeki konumlarına göre, Sermaye yapılarına göre" yapılabilmektedir.[2]

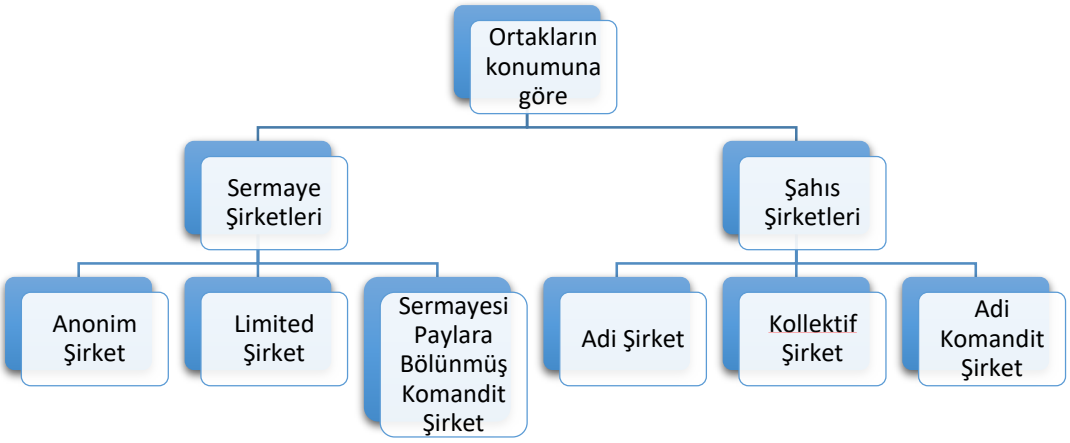
Ortakların şirket içindeki konumlarına göre şirketler; şahıs şirketleri ve sermaye şirketleri olarak ikiye ayrılabilirler. Tezin konu bütünlüğünü korumak adına bunlardan sadece sermaye şirketi kavramı aşağıda açıklanacaktır.

Ortakların şirket içindeki konumlarına göre şirketler şahıs ve sermaye şirketleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Aşağıda yer alan *Tablo1:Ortakların Konumuna Göre Şirketler Tasnifi* tablosunda görülen anonim şirket, limited şirket ve sermayesi paylara bölünmüş komandit

[1] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 241)
[2] (BOZKURT, 2019, s. 18)

şirketler hakkında genel bir bilgilendirme yapılacaktır. Şahıs şirketleri başlığı altındaki adi şirket, kollektif şirket ve adi komandit şirket ise yukarıda da belirtildiği üzere konu bütünlüğünü korumak açısından anlatılmayacaktır.

Tablo 1: Ortakların Konumuna Göre Şirketler Tasnifi

1.1.1. Anonim Şirket

Sözlük anlamına bakıldığında anonim, kaynağı ve adı-sanı bilinmeyen ve çok ortaklı demektir.[3] Bu şirket türüne bu ismin verilmiş olmasının sebebi ortakların belirsizliğine ve kim olduklarının şirket açısından bir önemi olmadığına dikkat çekmektir.[4]

Anonim ortaklıklar; küçük tasarrufların bir araya gelerek daha büyük sermayeler oluşturmasını, küçük tasarruf sahiplerinin büyük girişimlerde pay sahibi olmasını sağlar.[5] Anonim ortaklıkların bu ve benzeri yararları olduğundan bahsedilebilecektir.

Anonim şirketler, belirli bir sermaye ile kuruluşu gerçekleştirilen ve bu sermayesi paylara bölünmüş olan bir şirkettir. Anonim şirket borçlarından yalnızca malvarlığı ile sorumludur. TTK m.329'da tanımlanan anonim şirketin sorumluluğuna ilişkin olarak yalnızca malvarlığı şeklinde bir ifade kullanılmış olması sebebiyle sorumluluk sınırlıymış gibi bir anlam çıkmış olsa da anonim şirket zaten borçlarından malvarlığı dışında bir şeyle sorumlu olamayacağı için sınırsız bir sorumluluk mevcuttur.[6]

[3] (Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük, 2021)
[4] (BOZKURT, 2019, s. 185)
[5] (BAHTİYAR, 2016, s. 106)
[6] (BOZKURT, 2019, s. 202)

Şirket her ne kadar sınırsız bir sorumluluğa sahip olsa da ortaklar yalnızca getirdikleri sermaye payı kadar bir sorumluluk altındadır. Bu sermaye borcu ödendiyse artık ortakların bir sorumluluğundan söz etmek mümkün değildir.[7] Ortakların bu sınırlı sorumluluğu sadece oybirliği ile esas sözleşme değişikliği yapılması kaydıyla mümkün olacaktır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 329. ve 358. maddeleri arasında genel hükümleriyle düzenlenen anonim şirketler, kanunen yasak olmayan bütün ekonomik amaç ve konular için en az bir kişi ile kurulabilecektir. Anonim şirketlerin amaç ve konuları, yönetimin ortaklara ve şirkete karşı sorumluluğu ile üçüncü kişilerin açık bir şekilde bilebilmeleri açısından esas sözleşmede gösterilir.[8]

Kanunun 329. Maddesinde belirtilen minimum sermaye tutarı elli bin Türk Lirası olan anonim şirketlerde farklı sermaye sistemleri bulunabilir. Kayıtlı sermaye sistemi benimsenmiş olan halka açık olmayan anonim şirketlerde ise bu tutar yüz bin Türk Lirası'ndan az olamaz. Esas sermaye ve kayıtlı sermaye sistemine, sermaye ile ilgili bilgiler verilirken değinilecektir.[9]

1.1.1.1. Anonim Şirketin Organları

Anonim şirketlerde zorunlu organ olarak yönetim kurulu ve genel kurul bulunur. Bu organlar şirketin faaliyetlerine devam etmesini sağlarlar. Şirketin organları gerçek kişilerden oluşur. Bunlardan yönetim kurulu şirketin yönetim ve temsil işlerini görürken, genel kurul en geniş manada karar alma organı olarak işlevini yerine getirir.[10] Bu iki organ arasında ast- üst ilişkisi bulunmamaktadır.

1.1.1.1.1. Genel Kurul

Kanunda belirtildiği üzere yılda bir defa toplanan anonim şirket organıdır. Gerektiğinde olağanüstü toplantılar da yaparak bir araya gelir. Genel kurul paydaşlardan oluşur. Genel kurulda toplanan pay sahipleri kendilerine verilen hakları burada kullanır. Kullanılan bu haklar neticesinde şirketin iç işleyişi etkilenir. Kural olarak dış işleyişe bir etkisi bulunmamaktadır.[11] Esas olarak genel kurul toplantıları yönetim kurulunun çağrısı ile gerçekleşse de, azınlık pay sahiplerinin çağrıda bulunabileceği ve hatta tüm pay sahiplerinin çağrısız olarak toplanabileceği durumlar da mevcuttur.

---

[7] (BOZKURT, 2019, s. 203)
[8] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 290)
[9] Bkz. 1.2.2. Sermaye Nedir?
[10] (BOZKURT, 2019, s. 247)
[11] (BOZKURT, 2019, s. 249)

Genel kurul toplantıları olağan ve olağanüstü olmak üzere ayrılabilir. TTK'nın 409. maddesine göre olağan genel kurullar yılda bir defa yapılır ve şirket organlarının seçimine, dönemsel finansal tablolara, yönetim kurulunun hazırladığı faaliyet raporuna, elde edilen karın kullanım şekline, dağıtılacak olan karın belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmesine, genel kurulun ilgili olduğu faaliyet dönemine ilişkin ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin görüşmeler yapılarak kararlar alınır. Olağanüstü genel kurul toplantıları ise gerektiği takdirde yapılır.[12]

Ortaklığın karar alma organı olan genel kurulun kararları hukuki sonuç doğurma yetisine sahip birer irade beyanıdır ve hukuki işlem niteliğine sahiptir.[13]

Paydaşlar genel kurulda karar alırken belirli toplantı ve karar yeter sayıları bulunmaktadır. Bazı durumlarda basit yeter sayılar ile işlemler yapılabilecekken, bazı durumlar için özel olarak nitelikli yeter sayılar belirlenmiştir. Bu yeter sayıların hesabında pay sahiplerinin sayısından ziyade paydaşların sermaye oranları dikkate alınır.

Aşağıda detayları verilecek olan[14] TTK m.376 kapsamında sermaye kaybı veya borca batıklık durumunda bulunan şirketlerin genel kurulları yeri geldiğinde çok önemli kararlar almak zorundadır. Genel kurulların alacakları bu kararlara ilişkin detaylı açıklamalar ileride yapılacak olup bu kararların bütününe ilişkin toplantı ve karar nisaplarına ilişkin tablo aşağıda yer almaktadır. Bu tabloda yer alan nisaplar genel kuralları belirtmekte olup her olay özelinde nisaplara ilişkin kontrol yapmak gerekmektedir.

Tablo 2 Anonim Şirket Genel Kurullarında Aranan Yeter Sayılar

Genel Kurul Gündem Konusu	**1.Toplantıda Aranan Nisap/Yeter Sayı**	**2.Toplantıda Aranan Nisap/Yeter Sayı**	**Karar Nisabı/ Yeter Sayısı**
Genel Kural (TTK m.418)	Aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan hâller hariç, sermayenin en az ¼'ünü karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır.	Herhangi bir nisap aranmamaktadır.	Toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile kararlar alınır.

[12] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 337)
[13] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 334)
[14] Bkz. 2. TTK 376. Maddesinin Çözümlenmesi

Esas Sözleşme Değişiklikleri (TTK m.421)	Kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, şirket sermayesinin en az ½'sinin temsil edilmesi gerekmektedir.	Şirket sermayesinin en az 1/3'ünün toplantıda temsil edilmesi gerekmektedir.	Toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile kararlar alınır.
Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük veya ikincil yükümlülük koyan kararlar (TTK m.421/2-a)	Sermayenin tümünü oluşturan payların sahipleri veya temsilcileri hazır bulunmalıdır.	Sermayenin tümünü oluşturan payların sahipleri veya temsilcileri hazır bulunmalıdır.	Kararlar oybirliği ile alınmalıdır.
Sermayenin azaltılması (TTK m.473/3 göndermesi ile TTK m.421/3)	Sermayenin en az ¾'ü hazır bulunmalıdır.	Sermayenin en az ¾'ü hazır bulunmalıdır.	Sermayenin en az ¾'ü olumlu oy vermelidir.
Tasfiye kararı (TTK m.529/1-d göndermesi ile TTK m.421/3)	Sermayenin en az ¾'ü hazır bulunmalıdır.	Sermayenin en az ¾'ü hazır bulunmalıdır.	Sermayenin en az ¾'ü olumlu oy vermelidir.
Tasfiyeye ilişkin kararlar (TTK m.546/3 göndermesi ile TTK m.418)	Aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan hâller hariç, sermayenin en az ¼'ünü karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. Bu nisabın toplantı süresince korunması şarttır.	Herhangi bir nisap aranmamaktadır.	Toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile kararlar alınır.
Bir başka şirketle birleşme kararı alınması (TTK m.151/1-a)	Karar alınmasına olanak sağlayacak kadar katılımın olması gerekmektedir.	Karar alınmasına olanak sağlayacak kadar katılımın olması gerekmektedir.	Esas veya çıkarılmış sermayenin çoğunluğunu temsil etmesi şartıyla, genel kurulda mevcut bulunan oyların ¾'ü ile karar alınır.

Anonim şirketlerde genel kurulun devredilemez bazı yetkileri bulunmaktadır. Bu devredilemez yetkiler, TTK'nın 408. maddesinin 2. fıkrasında[15] açıkça sayılmıştır.

1.1.1.1.2. Yönetim Kurulu

Şirketin kuruluşundan tasfiyeye kadar görev yapan ve sürekli olma özelliğine sahip bu organ icrai işlemleri yürütür. Yönetim kurulu şirketin yürütme ve temsil organı olarak da nitelendirilebilir.[16] Yönetim kurulu şirketin temsilcisi olduğundan, iradesi şirketi bağlayıcı niteliktedir.[17]

Bu organ, yönetim kurulu üyelerinden oluşur. En az bir üyeden oluşan yönetim kurulunda, üyelerin paydaş olmasına gerek yoktur. Genel kurul iç işleyişe ilişkin kararlar alırken, yönetim kurulu dışa dönük bir organdır ve şirketin dış ilişkilerini yönetir. Şirket ile yönetim kurulu üyeleri arasında var olan ilişki bir sözleşme ilişkisidir.[18] Bu sözleşme ilişkisi, vekalet ilişkisi veya hizmet ilişkisi şeklinde olabilecek bir ilişkidir.

Yönetim kurulu üyeleri genel kurulda seçilse de bunun bazı istisnaları vardır. Şirketin kuruluş aşamasında yönetim kurulu üyeleri ilk olarak esas sözleşme ile belirlenir. Genel kurulun yönetim kurulunu seçme yetkisi, şirket kurulduktan sonra başlamış olacaktır.[19] Yönetim kurulu üyelerinin genel kurul tarafından seçilmesinin bir diğer istisnası ise kooptasyondur. Kooptasyon, bir sebeple boşalan yönetim kurulu üyeliğinin yönetim kurulunca belirlenecek bir kişi ile doldurulması anlamını taşır. Bu kişi devraldığı görev sonrası yapılacak olan ilk genel kurula kadar görevini sürdürür ve genel kurul toplantısında onaya sunulur. Eğer

---

[15] *"**MADDE 408-** (1) Genel kurul, kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülmüş bulunan hâllerde karar alır.*

(2) Çeşitli hükümlerde öngörülmüş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere, genel kurula ait aşağıdaki görevler ve yetkiler devredilemez:

a) Esas sözleşmenin değiştirilmesi.

b) Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları.

c) (Değişik: 26/6/2012-6335/22 md.) Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi ile görevden alınması.

d) Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması.

e) Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi.

f) Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı.

(3) Tek pay sahipli anonim şirketlerde bu pay sahibi genel kurulun tüm yetkilerine sahiptir. Tek pay sahibinin genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmeleri için yazılı olmaları şarttır."

[16] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 408)

[17] (BOZKURT, 2019, s. 251)

[18] (POROY, TEKİNALP, & ÇAMOĞLU, 2014, s. 543) Benzer görüşler için bkz. (BOZKURT, 2019, s. 251)

[19] (BOZKURT, 2019, s. 256)

genel kuruldan onay alırsa, yerine geçmiş olduğu kişinin görev süresinin sonuna kadar görevine devam eder.[20] Tüm istisnalar bununla sınırlı olmamakla birlikte pratikte en çok karşılaşılan istisnalar bunlardır.

Yönetim kurulu üyeleri hem gerçek hem de tüzel kişi olabilir. Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin 69.maddesinin 1.fıkrasının "ı" bendine göre yönetim kurulu üyesinin bir tüzel kişi olması durumunda ise bu tüzel kişiyi temsilen bir gerçek kişi de tüzel kişi ile birlikte tescil edilecektir.

Yönetim kurulunun üyeliğinin genel kurul üyeliğinden farklı olarak bir süresi bulunmaktadır. Her ne kadar esas sözleşmede aksine bir hüküm yoksa birden fazla kez seçilmek mümkün olsa da bir yönetim kurulu üyesi bir seferde en fazla üç yıllığına seçilebilir. Bu husus TTK'nın 362. maddesinde öngörülmüştür.

Yönetim kurulu TTK m.375[21] ile birlikte bazı devredilemeyen ve alınamayan nitelikte görev ve yetkilere sahip kılınmıştır. İlgili maddenin 1. fıkrasının (g) bendinde de belirtildiği üzere "Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması" da yönetim kurulunun devredilemeyen görev ve yetkilerinden birisidir.

Yönetim kurulu üyeliği üç şekilde sona erer; iradi işlemlerle, kendiliğinden ve mahkeme kararı ile. Burada iradi işlemlerden kasıt hem yönetim kurulu üyesinin yönetim kurulu üyeliğini sona erdirme iradesi, hem de azildir. Bunun yanı sıra ölüm, ehliyet kaybı, esas sözleşme ile öngörülen bir niteliğin sonradan kaybı ve benzeri nedenler ile yönetim kurulu üyeliği kendiliğinden sona erebilir.[22] Türk Ceza Kanunu'nun 53. maddesinin birinci fıkrasının "d" bendine göre mahkeme yönetim kurulu üyesini güvenlik tedbiri olarak görevden yoksun bırakabilir.

---

[20] (BOZKURT, 2019, s. 257)

[21] "***MADDE 375***- *(1) Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri şunlardır:*

a) Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi.

b) Şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi.

c) Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması.

d) Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları.

e) Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi.

f) Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.

g) Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması."

[22] (BOZKURT, 2019, s. 265)

Yönetim kurulunun genel yapısından bahsettikten sonra yönetim kurulu içerisinde yer alan ve TTK'nın 378. maddesinde[23] de açıklanan "Riskin Erken Saptanması Komitesi"nden de bahsetmekte fayda vardır. Yönetim kurulunda isteğe bağlı olarak komiteler kurulabileceğine ilişkin hüküm TTK m.366'da yer almaktadır. Bu komite de onlardan biri olmakla birlikte hisseleri borsada işlem gören anonim şirketlerde bu komitenin kurulması zorunlu olup yönetim kuruluna yardım etmekten çok yönetim kurulunu uyaran ve olası risklere karşı her zaman hazırlıklı olmasını sağlamaya çalışan bir komitedir. Bu husus ilgili maddenin gerekçesinde de belirtilmiştir.[24] Yönetim kurulu her ne kadar şirketin temsil organı olsa da, yönetim kurulunun bir parçası olan bu komite bir iç denetim mekanizması niteliğindedir ve şirketin dışarıya karşı sevk ve idaresine ilişkin bir yetkisi bulunmamaktadır.[25] Payları borsada işlem görmeyen şirketlerde ise denetçi, bu komitenin gerekli olduğunu yazılı olarak bildirir ise komitenin derhal kurulması gerekmektedir. Riskin erken saptanması komitesi iki ayda bir raporlar düzenleyerek tespitlerini aktarır.

1.1.1.2. Anonim Şirketlerin Halka Açık Olup Olmamaları Açısından Tasnifi

Anonim şirketlerin; ortak sayıları, ölçekleri, halka açık olup olmamaları gibi özellikleri bakımından çeşitli sınıflandırmalara tabi olmaları mümkündür. Bu tezin üçüncü bölümünde halka açık anonim şirketler üzerinden birtakım açıklamalar yapılacağı için anonim şirketlerin halka açık olup olmayışı yönünden tasnifini anlatmakta fayda görülmüştür.

1.1.1.2.1. Kapalı Anonim Şirketler

Bu tip anonim şirketlerde kişi unsuru daha ön plana çıkmaktadır. Uygulamada genelde aile ortaklıkları ve sınırlı sayıdaki gruplar tarafından kurulan anonim şirket türüdür.[26] Bu şirketler halka açık değildir ve kimi zaman esas sözleşmede yer alacak hükümlerle pay devrinin zorlaştırıldığı dahi görülmektedir.[27] Bu sayede şirketin halka açık anonim ortaklıkların aksine çoklu bir paydaş yapısına sahip olması ve adında geçen anonimliğe sahip olmasının önüne geçilmektedir.

---

[23] "***MADDE 378-*** *(1) Pay senetleri borsada işlem gören şirketlerde, yönetim kurulu, şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlemler ile çarelerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla, uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle yükümlüdür. Diğer şirketlerde bu komite denetçinin gerekli görüp bunu yönetim kuruluna yazılı olarak bildirmesi hâlinde derhâl kurulur ve ilk raporunu kurulmasını izleyen bir ayın sonunda verir.*

(2) Komite, yönetim kuruluna her iki ayda bir vereceği raporda durumu değerlendirir, varsa tehlikelere işaret eder, çareleri gösterir. Rapor denetçiye de yollanır."

[24] (Türk Ticaret Kanunu ve Gerekçesi, 2011), m.376 gerekçesi

[25] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 417)

[26] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 257)

[27] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 258)

1.1.1.2.2. Halka Açık Anonim Şirketler

Bu tip anonim şirketler çoğunlukla büyük işlem hacimlerine ve büyük cirolara sahip şirketlerdir. Bu ortaklıkların çok sayıda ve değişken ortağı bulunmaktadır.[28] Çok sayıda ortak bulunması sebebiyle bu paydaşların pay oranları genelde küçük olmakta ve bu sebeple etkinleri de az olmaktadır. Bu tip anonim ortaklıklarda paydaşlar işletmeci pay sahibi ve yatırımcı pay sahibi şeklinde ikiye ayrılmaktadır.[29] İşletmeci pay sahipleri şirketin idaresinde doğrudan görev alan paydaşlar olmakla birlikte, yatırımcı pay sahipleri ise şirketin idaresi ile ilgili olmayan ve yatırım gerçekleştiren pay sahipleridir.

Halka açık anonim ortaklıkların halka açık olmayan anonim ortaklıklardan en büyük farkı tabi oldukları mevzuat yönünden ortaya çıkmaktadır. Halka açık anonim ortaklıklarda Sermaye Piyasası Kanunu uygulanmakta ve TTK hükümleri de genel hükümler olarak uygulanmaktadır. Bu kanuna göre halka açık anonim ortaklık; halka arz edilmiş olan veya edilmiş sayılan anonim ortaklık demektir. 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na göre halka arz: "Sermaye piyasası araçlarının satın alınması için her türlü yoldan yapılan genel bir çağrıyı ve bu çağrı devamında gerçekleştirilen satışı" ifade eder. Halka arz kuruluş sırasında olabileceği gibi, var olan bir şirketin sonradan halka arz edilmesi de mümkündür.[30] 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun "Halka Açık Ortaklık Statüsünün Kazanılması Başlıklı" 16. maddesinde halihazırda payları borsada işlem gören şirketler ile kitle fonlaması yapan şirketler dışında olup pay sahibi sayısı 500'ü aşan anonim şirketlerin paylarının halka arz olunmuş sayılacağı hükme bağlanmıştır. Bu ortaklıklar halka açık ortaklıkların tabi olduğu hükümlere tabi olacaktır. Bunun dışında yine aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre:

> *"Pay sahibi sayısı en az beş yüz olan kooperatiflerin veya kendisine ortak olan kooperatiflerin pay sahibi sayısı tek başına ya da toplam olarak en az beş yüz olan kooperatif birliklerinin veya kooperatif merkez birliklerinin yönetim kontrolüne sahip olduğu ve yıllık en az elli milyon Türk lirası satış hasılatı yapmış olan anonim ortaklıkların payları halka arz olunmuş sayılır."*

[28] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 258)
[29] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 256); (ÜNAL, 1999, s. 17)
[30] (BAHTİYAR, 2016, s. 117)

Halka açık anonim ortaklıkları kendi içinde payları borsada işlem gören ve görmeyen şeklinde ikiye ayırmak mümkündür. Borsaya açık olanlar Sermaye Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuatı ile birlikte borsa mevzuatına da tabidir.[31]

1.1.2. Limited Şirket

Limited şirket ticaret hayatında anonim şirketlere kıyasla daha küçük ve orta ölçekli işletmelerce tercih edilen bir şirket türüdür. Bir veya birden çok gerçek ya da tüzel kişi tarafından kurulabilen limited şirketin belirli bir esas sermayesi vardır.

Anonim şirketlerin aksine, limited şirketlerde ortak sayısı elliyi aşamaz. Bu husus TTK'nın 574. maddesinde belirtilmiştir. Yukarıda belirtildiği gibi tek ortakla kurulabilen limited şirketin ortak sayısı sonradan da bire inebilir.

Limited şirket ortaklarının sorumluluğu kural olarak sınırlıdır. Ortaklar koymayı taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle sorumludur. Ancak tek borç ilkesini esnetecek şekilde şirket sözleşmesi vasıtasıyla ek ödeme ve yan edim yükümü getirebilme olanağı vardır.[32] Şirket sözleşmesi ile ortaklara getirilebilecek borçlardan birisi de zarar edilen yıllarda zararı kapatma yükümlülüğüdür. Anonim şirketlerde sadece ilgili yıl genel kurulunda zararın kapatılması kararı alınabilirken limited şirketlerde şirket sözleşmesine böyle bir hüküm konularak bir ek ödeme yükümlülüğü getirilebilmektedir.[33]

Tüm bunların yanı sıra limited şirket ortakları bazı durumlarda kamu borçlarından da sorumlu olmaktadırlar. Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 35. maddesi uyarınca limited şirketlerin ortakları, şirketten tahsil edilemeyen amme alacaklarından veya tahsil imkanı olmadığı anlaşılan amme alacaklarından sermaye payları oranınca sorumludurlar. Bu ortaklarla hakkında aynı kanun gereğince yasal takip başlatılır. Bu, kamu hukuku kaynaklı bir sınırlı sorumluluk istisnasıdır.[34]

Limited şirketler minimum 10.000,00.-TL sermaye ile kurulurlar. Bu esas sermayenin kuruluş esnasında ödenmiş olmasına gerek yoktur.(TTK m.585) Her 25,00.-TL ve katı ortaklara bir adet oy hakkı vermektedir. Limited şirket ortakları paylarını devrederken şirket

[31] (BAHTİYAR, 2016, s. 118)
[32] (BOZKURT, 2019, s. 523)
[33] (BOZKURT, 2019, s. 527)
[34] (BOZKURT, 2019, s. 523)

sözleşmesinde aksine bir hüküm yoksa genel kuruldan onay almalıdır. Bu husus TTK'nın 595. maddesinde belirtilmiştir.

1.1.2.1. Limited Şirketin Organları

Limited şirketler anonim şirketler gibi iki zorunlu organ barındırmaktadırlar. Bunlardan birisi anonim şirketlerde olduğu gibi genel kurul, diğeri ise müdür veya müdürlerdir.

1.1.2.1.1. Genel Kurul

TTK'nın 616. maddesinde devredilemez yetkileri sayılan limited şirket genel kurulunun bu yetkileri yine aynı maddede belirtildiği üzere(m.616/2-a vd.) şirket sözleşmesi ile genişletilebilir.

Genel kurul, sona eren her hesap döneminden itibaren üç ay içerisinde toplanmalıdır. Kanunda her ne kadar bu öngörülmüşse de uygulamada limited şirketler genel kurullarını her yıl yapmamakta, birkaç yılın genel kurulunu tek seferde yapmayı tercih etmektedir. Bunun arkasında her yıl genel kurul yapılmamasının bir yaptırımı olmayışının yattığı söylenebilir.

Genel kurulun yapılmasında çağrı ile ilgili hükümler ve anonim şirketlere ilişkin hangi hükümlerin uygulanacağı TTK'nın 617. maddesinde[35] belirtilmiştir.

Genel kurulda yetersayılar açısından TTK'nın 620. maddesi; kanunda veya şirket sözleşmesinde aksi öngörülmemişse, seçim kararları da dahil tüm genel kurul kararlarının toplantıda temsil edilmekte olan oyların salt çoğunluğu ile alınacağını belirtilmiştir.

TTK'nın 621. maddesinde ise önemli kararlar açısından ağırlaştırılmış nisapların uygulanması gerektiği belirtilmiştir. Buna göre aşağıdaki kararlar, temsil edilen oy sayısının en az 2/3'ünün ve oy hakkına sahip olan esas sermaye tutarının tamamının salt çoğunluğunun bulunması halinde alınabilecektir:

---

[35] *"**MADDE 617**- (1) Genel kurul müdürler tarafından toplantıya çağrılır. Olağan genel kurul toplantısı, her yıl hesap döneminin sona ermesinden itibaren üç ay içinde yapılır. Şirket sözleşmesi uyarınca ve gerektikçe genel kurul olağanüstü toplantıya çağrılır.*

(2) Genel kurul, toplantı gününden en az onbeş gün önce toplantıya çağrılır. Şirket sözleşmesi bu süreyi uzatabilir veya on güne kadar kısaltabilir.

(3) Toplantıya çağrı, azlığın çağrı ve öneri hakkı, gündem, öneriler, çağrısız genel kurul, hazırlık önlemleri, tutanak, yetkisiz katılma konularında anonim şirketlere ilişkin hükümler,

Bakanlık temsilcisine ilişkin olanlar hariç, kıyas yoluyla uygulanır. Her ortak kendisini gene kurulda ortak olan veya olmayan bir kişi aracılığıyla temsil ettirebilir.

(4) Herhangi bir ortak sözlü görüşme isteminde bulunmadıkça, genel kurul kararları ortaklardan birinin gündem maddesi ile ilgili önerisine diğer ortakların yazılı onayları alınma suretiyle de verilebilir. Aynı önerinin tüm ortakların onayına sunulması kararın geçerliliği için şarttır."

- Şirketin işletme konusunun değişikliğe tabi tutulması.
- Oyda imtiyaza sahip esas sermaye paylarının öngörülmesi.
- Esas sermaye paylarının devrine ilişkin sınırlamalar yapılması, bunun yasaklanması veya kolaylaştırılması.
- Esas sermaye tutarında artış gerçekleştirilmesi.
- Rüçhan hakkına ilişkin sınırlamalar getirilmesi veya hakkın kaldırılması.
- Şirket merkez adresinin değiştirilmesi.
- Müdürlerin ve ortakların, şirkete bağlılık yükümlülüğüne ya da rekabet yasağına aykırı faaliyetler gerçekleştirmelerine genel kurul tarafından onay verilmesi.
- Bir ortağın haklı sebeplerin varlığı dolayısıyla şirketten çıkarılması için mahkemeye başvuru yapılması ve bir şirket ortağının şirket esas sözleşmesinde öngörülen bir sebepten dolayı şirketten çıkarılması.
- Şirketin feshedilmesi.

Ayrıca ilgili maddenin son fıkrasında bir şirket ortağının şirketten çıkarılmasına yönelik sebeplerin sonradan şirket sözleşmesine konulabilmesine ilişkin sözleşme değişikliklerinin, şirket sermayesini temsil eden tüm paydaşların genel kurul toplantısında oy birliği ile karar almasıyla mümkün olacağı da belirtilmektedir.

Bu ağırlaştırılmış nisapların sayıldığı 621. maddeye ek olarak; şirket sözleşmesinin esas sermayenin üçte iki çoğunluğu ile değiştirilebileceğini öngören 589. madde hükmü, ek veya yan edim getirilmesi için oybirliği ile karar alınması gerektiğini öngören 607. Madde hükmü de göz önünde tutulmalıdır.

1.1.2.1.2. Müdür/Müdürler

Anonim şirketlerde idare ve temsil organı olan yönetim kurulunun limited şirketlerdeki karşılığı müdür veya müdürlerdir. Birden çok müdür olabileceği gibi müdür tüzel kişi de olabilir. Ayrıca müdürün şirket ortağı olmayan üçüncü bir kişi olması da mümkündür. Bu hususlar TTK'nın 623. maddesinde belirtilmiştir.

Müdür sayısının birden fazla olması halinde bu müdürlerden birisi müdürler kurulu başkanı olarak seçilmelidir. TTK'nın 624. maddesinin 3. fıkrasına göre müdürler kurulunda çoğunlukla karar alınır. Eşitlik halinde müdürler kurulu başkanın oyu üstün sayılır. Ancak şirket sözleşmesinin, müdürlerin karar almaları konusunda değişik bir düzenleme öngörmesi de mümkündür.

TTK'nın 625. maddesinde müdürlerin devredilemeyecek görev ve yetkileri sayılmıştır. Bunlar:

- Şirketin yönetilmesi ve talimatların verilmesi.
- Şirket yönetim örgütünün belirlenmesi.
- Gerekmesi halinde muhasebenin, finansal denetimin ve finansal planlamanın oluşturulması.
- Şirket yönetiminin bazı bölümleri kendilerine bırakılmış olan kimselerin, kanunlara, şirket esas sözleşmesine, iç tüzüklere uygun hareket edip etmediklerinin gözetimi.
- Küçük çaplı limited şirketler hariç, riskin erken teşhisi ve yönetimi komitesinin kurulması.
- Şirket finansal tablolarının, yıllık faaliyet raporunun düzenlenmesi.
- Genel kurul toplantısına ilişkin hazırlıkların yapılması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.
- Şirketin borca batık olduğunun tespiti hâlinde durumun mahkemeye bildirilmesi.

Yukarıda sayılan devredilemez görev ve yetkiler içerisinde yer alan borca batıklığın mahkemeye bildirilmesi hali, anonim şirketlerde yönetim kuruluna yüklenmiş olan bu sorumluluğun limited şirketlerde müdür veya müdürler üzerine yüklendiğini göstermektedir. TTK'nın 633. maddesi de sermaye kaybı ve borca batıklık durumlarında TTK m.376'nın kıyas yolu ile uygulanacağını belirtmiştir. Ayrıca 634. maddede de iflasın bildirilmesi ve konkordatoya ilişkin hükümlerde de anonim şirketlerin tabi olduğu hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir.

Limited şirketlerde müdürlerin sorumluluğunda yine anonim şirketlerde yönetim kurulunun sorumluluğuna ilişkin maddeler kıyas yoluyla uygulanacaktır. Bu husus TTK'nın 644. maddesinde belirtilmiştir. eTTK'da bu sorumluluk kapsamına sadece müdürler sokulmaktayken 6102 sayılı TTK ile bu kapsam genişletilmiş ve şirketi yönetim ve temsil ile görevlendirilebilecek ticari temsilci, ticari vekiller de sorumluluk kapsamına alınmıştır.[36]

1.1.3. Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirket

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket, TTK'nın 564. maddesinde de belirtildiği üzere: "Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket, sermayesi paylara bölünen ve

[36] (KENDİGELEN, 2011, s. 483), benzer bir görüş için bkz. (BOZKURT, 2019, s. 539)

ortaklarından bir veya birkaçı şirket alacaklılarına karşı bir kollektif şirket ortağı, diğerleri bir anonim şirket pay sahibi gibi sorumlu olan şirkettir."

Yapılan bu tanım ile sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketin, adi komandit şirket ile anonim şirketlerin ortasında, bu iki şirketin de özelliklerini barındıran bir tür şirket olduğu söylenebilecektir.

Adi komandit şirket ile paylı komandit şirket arasındaki temel farklar şu şekilde sıralanabilir:

- Sermayesi paylar bölünmüş komandit şirkette, komanditer ortaklar bu payları anonim şirket paylarında olduğu gibi serbestçe devredebilirler.
- Adi komandit şirkette ise paylara bölünmüş bir sermaye yoktur ve komanditer ortak diğer ortakların rızasını almadan paylarını devredemeyecektir.[37]

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirkete adi komandit şirkete ve anonim şirkete ilişkin ilişkin hangi hükümlerin uygulanacağı TTK'nın 565. maddesinde belirtilmiştir.[38]

Bu şirket türünde en az beş kurucu ortak olması gerektiği gibi bu ortaklardan en az birisinin de komandite ortak olması gerekmektedir. Kurucu olan komanditer ortakların sahip oldukları pay tutarlarının şirket esas sözleşmesinde mutlaka yer alması gerekmektedir.

Bu şirket türünde yönetici komandite ortaklardan oluşan bir yönetim ve temsil organı ile hem komanditer hem de komandite ortaklardan oluşan karar organı olan genel kurul bulunmaktadır. Yönetime ilişkin olarak anonim şirketlerin yönetim kurulunun görevleriyle sorumluluklarına ilişkin hükümlerinin bu şirket için de geçerli olduğu TTK'nın 570. maddesinde belirtilmiştir.

Şirket genel kurulu ise hem komandite hem de komanditer ortaklardan oluşmakla birlikte sadece komanditerlerin oluşturduğu ayrı bir genel kuruldan da söz edilebilir. TTK'nın 572. maddesinin[39] lafzından bu anlam çıkarılmaktadır. Bunu belirten açık bir hüküm yoktur

[37] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 231)

[38] *"**MADDE 565-** (1) Komanditelerin birbirleriyle, komanditerlerin tümüyle ve üçüncü kişilerle hukuki ilişkileri, özellikle şirketin yönetimine ve temsiline ilişkin görev ve yetkileri, şirketten ayrılmaları, komandit şirketlerdeki hükümlere tabidir.*

(2) Birinci fıkrada gösterilen hususların dışında, Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça anonim şirket hükümleri uygulanır."

[39] *"**MADDE 572-** (1) Komandite ortak diğer komanditelerin ve genel kurulun izni olmaksızın şirketin işletme konusuna giren bir iş yapamayacağı gibi bu tür ticaretle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırlandırılmamış ortak sıfatıyla da katılamaz.*

ancak 572. maddeye göre komandite ortağın alacağı iznin diğer komandite ortaklar ve genel kuruldan alınması gerektiği belirtilmekte ve buradan komanditerler genel kurulunun da bulunduğu anlaşılmaktadır.[40]

Yukarıda da bahsedildiği üzere TTK'nın 565. maddesinde yapılan gönderme ile anonim şirket için belirlenmiş olan sona erme sebepleri, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler için de geçerli olacaktır.

1.2. Bilanço ve Sermaye Kavramı

1.2.1. Bilanço Nedir?

Finans ve muhasebenin birçok ortak paydasından biri olan bu mali tablo, ait olduğu şirket ile ilgili çok önemli bilgiler içermektedir. Şirketin varlıklarının ve borçlarının yer aldığı genel mali resmi çizmeye yarayan bilanço, ticari uyuşmazlıklar başta olmak üzere birçok hukuki uyuşmazlıkta çözüm aracı olarak başvurulan kaynaklardan birisi olmaktadır.

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu'nun başkan ve diğer üyelerinden oluşan Kurul'u tarafından alınan karar üzerine 27/10/2018 tarihli ve 30578 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve" finansal tabloların amacını şu şekilde açıklamaktadır[41]:

> *"Finansal tabloların amacı, raporlayan işletmenin varlıkları, yükümlülükleri, özkaynağı, gelir ve giderleri hakkında finansal tablo kullanıcılarına raporlayan işletmenin gelecekteki beklenen net nakit girişlerini ve işletmenin ekonomik kaynaklarını yönetimin idare etme sorumluluğunu değerlendirmede faydalı olacak finansal bilgi sağlamaktır."*

Uluslararası Muhasebe Standartları'na göre bilanço dediğimiz finansal tablo, "Finansal Durum Tablosu(Statement of Financial Position) olarak da adlandırılmaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 514. maddesine göre anonim şirket yönetim kurulu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk 3 ayı içerisinde finansal tablolarını

(2) Bu madde hükmüne aykırı hareket eden komandite ortak hakkında kollektif şirkete ilişkin hükümler uygulanır."

[40] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 235)

[41] (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, 2018, s. 17)

hazırlayıp genel kurula sunmalıdır. Maddenin gerekçesinde de finansal tablolardan kastın bilanço, gelir tablosu, nakit akış tablosu ve özkaynak tablosu ve ekleri olduğu belirtilmiştir.

Ülkemizde verilen hukuk eğitimlerinde ne yazık ki finans ve muhasebe kendilerine yer bulamadığından, hukukçular bilanço ve benzeri mali tablolarla ilgili bilgi sahibi olamamakta ve finansal tablo okuma ve değerlendirme yetisine sahip olamamaktadır. Hukukçuların bu alanda yaşadığı eksikliğin hissedilmesinden ötürü öncelikle bilanço hakkında bir bilgilendirme yapılacak ve sonrasında sermaye kavramı anlatılacaktır.

1.2.1.1. Bilanço Eşitliği

Bilanço; belirli bir dönemde ilgili şirketin mali açıdan genel resmini göstermeye yarayan, şirketin mali yapısını ortaya koyan ve içerisindeki verilerin kaynağını muhasebe kayıtlarının oluşturduğu bir mali tablodur. Bu tabloda, aktifler/varlıklar ile bunların kaynağını oluşturan pasifleri/borçları gösterir. Aşağıda gösterildiği üzere bilanço bir denklik içerir. Buna bilanço eşitliği denmektedir.

Büyükmirza, bilançonun işletmede gerçekleşen finansal durumu etkileyen işlemlerden etkileneceğini ancak bu etkilenmenin temel bilanço eşitliğini hiçbir zaman bozmayacağını ifade etmiştir.[42]

Sevilengül ise bilanço eşitliğini gösterirken varlıkların sermaye sahiplerinin ve alacaklıların haklarının toplamı olmasından ötürü genel olarak haklar olarak kabul edilmesi halinde bilanço eşitliğinin "Haklar= Özsermaye + Borçlar" şeklinde de ifade edilebileceğini söylemiştir.[43]

Kamu Gözetim Kurumu tarafından yayımlanan Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve'ye bakacak olursak varlığın: *"Geçmişteki olayların bir sonucu olarak, işletme tarafından kontrol edilen mevcut bir ekonomik kaynaktır."* şeklinde tanımlandığı görülebilecektir.[44] Gerçekten bu tanım ne kadar kısa da olsa bilançoda gördüğümüz aktifleri/varlıkları açıklamaya yeten bir tanımdır. Yine aynı kavramsal çerçeve aşağıda görülen *Tablo 3: Bilanço*'nun pasiflerinde yer alan 1 ve 2 numaralı kısa ve uzun vadeli yabancı kaynakları: "*Yükümlülük, işletmenin geçmişteki olayların bir sonucu olarak bir ekonomik kaynağı devretme konusundaki mevcut mükellefiyetidir."* şeklinde tanımlamıştır[45]. Yine

[42] (BÜYÜKMİRZA, 2019, s. 41)
[43] (SEVİLENGÜL, 2016, s. 34)
[44] (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, 2018, s. 61)
[45] (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, 2018, s. 24)

pasifler içerisinde yer alan özkaynakları ise: *"İşletmenin tüm yükümlülükleri düşüldükten sonra varlıkları üzerinde kalan haklarıdır."* olarak tanımlanmıştır.[46]

Tablo 3 Bilanço

AKTİFLER	PASİFLER
1- DÖNEN VARLIKLAR 2- DURAN VARLIKLAR	1- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR 2- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR 3- ÖZKAYNAKLAR
TOPLAM 1	TOPLAM 2

Yukarıda yer alan basit bilanço örneğinde aktiflerin ve pasiflerin toplamı birbirine eşit olmalıdır. (Toplam 1 = Toplam 2)

Bilanço içerisinde yer alan varlıklar bölümünün düzenlenmesinde yerleştirilecek kalemlerin paraya dönüşüm çabukluğu, kaynakların yerleştirilmesinde ise ödeme çabukluğu dikkate alınır.[47]

1.2.1.2. Aktifler

Aktifler içerisinde yer alan dönen ve duran varlıkların ayrımında likidite kavramı esas alınmaktadır. Likidite; varlıkların nakde dönüşebilme yetisini ifade eder. Bir varlık ne kadar hızlı nakde dönüşebiliyorsa likiditesinin o kadar yüksek olduğundan bahsedilebilir. En yüksek likiditeye sahip varlığın nakit para olduğu söylenebilir.

Büyükmirza'ya göre ise likidite: "O varlığın değer kaybına uğramaksızın paraya dönüştürülebilme çabukluğu." demektir.[48] Bir malı değerinden daha düşük bir bedelle hızlı bir şekilde satmak, o malın likiditesinin yüksek olduğunu söylememizi sağlayamaz.

1.2.1.2.1. Dönen Varlıklar

Likiditesi yüksek olan dönen varlıklar hızlı bir şekilde nakde dönüştürülebilecek varlıklardır. Dönen varlıklara örnek olarak; kasada yer alan para, alınan çekler, banka

[46] (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, 2018, s. 28)
[47] (ARZOVA, YAVAŞ, & KÜÇÜK, 2016, s. 177)
[48] (BÜYÜKMİRZA, 2019, s. 93)

hesaplarında yer alan paralar, ortaklardan alacaklar, stoklar verilebilir.[49] 1 numaralı Türkiye Muhasebe Standardı'na göre aşağıdaki varlıklar dönen varlık kabul edilir;

> *"(a) İşletmenin normal faaliyet döngüsü içinde paraya çevrilmesinin, satılmasının veya tüketilmesinin beklenmesi;*
>
> *(b) Öncelikle ticari amaçla elde bulundurulması;*
>
> *(c) Raporlama döneminden (bilanço tarihinden) sonra on iki ay içinde paraya çevrilmesi veya*
>
> *(d) Raporlama döneminden (bilanço tarihinden) sonra en az on iki ay içinde bir borcun ödenmesi için kullanılmak üzere veya başka bir nedenle sınırlandırılmamış olmak koşuluyla, söz konusu varlıklar (TMS 7'de tanımlanmış şekli ile) nakit veya nakit benzeriyse."*[50]

Bilançoya ilişkin unsurları dönen varlıklar içerisine yerleştirirken bir yıl kuralına uyulur.[51] Bir yıl kuralı ile kastedilen varlığın nakde dönüşebilmesi için gereken süredir. Varlık hızlı bir şekilde, yani bir yıl içerisinde likidite edilebiliyorsa dönen varlık olduğundan bahsedilebilecektir.

1.2.1.2.2. Duran Varlıklar

Duran varlıklar ise dönen varlıklara göre likiditesi daha az olan yani nakde dönüşmesi daha uzun süren varlıkları ifade etmektedir. Duran varlıklara örnek olarak; arazi ve arsalar, binalar, demirbaşlar verilebilir.

Bu varlıklar bir yıldan daha uzun süre veya normal faaliyet döneminden daha uzun süre sonra paraya çevrilmesi öngörülen veya faydasının tüketilmesi öngörülmeyen varlıklardır. Eğer bu varlıkların paraya çevrilme zamanına 1 yıldan az kalmışsa, duran varlık değil dönen varlık statüsüne geçecektir.[52]

---

[49] (Gelir İdaresi Başkanlığı, 2021), 14 Kasım 2020 <https://www.gib.gov.tr/fileadmin/mevzuatek/eski/muhsisteb1ekmuh5b.htm>

[50] (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, 2015), 14 Kasım 2020 <https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2016Seti/TMS1.pdf>

[51] (ARZOVA, YAVAŞ, & KÜÇÜK, 2016, s. 177)

[52] (SEVİLENGÜL, 2016, s. 397)

1.2.1.3. Pasifler

Her ne kadar aktifler tek bir grup içerisinde yani varlıklar altında bölümlense de, eşitliğin diğer tarafındaki pasifler iki temel gruptan oluşur. Bunlar "Yabancı Kaynaklar" ve "Özkaynaklardır". İşletmenin varlıkları tamamen özkaynaklar ile elde edilemeyeceğinden bunların bir kısmının yabancı kaynaklar ile elde edilmesi yani dışarıya borçlanılarak elde edilmesi gerekmektedir. İşte bu borçlanmalar kısa vadeli ve uzun vadeli yabancı kaynaklar olarak ayrılmaktadır.

1.2.1.3.1. Kısa ve Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar

Yabancı kaynakların kısa vadeli veya uzun vadeli ayrımını yaparken dikkat edilen husus vade tarihleridir. Yabancı kaynaklar içerisinde yer alan borçlardan bilanço günü itibariyle vadesi 1 yılın altında olanlar "kısa vadeli yabancı kaynak", vadesi 1 yıldan uzun olanlar ise "uzun vadeli yabancı kaynak" olarak nitelendirilir.[53] Tek düzen hesap planına göre bazı kısa vadeli yabancı kaynaklar; mali borçlar, ticari borçlar, alınan avanslar şeklinde sıralanabilir.

1.2.1.3.2. Özkaynaklar

Özkaynaklar işletmenin/şirketin ortakları, sahipleri tarafından koyulan kaynaklardır. Bunlar bilançoda yer alan varlıklar üzerinde ortakların/sahiplerin haklarını temsil ederler ve sermayeyle işletmenin karını da kapsar.[54]

Özkaynakların içerisinde şirketin ödenmiş sermayesi, sermayeye ilişkin yedekler, kar yedekleri, geçmiş yıl karları, geçmiş yıl zararları ve dönem net karı bulunur.

Özkaynakların bilançoda net olarak gösterilmesi ve bilançoyu kullanan kimselerin ihtiyaçlarına tam olarak cevap verebilmesi adına geçmiş yıllara ait ve dönem zararları, özkaynaklar altında indirim kalemi olarak yer almaktadır.[55]

1.2.2. Sermaye Nedir?

Sermaye her ne kadar bilançoda özkaynakların altında gösterilse de TTK m.376'nın çözümlenmesinde ayrı bir öneme sahip olduğundan farklı bir alt başlıkta bu kavrama değinmek daha doğru olacaktır.

[53] (SEVİLENGÜL, 2016, s. 478)
[54] (BÜYÜKMİRZA, 2019, s. 92)
[55] (ARZOVA, YAVAŞ, & KÜÇÜK, 2016, s. 182)

Türk Ticaret Kanunu m.329'a göre[56] anonim şirketlerin, m.573'e göre[57] de limited şirketlerin belirli bir sermayesi olmalıdır. Belirliden kasıt önceden tespit edilmiş, tamamı taahhüt edilmiş olan sermayedir.[58] Bu sermaye başlangıçta belli olan bir sermaye olmalıdır ve ticaret sicilde tescil edilmiş olmalıdır.[59] Emek, ticari itibar ve benzeri değerlerin bilançoya aktarımı mümkün olmadığından bunların sermaye şirketlerinde sermaye payı olarak ortaklarca getirilmesi mümkün değildir.[60] Emek, ticari itibar ve benzeri değerlerin sermaye olarak getirilememesi anonim şirketlerde sınırlı sorumluluk ve malvarlığının korunması ilkesinin bir sonucudur.[61]

Türk Ticaret Kanunu'nun 342. maddesine göre üzerinde sınırlı bir ayni hak, haciz veya tedbir bulunmayan, nakdi bir değeri olan ve devri mümkün olan malvarlığı unsurları da sermaye olarak konulabilir. Bu kapsama fikri mülkiyet hakları ile sanal ortamlar dahil olmakla birlikte, hizmet edimleri, sarf edilecek kişisel emek, sahip olunan ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar anonim şirketlerde sermaye olarak konulamazlar. Bunun yanı sıra nakden taahhüt edilen sermaye paylarının yüzde yirmi beşi, taahhüt eden paydaşça kuruluşta ödenir. Kalan yüzde yetmiş beşlik kısım ise şirketin tescilin izleyen yirmi dört ay içerisinde ödenmelidir. Bu kural esas sözleşme ile birlikte yirmi dört aylık süre kısaltılabilir. Şirket, bu borcunu yerine getirmeyen paydaşlardan sermayenin ödenmesini talep edebilir, dava açabilir ve koşulları oluşmuşsa ortağı TTK m.482 uyarınca ıskat edebilir. Eğer paydaşlar sermaye ödeme borçlarını ifa etmedilerse, şirketin serbest yedek akçelerinin kârına eklenmesiyle elde edilen tutar geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde değilse Türk Ticaret Kanunu'nun 358. maddesi uyarınca şirkete borçlanamazlar.

1.2.2.1. Esas Sermaye Sistemi

Esas sermaye; hem ayni hem nakdi olarak şirkete getirilebilen, pay sahiplerince getirilmesi taahhüt edilmiş olan, genel kurul kararlarına göre azaltılması ve artırılması mümkün olan ve şirket ana sözleşmesinde sabit bir rakam olarak gözüken sermaye tutarıdır.[62] Sermaye sistemlerinden esas sermaye sisteminde temel alınan şey esas sermayedir. Merkeze alınan bu

[56] *"**MADDE 329-** (1) Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir."*
[57] *"**MADDE 573-** (1) Limited şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur."*
[58] (BOZKURT, 2019, s. 34)
[59] (BOZKURT, 2019, s. 186)
[60] (BOZKURT, 2019, s. 11)
[61] (BOZKURT, 2019, s. 206)
[62] (MÜLAZIMOĞLU, 2020, s. 27); (PULAŞLI, ŞİRKETLER HUKUKU ŞERHİ C-III, 2018, s. 2221)

kavrama herhangi bir müdahalede bulunulabilmesi için(artırma veya azaltma) çeşitli hukuki prosedürler öngörülmüştür.[63] Şirketlerde pay sahipleri ve alacaklılar için bir güvence niteliğindeki sermayenin bu şekilde hukuki tedbirler ile korunuyor olması kaçınılmazdır.

TTK'nın 332. maddesine göre esas sermaye sistemini benimsemiş anonim şirketlerde sermaye başka kanunlarda aksine bir hüküm yoksa 50.000,00.-TL'den az olamayacaktır. Bilindiği gibi 6102 sayılı TTK yürürlüğe girdiğinde asgari sermaye tutarını 6102 sayılı TTK'da öngörülen tutara çıkarmak için anonim şirketlere 3 yıllık bir süre tanınmıştı. Eğer bu sürenin sonunda asgari sermaye tutarını kanunda öngörülen tutara yükseltmedilerse sürenin sonunda infisah etmiş sayılacaklardır.[64] Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü Ve Uygulama Hakkında Kanun'un 20. maddesinde bu husus açıkça belirtilmiştir.

1.2.2.1.1. Nakit ve önceden belirli olması

Esas sermaye sisteminde sermaye, esas sözleşmede nakit olarak gösterilir ve önceden belirlenir. Belirlenmiş olan bu tutar şirketin malvarlığında yaşanan değişimler ile birlikte kendiliğinden artmaz veya azalmaz.[65] Ancak bu tutarın Türk Ticaret Kanunu'nda öngörülen şekillerde artırılması(TTK m.456 vd.) veya azaltılması(TTK m.473 vd.) mümkündür. Bu şekilde bir değişiklik bile yaşansa esas sermaye tutarı her zaman belirlidir.[66]

Bu sayede esas sermaye bilançonun pasifinde alacaklılara güvence teşkil etmek için, önceden belirlenmiş olarak yer alır.[67]

1.2.2.1.2. Sermayenin Tamamen Taahhüt Edilmesi

Türk Ticaret Kanunu m.344/1 uyarınca tescilden önce nakdi olarak taahhüt edilen sermayenin en az %25'i ödenmiş olmalıdır. Kalan tutar ise şirketin ticaret sicilde tescil edilmesinden itibaren yirmi dört ay içerisinde ödenecektir. İşte bu şekilde şirkete ödenecek olan tutarın tamamı pay sahiplerince taahhüt edilecektir.[68]

1.2.2.1.3. İtibari Değerleri Olacak Şekilde Paylara Ayrılmış Olması

Türk Ticaret Kanunu'nun "Pay ve Sermaye Koyma Borcu" başlıklı altıncı bölümünde yer alan 476. madde hükmüne göre her bir payın itibari değeri en az bir kuruş olmak zorundadır.

---

[63] (SOYKAN, 2019, s. 7)
[64] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 285) TTK
[65] (MOROĞLU, 2018, s. 1)
[66] (SOYKAN, 2019, s. 9)
[67] (MÜLAZIMOĞLU, 2020, s. 27-28)
[68] (SOYKAN, 2019, s. 10)

Her bir pay, aynı zamanda ortaklıktaki hakların ve borçların da ölçüsünü gösterir. Bir bütün olarak pay sahipliğini ifade ettiği söylenebilir.[69]

Yukarıda belirtilen özellikler dışında esas sermayenin üstlenmiş olduğu bazı işlevler Dr. İsmail SOYKAN'ın da ifade ettiği gibi şu şekilde sıralanabilecektir[70]:

- Ortaklık alacaklılarını korumak
- Rizikoya paydaşların katılımını sağlamak
- Kuruluşta ciddiyet eşiği oluşturmak
- TTK m.376 çerçevesinde mali durumun tespiti için gösterge olmak
- Kredi yeterliliği sağlamak

1.2.2.2. Kayıtlı Sermaye Sistemi

Anonim şirketler esas sermayeli olabileceği gibi kayıtlı sermaye sistemini de benimsemiş olabilirler. Esas sermayeli şirketlerde sermayenin değiştirilmesi esas sözleşme değişikliğini gerektirmektedir ve genel kurul kararı olmalıdır. Ancak kayıtlı sermayeli şirketlerin özelliği, bu şekilde bir zorunluluk olmaması ve sermayeyi artırma yetkisinin en başta yönetim kuruluna belirli limitler dahilinde verilmiş olmasıdır.[71]

Ülkemizde daha önce kayıtlı sermaye uygulaması sadece 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile gerçekleşirken, 6102 sayılı TTK ile halka açık olmayan anonim şirketleri için de kayıtlı sermaye sistemine geçilmesine olanak sağlanmıştır. Bu sayede belirli sınırlar içerisinde sermaye artırımı için genel kurul toplanmasına gerek kalmamış; gereksiz masraf ve zaman kaybı olmasının önüne geçilmiştir.[72]

TTK'nın 460. maddesinde detaylarıyla açıklanan kayıtlı sermaye sistemine ilişkin olarak Ticaret Bakanlığı'nın çıkarmış olduğu Halka Açık Olmayan Şirketlerde Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ[73] ile kayıtlı sermaye sistemine nasıl geçileceği, Ticaret Bakanlığı'ndan alınması gereken onayın nasıl alınacağı, esas sözleşmede yer alması gereken hususlar, bakanlık izni sonrasında yapılacak işlemler, kayıtlı sermaye sisteminden nasıl çıkılacağı ve çıkarılma durumu ile birlikte sermayenin artırılması da açıklanmıştır.

[69] (SOYKAN, 2019, s. 11)
[70] (SOYKAN, 2019, s. 12)
[71] (BOZKURT, 2019, s. 37)
[72] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 287)
[73] https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=16711&MevzuatTur=9&MevzuatTertip=5

Bu sistemin işleyişi hakkında çerçeveyi çizmeden önce kayıtlı sermaye sistemindeki temel kavramlardan bahsetmekte fayda vardır. İlgili tebliğde kayıtlı sermaye şu şekilde tanımlanmıştır:

> *"Şirketlerin, Kanunun esas sermaye sistemindeki sermayenin artırılmasına ilişkin hükümlerine tabi olmaksızın yönetim kurulu kararı ile yeni pay çıkarmak suretiyle ulaşabilecekleri azami sermaye tavanını gösteren ve esas sözleşmelerinde yer alan sermayeyi ifade eder."*

Bu tanıma ek olarak öğretideki bir başka tanım ise şu şekildedir[74]:

> *"Anonim ortaklıkların ana sözleşmelerinde hüküm bulunmak kaydıyla, yönetim kurulu kararıyla TTK'nın esas sermayenin artırılmasına dair hükümlerine tabi olmaksızın pay çıkarabilecekleri azamı miktarı gösteren, ticaret siciline tescil ve ilan edilmiş sermaye"*

Kayıtlı sermaye sisteminde yer alan başlangıç sermayesi ise kuruluşta veya kayıtlı sermaye sistemi benimsendiğinde sahip olunması gereken sermayeyi ifade eder. Bu sermaye 100.000,00.-TL'den aşağı olamayacaktır. Ancak tabi ki kuruluşta doğrudan kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş şirketlerde veya sonradan kayıtlı sermaye sistemine geçen şirketlerde bu tutarın üzerinde bir başlangıç sermayesi belirlemek mümkündür. TTK m.332/1'de bahsi geçen bu 100.000,00.-TL'lik tutar asgari sermayeyi ifade eder.[75]

Çıkarılmış sermaye kavramı ise çıkarılmış payların tümünün itibari değerinin toplamını ifade eden sermaye demektir. H.A.O.Ş.K.S.S Tebliğ m.4/1-c'de bu tanım verilmiştir. Çıkarılmış sermayenin üst sınırı ise kayıtlı sermayedir. Çıkarılmış sermaye yönetim kurulu eliyle bu sınıra ulaştıktan sonra yönetim kurulunun tekrardan sermaye artırımı yapabilmesi için kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesi gerekmektedir.[76] Aynı tebliğin 9. maddesinin 4. fıkrasında ise sermaye artırımı iç kaynaklardan yapılırsa kayıtlı sermaye tavanının aşılabileceği belirtilmiştir.

Kayıtlı sermaye sistemini benimseyecek olan şirketlerin Ticaret Bakanlığı'ndan izin alması zorunludur. Çıkarılmış sermaye tutarının tamamının ödenmiş olması zorunlu olduğu gibi, sermayenin karşılıksız kalmamış olması da gerekir. H.A.O.Ş.K.S.S Tebliğ'in 5.

[74] (MOROĞLU, 2018, s. 324), benzer bir görüş için bkz. (SOYKAN, 2019, s. 18)
[75] (MOROĞLU, 2018, s. 324), (SOYKAN, 2019, s. 20)
[76] (SOYKAN, 2019, s. 21)

maddesinde bu hususlarla birlikte kayıtlı sermaye sistemini kabul ederek kurulacak veya bu sisteme geçecek şirketlerin esas sözleşmelerinde yer alması gereken asgari unsurlar sayılmıştır. Bunlar şu şekildedir:

- Başlangıç sermayesi tutarı,
- En fazla beş yıl olacak şekilde, yönetim kurulunun sermayeyi tavana kadar artırma yetkisinin süresi ile bu sürenin başlangıç ve bitiş tarihleri,
- Kayıtlı sermaye tavanı tutarı,
- Yönetim kurulunun sermaye artırımına ilişkin kararının ne şekilde ilan edileceğine ilişkin hususlar.

Kayıtlı sermaye tavanı tutarı başlangıç sermayesi tutarının beş katından fazla olamayacaktır. İzleyen dönemlerde ise kayıtlı sermaye tavanı genel kurul eliyle artırılmak istendiğinde, artırımın yapılacağı genel kurul toplantısı yapıldığı esnada mevcut olan çıkarılmış sermayenin en fazla beş katı olarak kararlaştırılabilecektir.

Yönetim kuruluna en fazla beş yıl olarak verilen sermaye artırımı yetkisi dolduktan sonra, sürenin dolduğu yıla ilişkin genel kurul toplantısında yönetim kuruluna yeniden bir yetki verilmezse şirket kayıtlı sermaye sisteminden çıkmış sayılacaktır.

Kayıtlı sermaye sistemine geçmek için gereken izin, H.A.O.Ş.K.S.S Tebliğ'in 6. maddesine göre yapılacak olup izin alınmasının akabinde usulüne uygun olarak genel kurul çağrısı yapılır. Genel kurulda TTK'nın 421. maddesinde belirtilen yeter sayılar ile esas sözleşme değişikliği karara bağlanmalıdır. Bu husus tebliğin 7. maddesinde açıklığa kavuşturulmuştur.

Kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırımının nasıl yapılacağı ise H.A.O.Ş.K.S.S Tebliğ'in 9. Maddesinde anlatılmış olup bunun detaylarına ileride değinilecektir.

Halka açık olan anonim şirketler ise Sermaye Piyasası Kanunu'nun 18. maddesinde[77] belirtildiği üzere Sermaye Piyasası Kurulu'ndan izin alarak kayıtlı sermaye sistemine

[77] *"**MADDE 18** – (1) Halka açık ortaklıklar ile paylarını halka arz etmek üzere Kurula başvurmuş olan ortaklıklar, Kuruldan izin almak şartıyla kayıtlı sermaye sistemini kabul edebilirler. Şu kadar ki, daha önce 6102 sayılı Kanun uyarınca bu sisteme geçmiş olan ortaklıklar için ayrıca Kurul izni aranmaz.*

(2) Kayıtlı sermaye sisteminde, yönetim kurulu, 6102 sayılı Kanunun esas sermayenin artırılmasına ilişkin hükümlerine bağlı kalmaksızın esas sözleşmelerinde tespit edilen kayıtlı sermaye tavanına kadar sermayelerini artırmaya yetkilidir. Şu kadar ki, bu yetki genel kurul tarafından en çok beş yıl süre ile verilebilir. Bu yetkinin süresi azami beş yıllık dönemler itibarıyla genel kurul kararıyla uzatılabilir.

(3) Kayıtlı sermaye sisteminde, çıkarılan paylar tamamen satılarak bedelleri ödenmedikçe veya satılamayan paylar iptal edilmedikçe yeni pay çıkarılamaz.

geçebileceklerdir. Ancak TTK uyarınca alınan bir izin mevcutsa bu surumda ayrıca bir izin alınmasına gerek olmayacaktır.

Yönetim kuruluna bu yetkinin yine en çok beş yıl için verilebileceği SPK m.18/2'de açıklanmıştır. Üçüncü fıkra ise önemli bir hususa değinerek yeni pay çıkarılabilmesi için öncelikle çıkarılmış olan payların tamamen satılmış ve bedellerinin ödenmiş olmasını veya bu satılamamış olan pay varsa bunların iptal edilmiş olmasını şart koymuştur.

Bu şekilde yönetim kurulunca alınan kararlara karşı TTK'nın genel kurulun iptali hükümleri çerçevesinde kararın ilanından itibaren 30 gün içerisinde ortaklık merkezinin bulunduğu yer ticaret mahkemesinde yönetim kurulu üyelerince veya hakkı ihlal edilen pay sahiplerince iptal davası açılabilecektir. Bu husus ise maddenin altıncı fıkrasında belirtilmiştir.

Sermaye Piyasası Kurulu, ilgili hükümlerin uygulanmasına yönelik olarak 25.12.2013 tarihli ve 28862 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan II-18.1 sayılı Kayıtlı Sermaye Tebliği'ni ve 22.06.2013 tarihli ve 28685 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan VII-128.1 sayılı Pay Tebliği'ni hazırlamıştır.

---

(4) İmtiyazlı payların varlığı hâlinde bu madde kapsamında yapılacak esas sözleşme değişikliğine ilişkin genel kurul kararları, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunca 6102 sayılı Kanunun 454 üncü maddesindeki esaslara göre onaylanır. Şu kadar ki, ortaklıkların kayıtlı sermaye tavanı dâhilindeki sermaye artırımlarında ayrıca imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararı aranmaz.

(5) Yönetim kurulunun; imtiyazlı veya nominal değerinin üzerinde veya altında pay çıkarılması, pay sahiplerinin yeni pay alma haklarının sınırlandırılması konularında veya imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını kısıtlayıcı nitelikte karar alabilmesi için esas sözleşme ile yetkili kılınması şarttır. Yeni pay alma hakkını kısıtlama yetkisi, pay sahipleri arasında eşitsizliğe yol açacak şekilde kullanılamaz. 6102 sayılı Kanunun 461 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları hükümleri halka açık ortaklıklar için uygulanmaz.

(6) Yönetim kurulunun bu maddedeki esaslar çerçevesinde aldığı kararlar aleyhine, 6102 sayılı Kanunun genel kurul kararlarının iptaline ilişkin hükümleri çerçevesinde yönetim kurulu üyeleri veya hakları ihlal edilen pay sahipleri, kararın ilanından itibaren otuz gün içinde ortaklık merkezinin bulunduğu yer ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler.

(7) Sermaye artırımının bu madde hükümlerine uygun olarak gerçekleştirilmesinden sonra, çıkarılmış sermayeyi gösteren esas sözleşmenin sermayeye ilişkin maddesinin yeni şekli yönetim kurulunca tescil ve ilan ettirilir.

(8) Bu madde uyarınca esas sözleşme ile tanınan yetki çerçevesinde yönetim kurulunca alınan kararlar Kurulca belirlenecek şekilde kamuya duyurulur.

(9) Kayıtlı sermaye sisteminde bulunan halka açık ortaklıklar tarafından pay ile değiştirilebilir tahvil veya paya dönüştürülebilir bir türev araç çıkarılması hâlinde değiştirme veya dönüştürme sonucunda verilecek paylar ile ortaklığın çıkarılmış sermayesinin toplamı kayıtlı sermayeyi aşamaz.

(10) Halka açık ortaklıkların kayıtlı sermaye sistemine geçme, sistemden çıkma, Kurulca çıkarılma ve şarta bağlı sermaye artırımı usul ve esasları Kurulca belirlenir. Daha önce 6102 sayılı Kanun uyarınca bu sisteme geçmiş olup da sonradan halka açık hâle gelen ortaklıklar da bu fıkra hükmüne tabidir."

II-18.1 sayılı Kayıtlı Sermaye Tebliği[78], ortaklıkların kayıtlı sermaye sistemini benimsemeleri, sisteme geçildikten sonra uymaları gereken esasları belirlemek, sistemden çıkma ile ilgili esasları düzenlemek ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından sistemden çıkarılma ile ilgili hususları ortaya koymak için çıkarılmıştır. Bu tebliğde temel olarak; kayıtlı sermaye sistemine kabul ve tavan belirlenmesi, uygulamaya ilişkin esaslar, izin alınması için Sermaye Piyasası Kurulu'na yapılacak başvuruya ilişkin usuller ve gerekli belgeler, izin sonrası yapılması gereken işlemler ile kayıtlı sermaye siteminde çıkma ve çıkarılma hususları anlatılmıştır. Bunun yanı sıra tebliğ içerisinde yönetim kurulu kararlarına ilişkin esasların yer aldığı maddeler ile yönetim kurulunun kayıtlı sermaye sistemi içerisindeki yerini ve sorumluluklarını ortaya koyan, yönetim kurulunun kararlarına karşı başvurulabilecek yolları belirten maddeler de yer almaktadır.

[78]Bkz. https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=19167&mevzuatTur=Teblig&mevzuatTertip=5, Erişim tarihi:17.04.2020

BÖLÜM 2

Bir önceki bölümde TTK m.376'nın anlaşılabilmesi adına temel kavramların açıklanmasının ardından bu bölümde ilgili kanun maddesi; kanundaki yeri, maddeye kaynak olan eski mevzuat ve İsviçre mevzuatı da anlatılarak her bir fıkra için ayrı ayır çözümlenerek açıklanacaktır. Bu yapılırken kanun maddesi ile ilgili diğer mevzuat hükümleri de açıklanacaktır.

2. TTK 376. Maddesinin Çözümlenmesi

Anonim şirketlere hakim olan bazı temel ilkeler vardır. Bu ilkeler[79];

- Çoğunluk,
- Haklardan sermayeye katılma oranına göre yararlanma,
- Malvarlığının korunması,
- Devletin ilgilenmesi,
- Kamuyu aydınlatma,
- Dışarıdan denetleme,
- Yabancı bir malvarlığını işletme,
- Eşit işlem ilkesi olarak sıralanabilir.

Belirtilen bu ilkelerden malvarlığının korunması ilkesi öncelikle alacaklıların menfaatlerinin korunması temelinde oluşmuştur.[80] Bu kapsamda birtakım önlemler öngörülmüş ve yasaya yerleştirilmiştir. Türk Ticaret Kanunu'nda "Yönetim Kurulu" başlıklı ikinci bölümde, yönetim ve temsil alt başlığında, temsil yetkisi içerisinde düzenlenen sermayenin kaybı, borca batıklık olma durumunda çağrı ve bildirim yükümlülüğü de yönetim kuruluna malvarlığının korunması ilkesi çerçevesinde getirilmiş olan yükümlülüklerden birisidir.

Sermaye kaybı ve borca batıklık durumunda çağrı yükümlülüğünü düzenleyen TTK m.376 sadece anonim şirketlere uygulanan bir madde değildir. İlgili madde anonim şirketlerin yanı sıra limited şirketleri ve aynı zamanda sermayesi paylara bölünmüş komandit

[79] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013)
[80] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 263)

şirketleri de kapsar. TTK m. 633 limited şirketler için, TTK m.565/2 ise sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler için ilgili maddenin uygulanacağını ortaya koymaktadır.

Önceki bölümlerde şirketlere ilişkin olarak verilen genel bilgilerden sonra bu bölümden itibaren sermaye kaybı ve borca batıklığa ilişkin yapılacak anlatımlar 376. maddede olduğu gibi anonim şirketler üzerinden yapılacaktır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 376. maddesini anlayabilmek adına eski kanunun ve İsviçre Borçlar Kanunu'nun ilgili hükümlerini incelemek ve birtakım karşılaştırmalar yapmak gerekecektir.

2.1. TTK m. 376 ve Eski TTK m.324

14/02/2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun sermayenin kaybı ve borca batık olma durumunda çağrı ve bildirim yükümlülüğünü anlatan 376.maddesi şu şekildedir:

> *"**MADDE 376-** (1) Son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar.*
>
> *(2) Son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhâl toplantıya çağrılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer.*
>
> *(3) (Değişik: 26/6/2012-6335/16 md.) Şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretler varsa, yönetim kurulu, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço çıkartır. Bu bilançodan aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması hâlinde, yönetim kurulu, bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirir ve şirketin iflasını ister. Meğerki, iflas kararının verilmesinden önce, şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki şirket borçlarının alacaklıları, alacaklarının sırasının diğer tüm alacaklıların*

sırasından sonraki sıraya konulmasını yazılı olarak kabul etmiş ve bu beyanın veya sözleşmenin yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği, yönetim kurulu tarafından iflas isteminin bildirileceği mahkemece atanan bilirkişilerce doğrulanmış olsun. Aksi hâlde mahkemeye bilirkişi incelemesi için yapılmış başvuru, iflas bildirimi olarak kabul olunur."

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 376. maddesi İsviçre Borçlar Kanunu'nun 725. maddesi ile çok fazla benzerlik içermektedir. İBK'nun 725. maddesinin çevirisine bakacak olursak:

"Madde 725 – Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık / 1- Bildirim Yükümlülüğü

(1)Son yıllık bilanço, sermayenin ve yasal yedeklerin yarısının artık karşılıksız olduğunu gösteriyorsa, yönetim kurulu gecikmeksizin bir genel kurul toplantısı yapmalı ve yeniden yapılandırma önlemlerini genel kurula sunmalıdır.

(2)Borca batıklığı gösteren emareler mevcutsa, bir ara bilanço düzenlenmeli ve incelenmek üzere lisanslı bir denetçiye sunulmalıdır. İşletmenin devamlılığı esasına göre ve muhtemel satış fiyatları üzerinden çıkarılan ara bilançolar; şirket alacaklılarının alacaklarının karşılanmadığını gösteriyorsa ve bazı şirket alacaklıları şirketten olan sermayedeki açık ölçüsündeki alacaklarını diğer tüm şirket alacaklılarının alacaklılarından sonra gelmesini kabul etmedikçe, yönetim kurulu durumu mahkemeye bildirmek zorundadır.

(3)Şirketin bir denetçisi yoksa, lisanslı denetçi sınırlı bir denetim yürüten denetçinin raporlama esaslarına uymalıdır."

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu kabul edilirken 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu'nun 324. maddesine göre sermaye kaybı açısından bazı farklı düzenlemeler getirmiştir. 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu'nun şirketin mali durumunun bozulması halinde idarenin vazifelerini anlatan 324. maddesi şu şekildedir:

"Madde 324 – (1)Son yıllık bilançodan esas sermayenin yarısının karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, idare meclisi derhal toplanarak durumu umumi heyete bildirir.

(2)Şirketin aciz halinde bulunduğu şüphesini uyandıran emareler mevcutsa idare meclisi aktiflerin satış fiyatları esas olmak üzere bir ara bilançosu tanzim eder. Esas sermayenin üçte ikisi karşılıksız kaldığı takdirde, umumi heyet bu sermayenin tamamlanmasına veya kalan üçte bir sermaye ile iktifaya karar vermediği takdirde şirket feshedilmiş sayılır. Şirketin aktifleri şirket alacaklarının alacaklarını karşılamaya yetmediği takdirde idare meclisi bu durumu derhal mahkemeye bildirmeye mecburdur. Mahkeme bu takdirde şirketin iflasına hükmeder. Şu kadar ki; şirket durumunun ıslahı mümkün görülüyorsa idare meclisi veya bir alacaklının talebi üzerine mahkeme iflas kararını tehir edebilir. Bu halde mahkeme, envanter tanzimi veya bir yediemin tayini gibi şirket mallarının muhafazası için lüzumlu tetbirleri alır."

Bu maddelerin esas amacı, ortakların getirdikleri sermaye oranında sınırlı bir sorumluluğu olması sebebiyle şirket alacaklılarının haklarını güvence altına almaktır. Şirket sermayesi şirket alacaklıları için en önemli güvencelerden biri olduğundan, bunun tam olarak oluşması ve korunmasına yönelik tedbirleri boşa çıkarmadan işletmektir.[81]

Yukarıda belirtilen kanun metinlerinden de anlaşılacağı üzere TTK 376.madde ile eTTK 324.madde arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu iki madde arasındaki farklılıklardan kısaca bahsetmekte fayda vardır.

2.1.1. TTK 376 ile eTTK 324'e getirilen yenilikler ve farklılıklar

TTK m.376 ile eTTK m.324'e getirilen yenilikler ve yapılan temel değişiklikleri şu şekilde sıralamak mümkündür:[82]

[81] (KAYAR, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 2012, s. 645)

[82] (TÜRK, YENİ TÜRK TİCARET KANUNU'NUN GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİK VE YENİLİKLERLE ANONİM ORTAKLIKTA SERMAYE KAYBI VE HUKUKİ SONUÇLARI, 2016, s. 65-66)

- eTTK m.324'te sadece sermaye kaybından bahsedilmesine rağmen, TTK m.376 esas sermaye ve kanuni yedek akçelerin toplamının sermayenin kaybını belirlerken esas alınacağını belirtmiştir.[83]
- Şirketin yaşayacağı 1/2 oranında sermaye kaybı durumunda eTTK m.324, şirket yönetim kurulunun genel kurula bir bildirimle durumu açıklamasını öngörürken, TTK m.376 şirket yönetim kurulunun genel kurulu vakit kaybetmeksizin toplantıya çağıracağı ve aynı zamanda uygun gördüğü iyileştirici önlemleri genel kurula sunacağı hükmünü getirmiştir.
- 2/3 oranında sermaye kaybı olması ile ilgili TTK m.376/2 hükmü ise, sermaye kaybının eTTK m.324 hükmünde olduğu gibi aktiflerin tahmini satış fiyatının esas alındığı bilanço değil yıllık bilanço esasına göre hazırlanmış bilanço ile belirleneceği hükmünü getirmiştir.

2.2. Bilançolar Hazırlanırken Dikkate Alınmayacak Önemli Hususlar

Aşağıda yapılacak olan açıklamalar ve hesaplamalara geçmeden önce önemli bir hususa değinmekte fayda vardır. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ Geçici Madde 1'e göre 01/01/2023 tarihine kadar sermaye kaybı ve borca batıklık durumuna ilişkin yapılacak hesaplamalarda, halihazırda ifası gerçekleştirilmemiş olan yabancı para borçları sebebiyle oluşan kur farkı zararlarının tamamı dikkate alınmayabilir.

Yine aynı tebliğde belirtildiği üzere 2020 ve 2021 yıllarında tahakkuk eden kiralamalardan oluşan giderler, amortismanlar ve çalışan maliyetlerinin toplamının yarısı dikkate alınmayabilecek kalemler arasındadır.

Bu tutarlara ilişkin hesaplamalar yapılırken mükerrerlik olmaması açısından dikkat edilmelidir. TTK'nın 88. maddesi[84] uyarınca hazırlanacak olan finansal tablolarda belirtilen

[83] Kanuni yedek akçe ile ilgili detaylı açıklamalar için bkz. 2.3 Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Yarısının Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması

[84] *"**MADDE 88-** (Değişik: 26/6/2012-6335/9 md.)*

(1) 64 ilâ 88 inci madde hükümlerine tabi gerçek ve tüzel kişiler münferit ve konsolide finansal tablolarını düzenlerken, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan, Türkiye Muhasebe Standartlarına, kavramsal çerçevede yer alan muhasebe ilkelerine ve bunların ayrılmaz parçası olan yorumlara uymak ve bunları uygulamak zorundadır. 514 ilâ 528 inci maddeler ile bu Kanunun ilgili diğer hükümleri saklıdır.

(2) Bu düzenlemeler, uygulamada birliği sağlamak ve finansal tablolara milletlerarası pazarlarda geçerlilik kazandırmak amacıyla, uluslararası standartlara uyumlu olacak şekilde, yalnız Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından belirlenir ve yayımlanır.

bu hesaplamalara ilişkin herhangi bir kayda yer verilmeyerek dipnotlarda gereken açıklamalar yapılacaktır.

Tebliğde yer alan bu geçici madde ile birlikte şirketlerin birtakım zararlarını ve giderlerini bu şekilde dikkate almayarak ayakta durmaları ve iflasa kadar gidebilecek bu süreci önleyerek ticari hayatlarına devam edebilmeleri imkanı tanınmıştır. Birazdan yapılacak olan açıklamalar doğrultusunda herhangi bir hesaplama yapılmadan önce bu hususu dikkate almak, hesaplamaların doğruluğu açısından önem taşımaktadır.

2.3. Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Yarısının Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması

Öğretide sermaye kaybı farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Bir tanıma göre sermaye kaybı; bilançoda görülen öz kaynak rakamının, esas sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısı düzeyine inmesidir.[85] Bir diğer tanıma göre ise; bilançoda oluşan zararın, kanuni yedek akçeler ve esas sermaye toplamının en az yarısı seviyesine ulaşmasıdır. [86]

Sermaye kaybının tam olarak ½ olması kolay kolay karşılaşılacak bir durum olmamakla birlikte, kanunun belirtmek istediği ½ ile $^{2}/_{3}$ arasında yaşanan kayıplardır.[87]

Tebliğ'in 6. maddesinin ilk fıkrasına göre sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kalması: "…zararın, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısına eşit veya bu tutardan çok ve üçte ikisinden az olmasıdır." demektedir. Bu tanım ve doktrinde yer alan diğer tanımların uyumlu olduğu görülmektedir. Bahse konu tebliğ, uygulamada karşılaşılan bazı soru işaretlerini gidermek amacıyla değişikliklere uğradığında eklenen bu tanım da doktrinle paralel bir tanım olmuştur.

---

(3) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, değişik işletme büyüklükleri, sektörler ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar için özel ve istisnai standartlar koymaya ve farklı düzenlemeler yapmaya yetkilidir. Bu standart ve düzenlemeler, Türkiye

Muhasebe Standartlarının cüz'ü addolunur.

(4) Kanunlarla, belirli alanları düzenlemek ve denetlemek üzere kurulmuş bulunan kurum ve kurullar, Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olmak şartıyla, kendi alanları için geçerli olacak standartlar ile ilgili olarak ayrıntıya ilişkin sınırlı düzenlemeleri yapabilirler.

(5) Türkiye Muhasebe Standartlarında hüküm bulunmayan hâllerde, ilgili oldukları alan dikkate alınarak, dördüncü fıkrada belirtilen ayrıntıya ilişkin düzenleme, ilgili düzenlemede de hüküm bulunmadığı takdirde milletlerarası uygulamada genel kabul gören muhasebe ilkeleri uygulanır."

[85] (KAYAR, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 2012, s. 646) (TÜRK, YENİ TÜRK TİCARET KANUNU'NUN GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİK VE YENİLİKLERLE ANONİM ORTAKLIKTA SERMAYE KAYBI VE HUKUKİ SONUÇLARI, 2016, s. 67)

[86] (KIRCA, MANAVGAT, & ŞEHRİALİ ÇELİK, 2013, s. 577)

[87] (KAYAR, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 2012, s. 647)

Bunu en basit şekilde formülize edecek olursak; şirketin aktiflerinden borçlar çıkarılınca elde edilecek öz sermaye tutarı, şirketin esas sermayesi ile buna bağlı kanuni yedek akçeler toplamının yarısından daha küçükse Türk Ticaret Kanunu madde 376'da belirtilen tedbirlerin uygulanması gerekecektir.[88]

Burada hesap yaparken dikkate alınacak yedek akçeleri tespit ederken TTK'da belirtilen yedek akçelerden kısaca bahsetmekte fayda vardır. TTK'nın 519 ile 523. maddeleri arasında düzenlenen yedek akçeleri temel olarak iki grupta toplamak mümkündür. Bu gruplar, kanuni yedek akçeler ve isteğe bağlı ayrılan yedek akçeler.

Kanuni yedek akçe;

- Elde edilen yıllık karın yüzde beşi ile ödenmiş şirket sermayesinin yüzde yirmisine ulaşıncaya kadar ayrılması gereken yedek akçedir.
- Yukarıdaki sınıra ulaşıldıktan sonra TTK'nın 519. maddesinin 2.fıkrasında belirtilen;
    - Yeni pay çıkarılması üzerine elde edilen primin; yeni paylara ilişkin giderler, itfa karşılıkları ve bağış amaçlı olarak kullanılanlar dışındaki kısımları,
    - Ortaklardan ıskat edilenler varsa, ıskat sonucu iptal olan pay senetlerinin ödenmiş olan bedellerinden yeni senetlerin çıkarılma giderleri düşüldüğünde kalan tutar,
    - Şirketin paydaşlarına yüzde beşlik kar payı dağıtımı yapıldıktan sonra, kar payı alacak kişilere verilecek olan tutarın onda biri kanuni yedek akçeye eklenir.

519. maddenin üçüncü fıkrası; önceki fıkralara göre hesaplanan kanuni yedek akçe tutarının, sermayenin veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmaması halinde kullanım açısından bazı sınırlamalar getirmektedir. Eğer kanuni yedek akçe tutarı sermayenin veya çıkarılmış sermayenin yarısını aşmıyorsa şirket bu yedek akçeyi sadece; zararların kapatılmasında, işlerin iyi olmadığı dönemlerde işletmeyi devam ettirmek ve işsizliğin önüne geçmede ve işe yarar önlemler almada kullanabilecektir. Bu fıkrada belirtilen yedek akçe serbest yedek akçe olarak nitelendirilmeyen ve öz kaynaklar içerisinde zararlar kapatılırken tampon işlevi gören kısmını oluşturmaktadır.[89]

[88] Bir önceki dipnotta A.G.E. s. 646

[89] (TÜRK, YENİ TÜRK TİCARET KANUNU'NUN GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİK VE YENİLİKLERLE ANONİM ORTAKLIKTA SERMAYE KAYBI VE HUKUKİ SONUÇLARI, 2016, s. 70)

520. maddede belirtilen "Şirketin iktisap ettiği kendi pay senetleri için ayrılan yedek akçe ve yeniden değerleme fonları" ise sermaye kaybının hesabı sırasında dikkate alınıp alınmama açısından öğretide görüş ayrılıklarına yol açan bir yedek akçedir. Bir görüşe göre[90] şirketin iktisap ettiği kendi payları için ayırdığı iktisap değerindeki yedek akçeler ve zorunlu olan yeniden değerleme fonları yasal yedek akçe olup sermaye kaybı hesabından dikkate alınmalıdır. Bir diğer görüşe göre[91] ise; bu yedek akçelerin çözülme koşullarının yasada düzenlenmiş olması ve ayrılma amaçlarının zararları kapatmak olmaması sebebiyle şirketin sermaye kaybı hesabı sırasında dikkate alınmamalıdır. Bizce bu yasal yedek akçeler, üzerinde serbestçe tasarruf imkanı bulunmayan yedek akçeler olması sebebiyle TTK 376 anlamında sermaye kaybı hesabında dikkate alınmalıdır.[92]

Yedek akçelerin bir diğer türü olan isteğe bağlı yedek akçeler ise; genel olarak esas sözleşme ve şirket genel kurulunun kararı ile ayrılan yedek akçelerdir. Bu tutarlar TTK 376'da belirtilen sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı içerisinde yer almamaktadır. Ancak her ne kadar bu tutarın hesabında dikkate alınmasalar da aşağıda formülize edildiğinde de gösterileceği üzere öz kaynakların hesabı sırasında bu yedek akçeler de dikkate alınmalıdır.

Yukarıda yapılmış olan açıklamalarla birlikte maddenin gerekçesinde TTK m.376/1 hükmünün uygulama alanı bulabilmesi için kanuni yedek akçeler dışındaki diğer yedek akçelerin kullanımıyla da zararın kapanmamış olması gerekir.

Sermaye kaybını formülize etmek istersek;

"Esas Sermaye + Yasal Yedek Akçeler – Öz Kaynaklar = (Sermaye Kaybı)"

Şeklinde olacaktır.

"Sermaye kaybı = (Esas sermaye + yasal yedek akçeler) – Öz kaynaklar (Esas sermaye + yasal yedek akçeler + diğer açık yedek akçeler – bilanço zararı)"

Yukarıda verilen formülde Özkaynakları açarsak;

[90] Bir önceki dipnotta A.G.E. , s. 71, benzer bir görüş için bkz. (PULAŞLI, ŞİRKETLER HUKUKU ŞERHİ C-II, 2014, s. 1173-1178)

[91] (KIRCA, MANAVGAT, & ŞEHRİALİ ÇELİK, 2013, s. 574)

[92] Benzer bir görüş için bkz. (TÜRK, YENİ TÜRK TİCARET KANUNU'NUN GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİK VE YENİLİKLERLE ANONİM ORTAKLIKTA SERMAYE KAYBI VE HUKUKİ SONUÇLARI, 2016, s. 71)

"Esas sermaye + yasal yedek akçeler - Esas sermaye - yasal yedek akçeler - diğer açık yedek akçeler + bilanço zararı" formülü elde edilir.

Bu formülde gereken sadeleştirme işlemlerini yaparsak;

"**Bilanço zararı - diğer açık yedek akçeler."** formülünü elde ederiz.[93]

Prof. Dr. İsmail KAYAR'ın ifadesine göre de ½ oranında sermaye kaybı "Aktif toplamı – Borçlar ≤(Sermaye +Kanuni Yedekler)/2" formülü ile bulunabilecektir.[94] Esasen verilen iki formül de aynı sonuca çıkmakta ancak nispeten farklı yollardan bu sonuca ulaşmaktadırlar. Doç. Dr. Ahmet Türk'ün ortaya koymuş olduğu formülde bilançoda yer alan özkaynak kalemlerinden bilanço zararı ve yasal yedek akçeler dışındaki yedek akçeler kullanılmakta, Prof. Dr. İsmail KAYAR'ın hesaplamada kullanmış olduğu formülde ise aktiflerden yabancı kaynaklar çıkarılarak bulunan özkaynak değeri üzerinden hesaplama yapılmaktadır. Bahsedilen ilk yazarın formül bize sermaye kaybının tutarını verirken, ikinci yazarın formülü ise ½ oranında sermaye kaybı olup olmadığını göstermektedir.

Örnek 1:

Yukarıda belirtilen formülü Tablo 2'de gösterilen bilanço denkliği üzerinde gösterirsek;

AKTİFLER	**PASİFLER**
1- DÖNEN VARLIKLAR 2- DURAN VARLIKLAR	1- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR 2- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR **KAYNAKLAR TOPLAMI: 70.000,00.-TL** 3- ÖZKAYNAKLAR a. Esas Sermaye: 50.000,00.-TL b. Yasal Yedekler: 10.000,00.-TL

[93] Bir önceki dipnotta A.G.E., s. 68

[94] (KAYAR, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 2012, s. 647)

	c. Diğer Yedekler: 10.000,00.-TL d. Bilanço Zararı: 40.000,00.-TL
100.000,00.-TL	100.000,00.-TL

Yukarıda bilanço eşitliğinde görülebilen miktarları Doç. Dr. Ahmet TÜRK tarafından belirtilen formülde yerine koyduğumuzda **Sermaye Kaybı**= 50.000(esas sermaye) + 10.000(yasal yedek akçeler) – 30.000 (öz kaynaklar*(esas sermaye + tüm açık yedekler – bilanço zararı*)) = **30.000,00.-TL** olacaktır. Yani sonuç olarak, sermaye ve kanuni yedek akçelerin toplamının yarısının edilen zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı söylenebilecektir.

Prof. Dr. İsmail Kayar'ın belirtmiş olduğu formüle yerleştirme yaptığımızda; Aktif toplamı(100.000,00.-TL) – Borçlar(70.000,00.-TL) ≤ [Sermaye(50.000,00.-TL) +Kanuni Yedekler(10.000,00.-TL)]/2= **30.000,00.-TL ≤ 30.000,00.-TL** olduğu için sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısının edilen zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı söylenebilecektir.

Tüm bu hesaplamalar yapılırken, isteğe bağlı yedek akçelerin yasal yedek akçeler kavramı dışında olduğu ve kanunda belirtilen esas sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamı içerisinde hesaba katılmaması gerekildiği unutulmamalıdır. İsteğe bağlı yedek akçeler, esas sözleşme veya genel kurul kararı ile ayrılan yedek akçelerdir.[95]

Örnek 2:

Yeri geldiğinde yukarıdaki gibi bir işlem yapmadan da sermaye kaybını belirlemek mümkün olabilir.

AKTİFLER	PASİFLER
1- DÖNEN VARLIKLAR 2- DURAN VARLIKLAR	1- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR 2- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

[95] (TÜRK, YENİ TÜRK TİCARET KANUNU'NUN GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİK VE YENİLİKLERLE ANONİM ORTAKLIKTA SERMAYE KAYBI VE HUKUKİ SONUÇLARI, 2016, s. 71)

	YABANCI KAYNAKLAR **TOPLAMI**:90.000,00.-TL 3- ÖZKAYNAKLAR a. Esas Sermaye: 55.000,00.-TL b. Yasal Yedekler: 10.000,00.-TL c. Bilanço Zararı: 35.000,00.-TL
120.000,00.-TL	**120.000,00.-TL**

Bu örneğe baktığımızda bilançonun ait olduğu şirketin esas sermaye ve yasal yedek akçeler dışında herhangi bir yedek akçesi olmadığı ve 35.000,00.-TL tutarında bir bilanço zararı olduğu göze çarpmaktadır. Bir önceki örnekte yaptığımız üzere bu bilanço üzerinden farklı yollarla sermaye kaybını tespit edebiliriz.

"Bilanço zararı – yasal yedekler dışındaki yedekler" formülü üzerinden hesaplama yapacak olursak;

35.000,00.-TL – 0 = 35.000,00.-TL tutarında bir sermaye kaybından söz edilebilir. 35.000,00.-TL'lik bu tutar esas sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamı olan 65.000,00.-TL'nin yarısından fazladır.

Yukarı tabloda yer alan eşitliğe baktığımız zaman aktiflerden kaynakları çıkardığımızda elde edeceğimiz özkaynaklar toplamı 30.000,00.-TL olacaktır. Esas sermaye ve yasal yedekler toplamı 65.000,00.-TL olduğundan sermaye ve kanuni yedek akçelerinin toplamının yarısından fazla ancak 2/3'ünden azının(35.000,00.-TL) zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı söylenebilecektir.

2.3.1. Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Yarısının Zarar Nedeniyle Karşılıksız Kalması Durumunda Alınması Gereken Tedbirler

Türk Ticaret Kanunu bu durumda yapılması gerekeni 376. maddenin ilk fıkrasında "yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar." olarak belirtmiştir. Kanun özel olarak alınması gereken bir tedbir ortaya koymamakla birlikte genel kurulun toplantıya çağırılması gerektiğini ve yönetim kurulunca belirlenen önlemlerin genel kurula sunulması gerektiğini ortaya koymuştur.

TTK m.376'nın gerekçesinde de belirtildiği üzere yönetim kurulunca alınabilecek önlemler; sermaye artırımı, şirkete ait bazı üretim birimlerinin geçici veya kalıcı olarak kapatılması veya küçültülmesi, şirket iştiraklerinin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi olabilir. Madde gerekçesinde verilen örnek önlemlerden anlaşılabileceği üzere önlemler, geliri artırmaya yönelik, gideri azaltmaya yönelik, eldeki varlıkların satışı ile kaynak sağlanması gibi çeşitli şekillerde olabilir.

Madde metninde her ne kadar sermaye kaybının son yıllık bilançodan anlaşılmış olması öngörülmüş olsa da, eğer durum çıkarılmış olan bir ara bilanço ile veya TTK'nın 378.maddesinde yer alan Riskin Erken Saptanması Komitesi vasıtasıyla ortaya konduysa son yıllık bilanço beklenmeden şirket yönetim kurulunca aksiyon alınmalıdır. Madde gerekçesinde de belirtildiği üzere[96]:

> *"Denetimin yönetilmesi söz konusu olmadığı halde, risk yönetilebilir ve yönetilmelidir. Amaç, yönetimi. Yönetim kurulunu ve genel kurulu devamlı teyakkuz altında tutmak, gereğinde organlarca derhal etkili önlemler alınmasını sağlamaktır. Bu sebeple komite sorumluluk sisteminin merkezinde yer alır."*

Yukarıda yer alan TTK m.378'in gerekçesinin bir kısmından da görülebileceği üzere Riskin Erken Saptanması Komitesi'ne TTK m.376 anlamında da sorumluluk düşmektedir. Öncelikle şirket yönetim kurulu teyakkuz altında tutulmalı, bu sayede genel kurulun da durumdan haberinin olması sağlanmalıdır.

Yönetim kurulu şirketin mali olarak içerisinde bulunduğu durumu genel kurulda açık bir şekilde, gerekirse rapor ile anlatmalıdır. Genel kurul, yönetim kurulunun sunmuş olduğu önlemleri herhangi bir değişiklik olmadan kabul edebileceği gibi, değişiklikler yaparak da kabul edebilecektir. Ayrıca genel kurulda tamamen farklı önlemler alınmasına yönelik bir karar alınması da mümkün olacaktır. Burada, genel kurul önlem alıp almamaya, alınacak önlemleri seçmeye yetkilidir ve kendisi karar verecektir.[97]

[96] (Türk Ticaret Kanunu ve Gerekçesi, 2011, s. 414)

[97] (KAYAR, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 2012, s. 650)

Tebliğ'in 6. maddesine[98] göre de yönetim organının genel kurulda mali duruma ilişkin açıklamalar yaparken bunu açık bir şekilde ve her ortağın anlayabileceği şekilde yapması gerektiğini belirtmiştir. Yönetim kurulunun genel kurula sunacağı önlemler mali durumda kötüleşmeyi tamamen ortadan kaldırıcı önlemler olabileceği gibi kötüleşmeyi hafifletici önlemler de olabilir. Birden çok önlem olması halinde bu önlemler karşılaştırmalı olarak sunulmalı ve etkileri anlatılmalıdır.

2.4. Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması

Sermayenin üçte ikisinin karşılıksız kalması durumu yukarıda belirtilen ilgili maddelerde de görülebileceği üzere İsviçre Borçlar Kanunu'nda yer almamakla birlikte eTTK ve 6102 sayılı TTK'da yerini almıştır. Eski TTK ve 6102 sayılı TTK'dan anlaşılabileceği üzere 2/3 oranında sermaye kaybı tespit edilirken kullanılacak olan bilanço aktiflerin tahmini satış fiyatı esas alınarak düzenlenen bilanço değil, yıllık bilançodur.[99]

Kanun metninde geçen sermaye ve yasal yedek akçeler ifadesindeki sermayenin; şirketin esas sözleşmesinde geçen, tescil ve ilan edilen sermaye olduğunu, kayıtlı sermayeli şirketlerde ise çıkarılmış sermaye olduğunu hatırlatmakta fayda vardır. Şunu da belirmekte fayda vardır ki, burada ödenmiş sermaye değil bilançoda gösterilen esas sermaye rakamı esas alınacaktır.[100]

Tebliğ'in 7. Maddesinde bu durum için verilen tanım: "Zararın, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisine eşit veya bu tutardan çok olması…" şeklindedir.

Sermaye ve buna bağlı kanuni yedek akçelerin toplamının edilen zarar sebebiyle karşılıksız kalmasına ilişkin yapılmış olan açıklamalarda bahsi geçen formülleri, Türk

---

[98] *"**MADDE 6 – (1)** (Değişik:RG-26/12/2020-31346) Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının karşılıksız kalması durumu zararın, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısına eşit veya bu tutardan çok ve üçte ikisinden az olmasıdır. Bu durumda yönetim organı, genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar.*

(2) Yönetim organı, son bilançoyu genel kurula sunarak şirketin finansal yönden bulunduğu durumu bütün açıklığıyla ve her ortağın anlayabileceği şekilde anlatır. Bu hususta genel kurula rapor da sunulabilir.

(3) Yönetim organı, şirketin mali durumundaki kötüleşmeyi ortadan kaldırmak veya en azından etkilerini hafifletmek amacıyla, uygun gördüğü sermayenin tamamlanması, sermaye artırımı, bazı üretim birimlerinin veya bölümlerinin kapatılması ya da küçültülmesi, iştiraklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi gibi iyileştirici önlemleri alternatifli ve karşılaştırmalı olarak aynı genel kurula sunar ve açıklar.

(4) Genel kurul, sunulan iyileştirici önlemleri aynen kabul edebileceği gibi değiştirerek de kabul edebilir ya da sunulan önlemler dışında başka bir önlemin uygulanmasına karar verebilir."

[99] (TÜRK, YENİ TÜRK TİCARET KANUNU'NUN GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİK VE YENİLİKLERLE ANONİM ORTAKLIKTA SERMAYE KAYBI VE HUKUKİ SONUÇLARI, 2016, s. 92)

[100] Bir önceki dipnotta A.G.E. s. 69

Ticaret Kanunu'nun 376. maddesinin 2.fıkrasında anlatılan sermaye ile buna bağlı kanuni yedek akçelerin toplamının üçte ikisinin zararlar sebebiyle karşılıksız kalması için uyarlamak mümkündür. Bunun için kullanılabilecek en basit formüllerden birisi Prof. Dr. İsmail Kayar'ın da belirttiği gibi: "Aktif toplamı – Borçlar ≤ (Sermaye +Kanuni Yedekler)/3" olacaktır.[101]

Sermaye kaybı tespit edilirken yine Doç. Dr. Ahmet Türk'ün ortaya koymuş olduğu "**Sermaye kaybı** = (Esas sermaye + yasal yedek akçeler) – Öz kaynaklar (Esas sermaye + yasal yedek akçeler + diğer açık yedek akçeler – bilanço zararı)" formülü ve sadeleştirilmiş hali olan "Sermaye Kaybı=Bilanço zararı - diğer açık yedek akçeler" formülü kullanılabilecektir.[102]

Örnek - 3

AKTİFLER	**PASİFLER**
1- DÖNEN VARLIKLAR 2- DURAN VARLIKLAR	1- KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR 2- UZUN VADELİ YABANCI KAYNAKLAR **KAYNAKLAR TOPLAMI: 80.000,00.-TL** 3- ÖZKAYNAKLAR a. Esas Sermaye: 50.000,00.-TL b. Yasal Yedekler: 10.000,00.-TL c. Bilanço Zararı: 40.000,00.-TL
100.000,00.-TL	100.000,00.-TL

[101] (KAYAR, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 2012, s. 647)

[102] (TÜRK, YENİ TÜRK TİCARET KANUNU'NUN GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİK VE YENİLİKLERLE ANONİM ORTAKLIKTA SERMAYE KAYBI VE HUKUKİ SONUÇLARI, 2016, s. 68)

Yukarıda verilen örnekte şirketin 100.000,00.- TL varlık kalemi bulunmaktadır. Yapılacak basit bir matematiksel işlem ile(Varlıklar-Kaynaklar) şirketin özkaynaklarının 20.000,00.-TL olduğu görülebilecektir. Sermaye kaybını şu şekilde hesaplayabiliriz;

Aktif toplamı(100.000,00.-TL) – Borçlar(80.000,00.-TL) ≤ (Sermaye(50.000,00.-TL) +Kanuni Yedekler(10.000,00.-TL))/3

Bu formülden çıkacak sonuç ise şu şekilde olacaktır:

20.000,00.-TL≤20.000,00.-TL Bu sonuca şirketin sermayesi ile yasal yedek akçelerinin toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı söylenebilir.

Diğer formül ile sermaye kaybını hesaplamak istersek **Sermaye kaybı** = [Esas sermaye (50.000,00.-TL) + yasal yedek akçeler (10.000,00.-TL)] – Öz kaynaklar [Esas sermaye (50.000,00.-TL) + yasal yedek akçeler (10.000,00.-TL) + diğer açık yedek akçeler (0,00.-TL) – bilanço zararı (40.000,00.-TL)] = 40.000,00.-TL olacaktır. Bu tutarı sermaye ve yasal yedek akçeler toplamı olan 60.000,00.-TL ile oranladığımızda(40/60=2/3) sermaye ile buna bağlı yasal yedek akçelerin toplamının üçte ikisinin edilen zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı sonucuna ulaşmaktayız.

2.4.1. Sermaye ile Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumunda Alınacak Önlemler

TTK 376/2, ilk fıkranın aksine sermaye ve kanuni yedek akçelerin toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması durumunda alınması gereken önlemleri açıkça belirtmiştir. Üstüne üstlük belirtilen iki önlemden birinin alınmaması halinde şirketin kendiliğinden sona ereceğini söylemiştir. Aralarında seçim yapılması gereken iki önlem, sermayenin üçte biri ile yetinme ve sermayenin tamamlanmasına karar vermedir.

Toparlamak gerekirse TTK 376/2, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı bir şirketin önünde iki seçenek olacaktır. Bu seçeneklerden birinin uygulamaya sokulmaması halinde kanunun şirketle ilgili öngördüğü sonuç sona ermedir. Bu şekilde bir sona erme sonucu İsviçre Borçlar Kanunu'nda yer almamaktadır.[103] Şirketin borca batık halindeyken dahi bundan kurtulabilmesi için konkordato ve benzeri yollar mümkünken, üçte iki sermaye kaybı durumunda kanunda

[103] (CAN, 2021, s. 16)

öngörülen tedbirlerden birinin alınamaması halinde şirketin kendiliğinden sona ermesinin ağır bir sonuç olduğu söylenebilecektir.[104]

2.4.1.1. Sermayenin Üçte Biri İle Yetinme

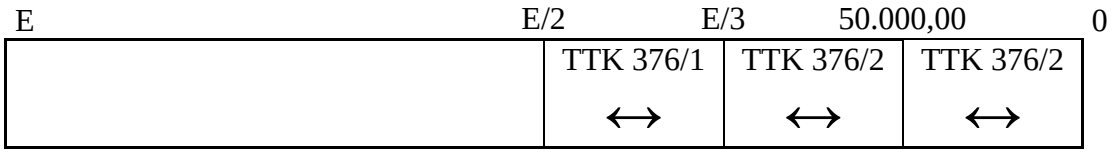
Türk Ticaret Kanunu'nun 473 ila 475. maddelerine göre sermaye azaltımı yaparak şirket sermayenin üçte biri ile yetinmeyi kararlaştırabilir. Burada kast edilen kalan sermaye ile yetinmektir. Bu, payların nominal değerinin indirilmesi veya pay sayısının eşitlik ilkesine aykırılık oluşmayacak şekilde azaltılması yollarından birisi benimsenerek olabilecektir.[105] Asgari limitlerin altına düşülmeden, kalan sermaye üçte bire tamamlanmaksızın sermaye ile yetinmek mümkün olacaktır.[106]

Tebliğ'in 8. maddesine göre sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en yarısı özvarlık içerisinde korunuyorsa, sermaye asgari tutarlara kadar indirilebilir.

Sermaye azaltımı, bilanço pasiflerinde gördüğümüz özkaynak başlığının altında yer alan esas sermaye kaleminin itibari değerinin indirilmesidir.[107]

E tutarında esas sermaye ve kanuni yedek akçe toplamına sahip ve esas sermaye sistemini benimsemiş bir anonim şirket için TTK 376/1 ve 376/2 maddelerin fiili durumda esas sermaye ve kanuni yedek akçe toplamı hangi aralıktayken uygulama alanı bulacağını özetlememiz gerekirse;

Şekil 1: Sermaye ve kanuni yedek akçenin kaybı çizelgesi

Yukarıda verilmiş olan şekilden de görüleceği üzere sermayeni üçte biri ile yetinme TTK m.376/2'nin uygulama alanı bulacağı bir aralıktaki sermaye ile yetinmek suretiyle gerçekleştirilebilecektir. Yetinilen sermaye asgari sermaye tutarlarının altında olamaz.

Sermaye ve buna bağlı kanuni yedek akçeler toplamının bir bölümünün edilen zararlar dolayısıyla karşılıksız kalması sebebiyle yapılan sermaye azaltımlarında bilanço

[104] Bu görüşe katılan yazarlar için bkz. (CAN, 2021, s. 17-18)
[105] (CAN, 2021, s. 19)
[106] (KAYAR, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 2012, s. 651)
[107] (OY & OY, 2020, s. 596)

açığı kapatılır ve gerçek değerine indirilir. Azaltılmış olan sermaye miktarı serbest hale gelmez ve paydaşlara dağıtılmaz.[108]

Yapılacak olan genel kurul toplantı çağrısı ve bildirimler, neden sermaye azaltımı yapıldığını ve sermaye azaltımının nasıl yapılacağını ayrıntılı olarak açıklamalıdır. Eğer şirket alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacak kadar bilanço aktifi şirkette mevcut değilse sermaye azaltımı kararı verilemez. Yönetim kurulu buna ilişkin olarak hazırlanan raporu da genel kurula sunacaktır.

Sermaye azaltımına karar verebilmek için TTK m.421/3 uyarınca genel kurul toplantılarında sermayenin en az %75'i hazır olmalı ve sermaye azaltımı kararı alabilmek için de sermayenin en az %75'inin olumlu oyu gerekmektedir. Buradan genel kurul toplantısına sermayenin %75'i katılmış ise oybirliği ile karar alınması gerektiği sonucu çıkmaktadır.

Genel kurul sermaye azaltımı kararı aldıktan sonra şirketin yönetim kurulu alınan sermaye azaltımı kararını şirketin internet sitesinde yayınlar. Aynı zamanda bu karar Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde 7'şer gün arayla 3 defa ilan edilir. Yapılan bu ilanda alacaklılara üçüncü ilan tarihinden itibaren iki ay içerisinde alacaklarını bildirmeleri ve bu alacakların ödenmesi veya teminat altına alınmasını isteyebilecekleri belirtilir. Bunun dışında bilinen alacaklılara şirket çağrı mektupları gönderir. Bu işlemler TTK m.474'e göre yürütülür.

TTK m.474 ikinci fıkrası ise, sermaye azaltımı zararlar sebebiyle oluşan açığı kapatmak amacıyla yapılacak ve azaltım bu açıklar oranında yapılacak olursa yönetim kuruluna bir olanak tanımıştır. Bu sebeple ve açıklar oranında yapılacak olan azaltımlarda yönetim kurulu; alacaklıları çağırmayabilir, alacaklarının ödenmesinden ve yine bu alacakların teminat altına alınmasından da vazgeçebilir. Bu tür sermaye azaltımlarına basitleştirilmiş sermaye azaltımı denmektedir.[109]

TTK 473. ve 474. Maddelerine uygun olarak yapılmayan sermaye azaltım işlemleri ticaret sicil gazetesinde tescil olunamaz. Yukarıda belirtilen ilan ve süre prosedürlerine uyulmadan sermaye azaltımı yapıldığı takdirde ise alacaklılar sermaye azaltımı işleminin

[108] (OY & OY, 2020, s. 597)

[109] (TÜRK, YENİ TÜRK TİCARET KANUNU'NUN GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİK VE YENİLİKLERLE ANONİM ORTAKLIKTA SERMAYE KAYBI VE HUKUKİ SONUÇLARI, 2016, s. 98)

tescilinin ilan edilmesi tarihinden itibaren iki yıl içerisinde azaltıma ilişkin iptal davası açabilirler.

Sermaye azaltımında payların itibari değerlerinin düşürülmesi, payların birleştirilmesi, payların iptal edilmesi yöntemlerinden birisi seçilebilir.[110]

Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin 79 ve 80. maddeleri[111] esas sermayenin azaltılması halinde ticaret siciline başvuru ve gereken belgeleri, tescil sürecini ve tescil edilecek olguları açıklanmıştır.

---

[110] (OY & OY, 2020, s. 599)

[111] "***III- Esas sermayenin azaltılması***

Başvuru ve belgeler

MADDE 79- *(1) Esas sermayenin azaltılması ile birlikte eş zamanlı olarak sermaye artırımı yapılmaması halinde tescil başvurusunda müdürlüğe aşağıdaki belgeler verilir:*

a) Şirket sözleşmesi değişikliği Bakanlık veya diğer resmi kurumların iznine veya uygun görüşüne tabi olan şirketler için bu izin veya uygun görüş yazısı.

b) Sermayenin azaltılmasına ilişkin yönetim kurulu raporunun onaylandığı ve sermayenin azaltılmasının ne tarzda yapılacağının gösterildiği sermaye azaltılmasına dair genel kurul kararının noter onaylı örneği.

c) Sermayenin azaltılmasının sebepleri ile azaltmanın amacı ve azaltmanın ne şekilde yapılacağını gösterir yönetim kurulunca hazırlanmış ve genel kurul tarafından onaylanmış sermayenin azaltılmasına ilişkin rapor.

ç) Sermayenin azaltılmasına rağmen şirket alacaklılarının haklarını tamamen karşılayacak miktarda aktifin şirkette mevcut olduğunun belirlenmesine ilişkin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir, kuruluşu ve esas sözleşme değişikliği Bakanlık iznine tabi olan şirketlerde ise yeminli mali müşavir raporu.

d) Şirket sözleşmesinin değişiklikten sonraki yeni duruma uyarlanmış metni.

e) Şirket alacaklılarına yedişer gün arayla üç defa çağrı yapıldığına dair sicil gazetesi örnekleri.

f) Alacakların ödendiği veya teminat altına alındığını gösteren belge örnekleri.

(2) Sermaye azaltımı yapan şirketin denetime tabi olması halinde birinci fıkranın (ç) bendinde belirtilen rapor şirket denetçisi tarafından da düzenlenebilir.

(3) Sermaye, zararlar sonucunda bilançoda oluşan bir açığı kapatmak amacıyla ve bu açıklar oranında azaltılacak olursa, yönetim kurulunca alacaklıları çağırmaktan ve bunların haklarının ödenmesinden veya teminat alınmasından vazgeçilmiş ve buna ilişkin yönetim kurulu kararı müdürlüğe ibraz edilmiş ise birinci fıkranın (e) ve (f) bentlerinde belirtilen belgeler aranmaz."

"Tescil

MADDE 80- *(1) Esas sermayenin azaltılmasında sicile aşağıdaki olgular tescil olunur:*

a) Esas veya kayıtlı sermaye sisteminde sermaye azaltılmasına ilişkin genel kurul kararı.

b) Sermayenin azaltılmasına ilişkin şirket sözleşmesi değişikliği.

c) Sermayenin azaltılmasının sebepleri ile azaltmanın amacı ve azaltmanın ne şekilde yapılacağını gösterir yönetim kurulunca hazırlanmış ve genel kurul tarafından onaylanmış sermayenin azaltılmasına ilişkin rapor.

(2) Son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığının anlaşılması üzerine genel kurul tarafından;

a) Sermayenin üçte biri ile yetinmeye karar verilmiş ise, birinci fıkra hükümlerine göre sermaye azaltılır,

b) Sermayenin karşılıksız kalan kısmının azaltılarak, azaltılan kısmın yerine geçmek üzere tamamı ödenerek ve eş zamanlı sermaye artırımı yoluyla sermayenin tamamlanmasına karar verildiği takdirde, 81 inci madde hükmü uygulanır."

2.4.1.2. Sermayenin Tamamlanmasına Karar Verme

Burada yapılacak detaylı açıklamalardan önce limited şirketlerle ilgili ortakların ek ödeme yükümlülüklerinden bahsetmekte fayda vardır. Finansal açıdan kötü duruma düşen limited şirketlerde ortaklar, yapacakları ödemeler ile şirketin düzlüğe çıkmasına yardım etmelidir. TTK'nın 603. maddesine göre ortaklar, şirket esas sermayesi ile buna bağlı kanuni yedek akçeler toplamının şirketin zararını karşılayamaması halinde esas sermaye payı dışında ek bir ödeme yapmakla şirket esas sözleşmesince yükümlü tutulabilirler.[112] Yapılması gereken bu ödeme ancak esas sermaye payını baz alan ve belirli bir tutar olarak öngörülebilir. Ek ödeme tutarı, esas sermaye payının itibarî değerinin iki katını aşamayacaktır. Ayrıca her ortağın sorumluluğu sadece kendi payına düşen ek ödemedir. Şartların gerçekleşmiş olması halinde bu ek ödemeler müdürler tarafından istenecektir. Eğer esas sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamı zararları tamamen karşılayabilecek haldeyse ek ödeme yükümlülüğü azaltılabilir veya kaldırılabilir. Bu azaltım veya tamamen kaldırma esas sermayenin azaltılması hükümlerinin kıyas yolu ile uygulanmasıyla gerçekleştirilecektir. Bu hususların tamamı TTK m.603'te açıklanmıştır.

Yukarıda yapılan limited şirketler özelinde ek ödeme yükümlülükleri konusunun ardından şirket sermayesinin tamamlanmasına karar verildiği durumlara geçilecektir. Bu husus birkaç farklı şekilde yapılabilir.

2.4.1.2.1. Oybirliği ile Sermayenin Tamamlanması

Türk Ticaret Kanunu m.42/2/a'da belirtildiği üzere şirketin pay sahipleri bilanço zararlarının kapatılması için sermayenin tamamlanmasına ilişkin olarak oybirliği ile karar alabilirler. Bu şekilde bir sermaye tamamlaması paydaşların sermaye paylarını, zarar sebebiyle eksilme nedeniyle tekrardan ödemeleri anlamına gelmektedir. Paydaşlar, geri alınamayacak şekilde payları oranında ödeme yaparlar.[113]

Tebliğ'in 9. maddesine göre bu karar verildiğinde ortaklarca koyulacak olan paranın sermaye koyulması veya borç verilmesi niteliğinde olmadığını belirtmektedir. Ayrıca bu maksatla yapılacak olan ödemeler hiçbir şekilde ileride yapılacak olan sermaye artırımına mahsuben bir ön ödeme olarak nitelendirilemeyecektir.

[112] (BOZKURT, 2019, s. 552)

[113] (KAYAR, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 2012, s. 650)

Sermayenin tamamlanması ile ilgili olarak; anonim ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler yönünden TTK m.421/2-a, limited şirketler yönünden ise m.603 vd. maddeleri uygulanır.

Tebliğ'in 9. maddesinin son fıkrasında önemli bir husus belirtilmiştir. Bilanço zararlarının kapatılabilmesi adına koyulan yükümlülükler gereğince yapılan ödemeler, özkaynaklar içerisinde "Sermaye Tamamlama Fonu" hesabında toplanır ve takibi yapılır. Bu fon sadece zararların mahsup edilmesi suretiyle kullanılabilecektir.

2.4.1.2.2. Paydaşlardan bazılarının gönüllü olarak sermayeyi tamamlaması

Bazı paydaşlar gönüllü olarak sermayeyi tamamlamayı tercih edebilirler. Bu şekilde bir ödeme karşılıksız olacak ve geri alınamayacaktır. Paydaşların oybirliği ile karar alarak sermayeyi tamamlamaları ile bazı paydaşların gönüllü olarak sermayeyi tamamlamaları sonuç olarak aynıdır. Aralarındaki tek fark sermaye tamamlanırken paydaşların üzerlerine aldıkları yük ile ilgilidir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 421. maddesinin 2.fıkrasının a bendi uyarınca bilanço zararlarının kapatılabilmesi adına yükümlülük veya ikincil yükümlülük getiren kararların oybirliği ile alınması gerekmektedir. Oybirliği ile bu karar alındığında paydaşlar payları oranında ödeme yaparlar ancak bu karar alınamazsa gönüllü olarak ödeme yapacak olan paydaşlar ödeme yapmayacak paydaşların üzerine düşecek olan tutarları de ödeyeceklerdir.

Yukarıda belirtilen tüm tamamlama yöntemlerine bakıldığında tamamlamanın esas sermayeye ulaşacak şekilde mi yapılması gerektiği yoksa kısmen yapılıp yapılamayacağı da akla gelecek bir sorudur. Prof. Dr. İsmail Kayar'ın da belirttiği üzere kalan sermaye ile yetinme kararı dahi almak mümkün olduğuna göre kısmi bir tamamlamanın da mümkün olabileceği evleviyetle mümkün olmalıdır.[114]

2.4.1.3. Eş Zamanlı Olarak Sermaye Azaltımı Ve Artırımı Yapılması

Tebliğ'in 10. maddesi[115] şirketlere hem eş zamanlı olarak sermaye azaltımı ve artırımı imkanı vermiş, hem de azaltım yapmadan doğrudan sermaye artırımı yapılması olanağı vermiştir. Bu iki sermaye artırım yolundan birisini tercih etmek mümkündür.

[114] (KAYAR, ANONİM ORTAKLIKTA MALİ DURUMUN BOZULMASI VE ALINACAK TEDBİRLER, 1997, s. 194)

[115] *"**MADDE 10** – (Değişik:RG-26/12/2020-31346)*

Yukarıda bahsi geçen tebliğin 10. Maddesinin ilk fıkrasının (a) bendine bakarsak azaltım sonrası yapılacak sermaye artırımının istenilen tutarda yapılabileceğinin hükme bağlandığı görülecektir. Genel kurul, azaltımı gerçekleştirdikten sonra şirketin esas sermayesini dilediği gibi belirleyebilecektir.[116] Şirket, azaltım sonrası yapılacak artırım ile önceki sermayesinden daha düşük bir esas sermaye de belirleyebilecektir. Burada tek koşul üçte iki sermaye kaybının ortadan kalkmış olmasıdır.[117]

Öncelikle ortaya çıkan açık kadar sermaye azaltımı yapılıp eş zamanlı olarak sermaye azaltılan tutar kadar artırılabilir. Azaltım ve artırma sonucunda esas sermaye, esas sözleşmede belirtilen ve tescil ve ilan edilmiş olan önceki sermaye kadar olacağından esas sözleşmede sermaye tutarında değişiklik yapılmasına gerek olmayacaktır.[118] Bu husus TTK'nın 473. maddesinin birinci fıkrasının ilk cümlesinde de ifade edilmiştir. Sadece sermaye artırılması yoluna gidilirse esas sermaye artmış olacak ancak bilançoda yer alan özkaynaklar yine esas sermayeden düşük kalacaktır. Yapılacak olan azaltım ve akabinde gelecek sermaye artırımı neticesinde esas sözleşmede bir değişiklik yapılıp yapılmaması gerektiği sorusu akıllara gelmektedir. Eğer sermaye azaltım ve artırım tutarları eşit ise esas sözleşme değişikliğine gerek yoktur ancak artırım tutarı azaltım tutarına eşit değilse esas sözleşme değişikliği yapılmalıdır. Önce azaltım sonra artırma yapılmasının sebebi sermaye-özkaynaklar dengesini korumak amaçlıdır.[119] [120]

(1) Halka açık anonim şirketler için sermaye piyasası mevzuatı hükümleri saklı kalmak kaydıyla genel kurul tarafından;

a) Sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması ile birlikte eş zamanlı olarak istenilen tutarda artırımına karar verilebilir. Sermayenin azaltılması işlemi ile birlikte eş zamanlı sermaye artırımında nakdi sermaye taahhüdü Kanunun 344 üncü ve 585 inci maddelerine uygun olarak ödenir.

b) Sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması yoluna gidilmeden sermaye artırımına karar verilebilir. Bu şekilde yapılacak sermaye artırımında, tescil edilecek sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının özvarlık içerisinde korunmasını sağlayacak tutarın sermaye artırımının tescilinden önce ödenmesi zorunludur.

c) Aynı genel kurul toplantısında, bedelleri tamamen ödenmek suretiyle, (b) bendindeki koşul aranmaksızın, sermayenin istenilen düzeyde artırılmasına ve daha sonra azaltılmasına karar verilebilir. Bu şekilde gerçekleştirilecek işlemler sonucunda, tescil edilecek sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının özvarlık içinde korunması zorunludur."

[116] (DURMUŞ, 2020, s. 126)

[117] (KAYAR, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 2012, s. 651)

[118] Bir önceki dipnotta A.G.E s. 650

[119] (TÜRK, YENİ TÜRK TİCARET KANUNU'NUN GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİK VE YENİLİKLERLE ANONİM ORTAKLIKTA SERMAYE KAYBI VE HUKUKİ SONUÇLARI, 2016, s. 99)

[120] Eş zamanlı olarak sermaye azaltımı ve sermaye artırımı durumunda azaltım ve artırım tutarlarının eşit olması durumunda esas sözleşme değişikliği gerekmediğine ilişkin olarak bir başka görüş için bkz. (KIRCA, MANAVGAT, & ŞEHRİALİ ÇELİK, 2013, s. 581)

TTK'nın 473. maddesi ile Tebliğ'in 10. maddesini karşılaştırdığımız zaman kanun maddesinin ilk fıkrasında bedelleri tamamen ödenecek paylardan bahsedilirken tebliğin 10. maddesinde ise sermayenin en az dörtte birinin ödenmesinden bahsedilmektedir. Ticaret Sicil Yönetmeliği m.80/2-(b) ile m.81/1-(b) kanunla uyumlu olarak bedelleri tamamen ödenecek paylardan bahsetmektedir. Burada yapılabilecek yorum ise; azaltım ve artırım tutarları aynı ise sermayenin tamamının ödenmesi gerektiği, artırım miktarı azaltım miktarını aşıyorsa (yani eski sermaye tutarından yüksek bir sermaye belirleniyorsa) aşan kısmın en az dörtte birinin ödenmiş olması gerektiğidir.[121]

Azaltım ve artırımın eş zamanlı olarak uygulanması halinde genel kurulda uygulanacak nisaplara da değinmekte fayda vardır. Esas sermayenin azaltılmasını düzenleyen TTK'nın 473. maddesinin 3. fıkrası nisaplar ile ilgili olarak 421. maddenin 3.fıkrasının ilk cümlesinin uygulanacağını belirtmiştir. Bu da sermayenin en az %75'ini oluşturan payların sahiplerinin veya kendilerini temsil eden temsilcilerinin olumlu oyları olması gerektiği demektir. 473. madde hükmünde nisaplarla ilgili düzenleme yapılırken eş zamanlı azaltım ve artırım ile ilgili ayrı bir düzenleme bulunsaydı bunu daha isabetli olabileceği kanaatindeyiz. Azaltım ve artırım sonrası şirkettin sermaye yapısı küçülmeyeceğinden ağırlaştırılmış bir nisap aranmasına gerek yoktur. Bu kapsamda uygulanması gereken nisabın, sermaye artırımında uygulanması gereken nisap olduğu ifade edilebilecektir.[122] Zaten mali olarak zor durumdaki bir şirketin ağırlaştırılmış nisaplar ile bu durumdan çıkması daha da zorlaşacaktır.

Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin 80. maddesinin 2. fıkrasının (b) bendinde: *"Sermayenin karşılıksız kalan kısmının azaltılarak, azaltılan kısmın yerine geçmek üzere tamamı ödenerek ve eş zamanlı sermaye artırımı yoluyla sermayenin tamamlanmasına karar verildiği takdirde, 81 inci madde hükmü uygulanır."* denilerek azaltım ile artırımın aynı anda yapılması halinde nasıl bir usul izleneceğine ilişkin olarak açıklamalar yapılmıştır.

Sermayenin önce azaltımı sonra artırımı işlemlerinde artırılan sermaye azaltılan tutar kadar olabileceği gibi azaltılan tutardan fazla da olabilir. Yukarıda da belirtildiği üzere bu artırımın azaltım miktarından fazla olması halinde eski sermayeyi aşan miktarın ¼'ünün ödenmiş olması gerekecektir. Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin 81. maddesi'nin ilk fıkrasının

[121] (DURMUŞ, 2020, s. 125-126)
[122] (KIRCA, MANAVGAT, & ŞEHRİALİ ÇELİK, 2013, s. 583-584) (DURMUŞ, 2020, s. 127)

(b) bendinde bu ödemeye ilişkin dekontun da ticaret sicil müdürlüğüne sunulması gerektiği belirtilmiştir.

Bu şekilde bir yöntem izleyecek şirketlerin, bir YMM'den veya SMMM'den alacakları rapor ile sermayelerinin tamamen ödendiğini, karşılıksız kalmadığını, özvarlığın tespit edildiğini ortaya koyarak bunu da ticaret sicil müdürlüğüne ibraz etmeleri gerekir.

Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin 81. maddesinde[123] esas sermayenin azaltılırken eş zamanlı olarak artırılması halinde ticaret sicil müdürlüğüne verilecek belgeler sayılmıştır.

2.4.1.4. Sermayenin Artırılması

Önceki bölümlerde de belirtildiği üzere şirketler, esas sözleşmelerinde belirtilmiş olan bir sermayeye sahiptirler. Sözleşmede belirtilen bu sermaye tutarı ortaklığın malvarlığının artması veya azalması ile kendiliğinden değişmez. Şirketlerin sahip oldukları bu sermaye, ihtiyaçlar ve gereklilikler doğrultusunda belirli prosedürler izlenerek artırıma ve azaltıma tabi olabilir. Esas sermayenin sahip olduğu, paydaşlar arasında ölçü olma işlevinin yanı sıra üçüncü kişiler için teminat görevi görmesi sebebiyle korunması çok önem arz etmektedir.[124]

Esas sermayeye bağlanan bu anlam ve işlevler neticesinde sermaye artırımı özel bir ana sözleşme değişikliği olarak nitelendirilmiş ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiştir.[125]

---

[123] *"**IV- Azaltılma ile artırmanın eş zamanlı olarak yapılması***
Başvuru ve belgeler
***MADDE 81- (1)** Sermayenin azaltılması işlemi ile birlikte eş zamanlı olarak, azaltılan miktarla aynı tutarda veya daha yüksek bir tutarda artırılmasına karar verilmesi halinde, aşağıdaki belgeler de müdürlüğe verilir:*
a) Sermaye azaltılması ve artırımının eş zamanlı olarak yapılmasına ilişkin genel kurul kararının noter onaylı örneği.
b) Sermayenin azaltılması işlemi ile birlikte eş zamanlı ve aynı miktarda yapılan sermaye artırımında artırılan sermayenin tamamen ödendiğine; daha yüksek sermaye artırımı yapılması halinde ise, aşan kısmın dörtte birinin de ödendiğine dair banka mektubu.
c) Sermayenin azaltılması ve artırılmasının eş zamanlı olarak yapılmasına ilişkin hükümleri içeren değişik şirket sözleşmesi metni.
ç) Şirket sözleşmesi değişikliği Bakanlık veya diğer resmi kurumların iznine veya uygun görüşüne tabi olan şirketler için bu izin veya uygun görüş yazısı.
d) Sermayenin tamamının ödendiğine, karşılıksız kalıp kalmadığına ve şirket özvarlığının tespitine ilişkin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ya da denetime tabi şirketlerde denetçinin bu tespitlere ilişkin raporu."

[124] (MOROĞLU, 2018, s. 2-3)

[125] (MOROĞLU, 2018, s. 3)

Bu çalışmada öncelikle sermaye artırımının türlerinden ve sermaye artırımı prosedürlerinden bahsedilecek ve sonrasında doktrinde tartışma konusu olan üçte iki sermaye kaybı halinde sermaye artırımının bir çare olup olamayacağı konusundaki görüşlere yer verilecektir.

2.4.1.4.1. Sermaye Artırım Türleri

2.4.1.4.1.1. Esas Sermaye Sisteminde Sermaye Artırımı

2.4.1.4.1.1.1. Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı

Adından da anlaşılabileceği üzere dış kaynaklardan sermaye artırımı şirkete üçüncü kişilerce veya pay sahiplerince dışarıdan yeni malvarlığı getirilmesini ifade eder. Burada dikkat edilmesi gereken nokta dış kaynaklardan kastın getiren özne ile ilgili değil, getirilen malvarlığı ile ilgili olduğudur. Paydaşlarca da dış kaynaklardan sermaye artırımı yapılması mümkündür.

Bu artırım türünde ana sözleşmede yer alan esas sermaye tutarı ve malvarlığı aynı ölçüde artmaktadır. Bu tip sermaye artırımı aşağıdaki şekillerde yapılabilecektir[126]:

- Yeni paylar ve pay senetleri çıkarılarak artırım: Yapılan bu sermaye artırım türünde pay ve pay senedi sayısı artırılmaktadır. Hem halka açık anonim şirketlerde hem de halka kapalı anonim şirketlerde yapılması mümkündür. TTK'nın 456. maddesinde ve devamında[127] düzenlenmektedir.

---

[126] (MOROĞLU, 2018, s. 5-6)

[127] *"**1. Genel olarak***

***MADDE 456-** (1) İç kaynaklardan yapılan artırım hariç, payların nakdî bedelleri tamamen ödenmediği sürece sermaye artırılamaz. Sermayeye oranla önemli sayılmayan tutarların ödenmemiş olması sermaye artırımını engellemez.*

(2) Artırıma, esas sermaye sisteminde 459 uncu maddeye göre genel kurul; kayıtlı sermaye sisteminde, 460 ıncı madde gereğince, yönetim kurulu karar verir. Esas sözleşmenin ilgili hükümlerinin, gerekli olduğu hâllerde izni alınmış bulunan değişik şekli, genel kurulda değiştirilerek kabul edilmişse, bunun Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca onaylanması şarttır.

(3) Artırım, genel kurul veya yönetim kurulu kararı tarihinden itibaren üç ay içinde tescil edilemediği takdirde, genel kurul veya yönetim kurulu kararı ve alınmışsa izin geçersiz hâle gelir ve 345 inci maddenin ikinci fıkrası uygulanır.

(4) 353 ve 354 üncü maddeler ile 355 inci maddenin birinci fıkrası tüm sermaye artırımı türlerine kıyas yoluyla uygulanır.

(5) Sermayenin artırılması kararının tesciline, aşağıdaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, 455 inci madde uygulanır.

2. Yönetim kurulunun beyanı

***MADDE 457-** (1) Yönetim kurulu tarafından sermaye artırımının türüne göre bir beyan imzalanır. Beyan, bilgiyi açık, eksiksiz, doğru ve dürüst bir şekilde verme ilkesine göre hazırlanır.*

(2) Beyanda;

a) Nakdî sermaye konuluyorsa; artırılan kısmın tamamen taahhüt edildiği, kanun veya esas sözleşme gereğince ödenmesi gerekli tutarın ödendiği; ayni sermaye konuluyor veya bir ayın devralınıyorsa bunlara

- Mevcut payların itibari değerlerinin artırılması yoluyla sermaye artırımı: Dış kaynakla sermaye artırımının bu türünde ise pay sayısı artmamakta ancak mevcut payların itibari değeri artırılmaktadır. Pay ve pay senedi sayısı aynı kalan şirketin esas sermayesi ve malvarlığı artmaktadır. TTK'nın esas sözleşme değişikliklerinde toplantı ve karar nisaplarını düzenleyen 421. maddesinin 2. fıkrasının (a) bendinde[128] bu sermaye artırımından örtülü olarak bahsedilmektedir. Hem halka açık anonim şirketlerde hem de halka kapalı anonim şirketlerde yapılması mümkündür.

2.4.1.4.1.1.2. İç Kaynaklardan Sermaye Artırımı

İç kaynaklardan sermaye artırımı aşağıda belirtilen kalemlerin esas sermayeye eklenmesi ile yapılabilir[129]:

- Belirli bir amaca özgülenmiş açık yedek akçelerin ve serbestçe kullanılabilen kanuni yedek akçe bölümlerinin,
- Yapılan yeniden değerlemeler ile veya gerçekleştirilen satışlar ile açık yedek akçe haline gelmiş olan gizli yedek akçelerin,
- Bilançoya konulabilecek ve sermayeye eklenebilecek fonların,

---

verilecek karşılığın uygun olduğu (...)(1) devralınan ayni sermaye, aynın türü, değerlendirmenin yöntemi, isabeti ve haklılığı; bir borcun takası söz konusu ise, bu borcun varlığı, geçerliliği ve takas edilebilirliği; sermayeye dönüştürülen fonun veya yedek akçenin serbestçe tasarruf olunabilirliği; gerekli organların ve kurumların onaylarının alındığı; kanuni ve idari gerekliliklerin yerine getirildiği; rüçhan hakları sınırlandırılmış veya kaldırılmışsa bunun sebepleri, miktarı ve oranı; kullanılmayan rüçhan haklarının kimlere, niçin, ne fiyatla verildiği hakkında belgeli ve gerekçeli açıklamalar yer alır.

b) İç kaynaklardan yapılan sermaye artırımının hangi kaynaklardan karşılandığı, bu kaynakların gerçekliği ve şirket malvarlığı içinde varoldukları konusunda garanti verilir.

c) Şartlı sermaye artırımının ve uygulamasının kanuna uygunluğu belirtilir.

d) hizmet sunanlara ve diğer kimselere ödenen ücretler, sağlanan menfaatler hakkında, emsalleriyle karşılaştırma yapılarak, bilgi verilir.

1. Esas sermaye sisteminde

MADDE 459*- (1) Artırılan sermayeyi temsil eden payların tamamı ya değişik esas sözleşmede ya da iştirak taahhütnamelerinde taahhüt edilir.*

(2) İştirak taahhüdü, yeni pay almaya ilişkin 461 inci madde çerçevesinde, kayıtsız, şartsız ve yazılı olarak yapılır. İştirak taahhütnamesi, taahhütnamenin verilmesine sebep olan sermaye artırımı belirtilerek; taahhüt edilen payların sayılarını, itibarî değerlerini, cinslerini, gruplarını, peşin ödenen tutarı, taahhütle bağlı olunulan süreyi ve varsa çıkarma primi ile taahhüt sahibinin imzasını içerir.

(3) Bu tür sermaye artırımında nakdî sermaye taahhüdüne 341 inci, ayni sermaye konulmasına 342 ve 343 üncü, bedellerin ödenmesine 344 ve 345 inci, halka arz edilecek paylara 346 ncı, ihraç edilecek paylara 347 nci madde kıyas yoluyla uygulanır."

[128] *"**V - Esas sözleşme değişikliklerinde toplantı ve karar nisapları***

MADDE 421

...

(2) Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oybirliğiyle alınır:

a) Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar..."

[129] (MOROĞLU, 2018, s. 7)

- Dağıtılmasına karar verilmemiş olan son yıl net karının eklenmesi.

İç kaynaklara yapılacak olan sermaye artırımı TTK'nın 462. maddesinde[130] düzenlenmiştir. İç kaynaklar ile yapılan artırımda bu tutarların şirket bünyesinde gerçekten var olduğu, onaylanmış bir yıllık bilanço ve yönetim kurulunun buna ilişkin vereceği yazılı bir beyanla doğrulanır. Bu bilanço son altı ayda çıkarılmış olmalıdır.

Yapılacak olan bu sermaye artırımı genel kurul veya yönetim kurulu kararı ile birlikte esas sözleşmenin ilgili maddelerinin değiştirilmiş olan şekillerinin tescili sonucunda kesinleşir. Tescil sonrası tescil anındaki pay sahipleri, paylarının sermayeye oranına göre bedelsiz payları kendiliğinden iktisap ederler.

2.4.1.4.1.2. Kayıtlı Sermaye Sisteminde Sermaye Artırımı

Yukarıda da açılandığı üzere kayıtlı sermaye sistemini esas sermaye sisteminden ayıran en önemli fark sermaye artırımı yetkisini belirli sınırlar dahilinde genel kurul yerine yönetim kurulunun ana sözleşmeye göre kullanmasıdır. Bu sayede sermaye artırımı yapabilmek için genel kurulu toplamaya, yani daha fazla zaman ve para harcamaya gerek olmayacaktır.[131] 6102 sayılı TTK'nın 460. maddesi kayıtlı sermaye siteminde sermaye artırımını düzenlemektedir.

İlgili maddede yönetim kuruluna bu yetkinin en çok beş yıl için tanınabileceği hükme bağlanmıştır. Ayrıca şu anki adıyla Ticaret Bakanlığı'nın çıkarmış olduğu ve 19.10.2021 tarihli ve 28446 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, H.A.O.Ş.K.S.S Tebliğ'de[132] başlangıç sermayesinin en az 100.000,00.-TL(Yüz bin Türk Lirası) olması gerektiği ve Ticaret

---

[130] *"**MADDE 462-** (1) Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrılmış ve belirli bir amaca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ve mevzuatın bilançoya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar sermayeye dönüştürülerek sermaye iç kaynaklardan artırılabilir.*

(2) Sermayenin artırılan kısmını, iç kaynaklardan karşılayan tutarın şirket bünyesinde gerçekten varolduğu, onaylanmış yıllık bilanço ve yönetim kurulunun vereceği açık ve yazılı bir beyanla doğrulanır. Bilanço tarihinin üzerinden altı aydan fazla zaman geçmiş olduğu takdirde, yeni bir bilanço çıkarılması ve bunun yönetim kurulu tarafından onaylanmış olması şarttır. (2)

(3) Bilançoda sermayeye eklenmesine mevzuatın izin verdiği fonların bulunması hâlinde, bu fonlar sermayeye dönüştürülmeden, sermaye taahhüt edilmesi yoluyla sermaye artırılamaz. Hem bu fonların sermayeye dönüştürülmesi hem de aynı zamanda ve aynı oranda sermayenin taahhüt edilmesi yoluyla sermaye artırılabilir. Artırım genel kurul veya yönetim kurulu kararının ve esas sözleşmenin ilgili maddelerinin değişik şeklinin tescili ile kesinleşir. Tescil ile o anda mevcut pay sahipleri mevcut paylarının sermayeye oranına göre bedelsiz payları kendiliğinden iktisap ederler. Bedelsiz paylar üzerindeki hak kaldırılamaz ve sınırlandırılamaz; bu haktan vazgeçilemez."

[131] (MOROĞLU, 2018, s. 10-11)

[132] İlgili tebliğ için bkz.
https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=16711&MevzuatTur=9&MevzuatTertip=5

Bakanlığı'ndan izin alınması gerektiği belirtilmiştir. İlgili tebliğde Ticaret Bakanlığı'ndan iznin nasıl alınacağı, halka açık olmayan anonim şirketlerde kayıtlı sermaye sisteminde artırımın nasıl yapılacağı, kayıtlı sermaye sisteminden çıkma ve çıkarılma hükümleri yer almaktadır.

Bu tebliğin 9. maddesi kayıtlı sermaye sisteminde sermayenin artırılmasını düzenlemektedir. Bu maddeye göre yönetim kurulu sermaye artırımı sürecinde esas sözleşmeye uygun olarak:

- Artırıma ilişkin aldığı kararı,
    - Artırılmış olan sermayenin tutarını,
    - Çıkarılacak yeni payların itibari değerleri, adeti, cinsleri, primli veya imtiyazlı olup olmadıkları,
    - Rüçhan hakkı sınırlaması yapılıp yapılmadığı, rüçhan haklarının kullanılma şartları ile süresi,
    - Gerekli görülen diğer hususları içerek şekilde düzenler.

Sermaye artırımı sonrasında, sermaye artırımına ilişkin yönetim kurulu kararı ve esas sözleşmenin sermayenin yeni şeklini gösteren hali tescil ve ilan ettirilir. Bu tebliğin 9. maddesinde belirtilen ilginç bir husus ise artırımın iç kaynaklı olması durumunda kayıtlı sermaye tavanının aşılabileceğidir. Dış kaynaklı sermaye artırımında ise tavan aşılamayacaktır.

2.4.1.4.2. Üçte İki Oranında Sermaye Kaybı Halinde Doğrudan Sermaye Artırımı Yapılıp Yapılamayacağı Tartışması

TTK'nın 376. maddesine göre sermaye ve kanuni yedek akçelerini toplamının üçte ikisinin karşılıksız kalması halinde genel kurul sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayeyi tamamlama kararı vermek zorundadır. Bu noktada kanunda bir yol olarak sermaye artırımı yapılması bir çözüm yolu olarak belirtilmemiş olsa da kullanılıp kullanılamayacağı tartışması mevcuttur.

Yargıtay'ın vermiş olduğu bazı kararlarda[133] doğrudan sermaye artırımı yapılmasının mümkün olmadığını, öncelikle sermaye azaltımı ve sonrasında sermaye artırımı yapılması

[133] 11. HD. E.1970/1123, K. 1970/1347, 02/04/1970 ve 11. HD. E.1970/1124, K. 1970/1348, 02/04/1970. (MOROĞLU, 2018, s. 61) ayrıca 11. HD. E.2016/14027, K. 2018/7315, 22/11/2018.

gerektiğini ifade etmiştir.[134] Bu konuda Yargıtay'ın görüşünü benimsemiş yazarlar da bulunmaktadır.[135] Ancak Moroğlu'nun da ifade ettiği üzere maddede belirtilen sermayenin tamamlanması ifadesinden öncelikle sermaye artırımı anlaşılması gerektiğinden üçte iki oranında kayıplarda da doğrudan sermaye artırımına başvurulabilmelidir.[136]Ancak çoğunluk olarak nitelendirilebilecek olan bir grup yazar ise bu ifadeden eş zamanlı olarak sermaye azaltımı ve artırımını anlamaktadır.[137]

Tebliğ'in 7. maddesine göre sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde sermayenin artırılmasına da karar verilmesinin mümkün olduğu belirtilmiştir. Aynı tebliğin 11. maddesinde de 7. maddede belirtilen tedbirlerden birinin alınmaması halinde şirketin kendiliğinden sona ereceği belirtilmiştir.

Kanaatimizce şirketi, ½ oranında sermaye kaybından da kurtaracak oranda ve esas sözleşmede önlem alınmasını gerektirecek hükümler varsa buna da gerek kalmayacak şekilde bir sermaye artırımı ile bu durumdan çıkarmak mümkün olmalıdır. TTK'nın özünde; şirketlerin sona ermesindense iyi bir mali yapıyla sürdürülmesini amaç edindiği düşünülecek olursa, şirketi zor bir mali durumdan kurtaracak ve kanunda da yeri olan bu yolu tercih etmek mümkün olmalıdır.

2.4.1.4.3. Sermaye Artırımının Tescili

Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda yapılacak olan sermaye artırımının tescil başvurusu, başvuruda sunulması gereken belgeler ve tescili, Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin 72, 73 ve 74. maddelerinde düzenlenmiştir.

Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin 72. maddesine göre; esas sermaye sistemi uygulanan şirketlerde genel kurul, kayıtlı sermaye sistemi uygulanan şirketlerde ise sermaye artırımın tamamlandığına dair yönetim kurulu kararının alındığı tarihten itibaren otuz gün içerisinde sermaye artırımının tescili sicil müdürlüğünden istenmelidir. Eğer sermaye artırımı genel kurul veya yönetim kurulu kararının verildiği tarihinden itibaren üç ay içerisinde tescil

[134] Bkz. 2.4.1.3. Eş Zamanlı Olarak Sermaye Azaltımı Ve Artırımı Yapılması
[135] Bu görüşe katılan yazarların görüşleri için bkz. (DURMUŞ, 2020, s. 128-129)
[136] (MOROĞLU, 2018, s. 62) Benzer görüşe sahip diğer yazarlar için bkz. (TURAN, 2020, s. 146)
[137] (TÜRK, ANONİM ORTAKLIKLARDA SERMAYE KAYBI VE BORCA BATIKLIIĞIN HUKUKİ SONUÇLARI, 1999, s. 158), (SOYKAN, 2019, s. 282). Benzer görüşteki diğer yazarlar için bkz. (TURAN, 2020, s. 145)

edilememiş olursa, sermaye artırımına ilişkin kararlar ve izinler geçersiz sayılacak, ödenmiş olan bedeller sahiplerine iade edilecektir.

Yine aynı yönetmeliğin 73. maddesine göre tescil başvurusunda sunulması gereken belgeler şu şekilde sıralanmıştır.[138] M.73/1-d uyarınca istenen rapora ilişkin olarak yönetim kurulu açık bir beyan ile; şirket sermayesinin özvarlık içinde korunduğunu, iç kaynaklardan karşılanan tutarın şirkette gerçekten var olduğunu ifade eder ve bu beyana genel kurul tarafından onaylanmış yıllık bilançoyu eklerse m.73/1-d'de belirtilen rapor aranmaz.

Sermaye artırımı tescili öncesinde, yönetim kurulunun yeni pay alınmasına ilişkin hakkın kullanılması esaslarının belirlenmesine yönelik kararının ve sermayenin halka arz edilmesi halinde SPK'nın onayladığı izahnamenin tescil edilmesi gerekir. Sermaye artırımında tescil edilecek hususlar ise Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin 74. maddesinde sayılmıştır.[139]

---

[138] *"a) Şirket sözleşmesi değişikliği Bakanlık veya diğer resmi kurumların iznine veya uygun görüşüne tabi olan şirketler için bu izin veya uygun görüş yazısı.*

b) Esas sermaye sisteminde sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararının, kayıtlı sermaye sisteminde ise yönetim kurulu kararının noter onaylı örneği.

c) Artırılan sermayeyi oluşturan payların tamamının taahhüt olunduğunu gösterir değişik şirket sözleşmesi metni.

ç) Sermaye artırımının türüne göre yönetim kurulunca düzenlenmiş beyan.

d) Sermaye artırımı sadece iç kaynaklardan veya sermaye taahhüdü yoluyla ya da sermaye taahhüdü ile birlikte iç kaynaklardan yapılıyorsa, sermayenin tamamının ödendiğine, karşılıksız kalıp kalmadığına ve şirket özvarlığının tespitine, iç kaynaklardan karşılanan tutarın şirket bünyesinde gerçekten var olduğuna ilişkin yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ya da denetime tabi şirketlerde denetçinin bu tespitlere ilişkin raporu.

e) Konulan ayni sermaye ile sermaye artırımı sırasında devralınacak işletmeler ve ayni varlıkların değerinin tespitine ilişkin mahkemece atanan bilirkişi tarafından hazırlanmış değerleme raporları.

f) Konulan ayni sermaye üzerinde herhangi bir sınırlamanın olmadığına dair ilgili sicilden alınacak yazı.

g) Ayni sermaye olarak konulan taşınmazın, fikri mülkiyet haklarının ve diğer değerlerin kayıtlı bulundukları sicillere şerh verildiğini gösteren belge.

ğ) Rüçhan haklarının sınırlandırılması veya kaldırılmasının gerekçelerini, yeni payların primli ve primsiz çıkarılmasının sebeplerini ve primin nasıl hesaplandığını gösterir yönetim kurulu raporu.

h) Şirket sözleşmesinin ve 6362 sayılı Kanunun pay bedellerinin ödenmelerine ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, pay bedellerinin en az yüzde yirmibeşinin Kanuna uygun olarak bankaya yatırıldığını gösterir banka mektubu.

ı) Genel kurulun şirket sözleşmesinin değiştirilmesine, yönetim kuruluna sermayenin artırılması konusunda yetki verilmesine dair kararı ile yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına ilişkin kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edici mahiyette ise, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun alacağı kararın noter onaylı örneği ile genel kurul kararına olumsuz oy verenlerin, en az nisabı oluşturan sayıda imzalarını içeren liste ve ortak bir tebligat adresi.

i) 4054 sayılı Kanunun 39 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre yapılacak ödemenin gerçekleştirildiğini gösterir belge."

[139] "*(2) Sermayenin artırılmasında sicile aşağıdaki olgular tescil edilir:*

a) Artırılan sermayeyi temsil eden payların tamamının değişik şirket sözleşmesi ile ya da iştirak taahhütnameleriyle taahhüt edildiği.

2.4.1.5. Şirketin Kendiliğinden Sona Ermesi

Şirket yukarıda belirtilen iki seçimlik haktan birisini kullanmadığında kanun şirketin kendiliğinden sona ermesini öngörmüştür. Türk Ticaret Kanunu sistemine göre anonim şirketlerin sona erme nedenleri genel ve özel nedenler olarak ayırılmıştır. Türk Ticaret Kanunu'nun 529. maddesine göre bir anonim şirketin sona ermesi için genel nedenler;

- Esas sözleşmede öngörülen sürenin dolmasıyla, (İşlere fiilen devam ederek belirsiz süreli hale geldiyse sona ermeyecektir.)
- İşletme konusunun gerçekleşmiş olması veya gerçekleşmesinin artık imkansız olması,
- Esas sözleşmede öngörülen bir sona erme sebebi gerçekleşmişse,
- İflasına karar verildiyse,
- Kanunda öngörülen diğer haller

Şeklinde sıralanabilir. TTK'nın 530. ve 531. maddelerinde sayılan organ eksikliği ve haklı sebeplerle fesih ise kanunun öngördüğü özel sebeplerdir.

Şirket sona erdiğinde, bu sona erme iflas veya mahkeme kararı dışında bir sebepten ötürüyse bu durumun ticaret sicilinde tescil ve ilan edilmesi gerekecektir. Şirket unvanının başına da "tasfiye halinde" ibaresi eklenecektir.[140] Bu şekilde yapılacak bir tescil başvurusunda yer alması gereken belgeler ile tescil edilecek hususlar Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin 86 ve 87. maddelerinde açıklanmıştır.

Şirketin organlarının yetkileri tasfiye amacı çerçevesinde sınırlandırılacaktır. Organlar tasfiye memurlarının yapamayacakları ancak zorunlu olan işlemleri yapacaklardır.

---

b) Esas sermaye sisteminde sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararı, kayıtlı sermaye sisteminde ise yönetim kurulu kararı.

c) Sermaye artırımından sonraki esas sermaye veya kayıtlı sermaye sisteminde kayıtlı sermaye tavanı ve çıkarılmış sermayenin tutarı.

ç) Sermaye artırımından sonra sermayeyi oluşturan payların türleri, itibari değeri ve sayısı ile pay senetlerinin hamiline veya nama yazılı oldukları.

d) Şirket sözleşmesinin sermayeye ilişkin maddesinin sermaye artırımından sonraki yeni metni.

e) Sermaye artırımının şirketin serbestçe tasarruf edebileceği iç kaynaklardan yapılması halinde bu husus.

f) Varsa oy hakkında imtiyazlı paylar ve bunlara bağlı imtiyaz konuları.

g) Varsa pay devri sınırlandırmaları.

ğ) Rüçhan haklarının sınırlandırılması, kaldırılması veya primli hisse senedi çıkarılması halinde bunların; gerekçelerini, yeni payların primli ve primsiz çıkarılmasının sebeplerini ve primin nasıl hesaplandığını gösterir yönetim kurulu raporu.

h) Varsa imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararı ile birlikte genel kurul kararına olumsuz oy verenlerin, en az nisabı oluşturan sayıda imzalarını içeren liste ile ortak bir tebligat adresi."

[140] (BOZKURT, 2019, s. 515)

Tasfiye işlemleri ile ilgili gerekli hususlarda TTK'nın 535. Maddesinde öngörüldüğü üzere tasfiye memuru genel kurulu toplantıya çağırabilir.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'in "Genel kurulun gerekli tedbirlerden birini almaması" başlıklı 11. maddesi uyarınca; sermaye ve buna bağlı kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin karşılıksız kaldığı hallerde şirket, tebliğin yedinci maddesinde sayılan tedbirlerden birini alamazsa kendiliğinden sonra erecek bu süreç Türk Ticaret Kanunu'nun 536 ve devamı maddelerinde öngörülen şekilde süregeleceğini ifade etmiştir.

Buna göre öncelikle bir tasfiye memuru atanacaktır. Bu atama esas sözleşme veya genel kurulu kararı ile yapılabilir. Eğer bu gerçekleşmezse, yönetim kurulu tasfiyeyi kendisi gerçekleştirecektir. Tasfiye memurları paydaşlar veya üçüncü kişilerden atanabilecektir. Eğer şirketin sona ermesine mahkeme karar verdiyse, tasfiye memurları mahkemece atanacaktır. Bu tasfiye memurları yönetim kurulu üyelerince ticaret sicilinde tescil ve ilan ettirilecektir. Atanacak olan temsile yetkili tasfiye memurları yabancı uyruklu veya yerleşim yeri Türkiye olmayan kimseler olabilirler ancak atanacak tasfiye memurlarından en az birisinin Türk vatandaşlığına sahip olması ve yerleşim yerinin Türkiye olması gerekmektedir. (TTK m.536)

Esas sözleşme veya genel kurul marifetiyle göreve gelen tasfiye memurları veya bu gerçekleştirilemediği için tasfiye işlemlerini yürüten yönetim kurulu üyeleri genel kurul tarafından bu görevden alınabilir. Genel kurul istediği takdirde bu kimseler yerine yeni tasfiye memurları atayabilecektir. Mahkemece atanan tasfiye memurları ise bu şekilde değil, paydaşlardan birinin istemi ve haklı bir sebep olması halince mahkemece görevden alınabilecektir. Eğer şirketi temsile yetkili hiçbir tasfiye memuru TTK m.536/4'te yer alan Türk vatandaşı olması ve yerleşim yerinin Türkiye olması şartını taşımıyorsa mahkeme paydaşlardan, alacaklılardan veya Ticaret Bakanlığı'ndan gelecek taleple bu şartları taşıyan birisini tasfiye memuru olarak atar. (TTK m.537)

Kanun, tasfiye memurlarına özel bir yetki vermiştir. Türk Ticaret Kanunu'nun 538.maddesine göre tasfiye memurları şirketin bilançoda yer alan aktiflerini pazarlık yoluyla satabilecektir. Genel kurul aksini kararlaştırarak bunun önüne geçebilir. Eğer şirketin önemli miktarda aktifleri satılacaksa genel kurul karar almalıdır ve bu kararla ilgili olarak Türk

Ticaret Kanunu m.421/3-4 uyarınca toplantı ve kara nisabı sermayenin %75'idir.[141] Buradan çıkarılacak bir diğer sonuç ise sermayenin %75'i ile gerçekleştirilen toplantılarda oybirliği ile karar alınması gerektiğidir.

Tasfiye memurlarına kanun ile verilmiş olan yetkilerin devri mümkün değildir. Ancak belirli uygulama işlemlerinin yapılabilmesi adına tasfiye memurlarından birinin bir diğer tasfiye memuruna veya üçüncü bir kişiye temsil yetkisi vermesi mümkündür. Burada dikkat edilmesi gereken husus temsil yetkisinin belirli bazı işlemler için verileceğidir. Eğer tasfiye memurları kanunen kendilerine tanınan yetkilerin devrini belirli bazı işlemler ile sınırlandırmazsa memurun o işten elini çektiği sonucu ortaya çıkacaktır.[142] Tasfiye memurları, şirketi tasfiye sürecinde dışarıya karşı temsil ettiğinden bunları kural olarak devredemezler. Ancak birden çok tasfiye memuru varsa, bu kişilerin kendi aralarında belirli işlemlerin yapılabilmesi amacıyla birbirlerine temsil yetkisi vermeleri mümkündür.[143]

Tasfiye memurlarının yapabilecekleri işlemler tasfiye amacıyla sınırlandırılmıştır. Eğer tasfiye memurları bu amaçla örtüşmeyen bir işlem yaparlar ise bu işlem üçüncü kişiler nezdinde şirketi bağlayıcı olacaktır. Tabi ki üçüncü kişilerin bu durumu bildiği veya bilmemesinin mümkün olmadığı ispat edilirse bu işlemler bağlayıcı olmayacaktır. Tasfiye durumunun ticaret sicilinde tescil ve ilan edilmiş olması, üçüncü kişilerin bu durumu bildiği veya bilmesi gerektiği şeklinde yorumlanamayacaktır.

İmzaya yetkili tasfiye memurlarının kendilerine verilmiş olan imza yetkisini kullanabilmeleri için Türk Ticaret Kanunu'nun 539. maddesinin 3. fıkrasında belirtildiği üzere en az iki imzaya yetkili tasfiye memuru beraber olacak şekilde şirket unvanı altında imza atması gerekmektedir. Genel kurulda ve şirket esas sözleşmesinde bunun aksi öngörülebilecektir. Ayrıca tasfiye memurlarının görevlerini yerine getirdikleri sırada gerçekleştirecekleri haksız fiillerden şirket de sorumlu olacaktır.

Yürütülecek olan tasfiye işleri ise Türk Ticaret Kanunu'nun 540 ila 548. maddeleri arasında açıklanmıştır. Tasfiye işlerine başlarken ilk olarak yapılması gereken envanter çıkarılması ve bilanço hazırlanmasıdır. Hazırlanacak olan bu envanter ve bilanço genel

[141] (BOZKURT, 2019, s. 516)
[142] (Türk Ticaret Kanunu ve Gerekçesi, 2011, s. 563)
[143] (OY & OY, 2020, s. 858)

kurulun onayına sunulur ve sonrasında tasfiye memurları envanterde bahsi geçen tüm mallara, şirketin defterlerine ve belgelerine el koyar.

Bir sonraki adım ise alacaklıların bilgilendirilmesi olacaktır. Şayet şirketten alacağı olan kimseler bu durumdan haberdar olmazsa hak kayıpları yaşayabilecektir. Bunun mümkün olduğunca engellenebilmesi adına Türk Ticaret Kanunu'nun 541. maddesi alacaklıların çağrılması ve korunması açısından yapılması gerekenleri öngörmüştür. Şirket defterleri veya diğer belgeler incelendiğinde şirketten alacaklı olduğu anlaşılan kimselere taahhütlü mektupla bildirim yapılacak, diğerlerine ise şirketin internet sitesi ve Ticaret Sicil Gazetesi üzerinden birer hafta ara ile üç ilan yapılacaktır. Bu ilanlarda şirketin sona erdiği ve alacaklarının tasfiye memurlarına bildirilmesi gerektiği konusunda bilgilendirilirler.

Yapılan bu ilanlara ve bildirimlere rağmen tasfiye memurlarına alacakları ile ilgili herhangi bir bildirimde bulunmazlarsa alacaklı oldukları kadar tutar Ticaret Bakanlığı'nca belirlenecek bir bankaya depo edilir. Bunun yanı sıra şirketin muaccel olmamış veya varlığı, tutarı konusunda uyuşmazlıklar bulunan borçları olabilir. Bu durumda yapılması gerekenler TTK'nın 541/3 maddesinde açıklanmıştır. Eğer şirket hakkında uyuşmazlık bulunan veya muaccel olmamış bu alacaklar kadar tutarı teminat altına almadıysa veya şirketin varlıklarının paydaşlar arasında paylaşılması bu borçların ödenmesi şartına bağlanmadıysa şirket bu borçlar kadar tutarı notere depo eder.

Alacaklıların çağırılması ve korunmasına ilişkin yukarıda açıklanmış olan 541. Madde hükmüne aykırılıklar halinde tasfiye memurları, haksız olarak ödedikleri paralardan dolayı TTK'nın "Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu" başlıklı 553. maddesine göre sorumlu olacaklardır.

Tasfiye memurları bunların dışında ödenmemiş pay bedellerini tahsil etmek, aktifleri paraya çevirmek, tespit edilen borçların aktiflerden fazla olmadığının tespiti halinde ise bu borçları ödemekle yükümlüdür. Eğer tam tersi olduğu tespit edilirse durum TTK m. 542'de öngörüldüğü üzere şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirilir ve mahkeme iflasın açılmasına karar verir.

Eğer tasfiye uzun sürerse tasfiye memurları her yılsonunda tasfiyeye ilişkin finansal tabloları düzenler ve genel kurula sunar. Tasfiye sonuçlandığında da kesin bilanço düzenlenir ve bu da genel kurula sunulur. Tasfiye devam ederken gereken defterleri tutacak olan tasfiye memurları, olağan harcamaları şirket adına yapacak ve kalan paraları da bir

bankaya yatıracaklardır. TTK m.542/1-h uyarınca, henüz vadesi gelmemiş olan borçlardan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca kısa vadeli krediler için uygulanan oran üzerinden iskonto yapılabilecek olanlar bu iskonto yapıldıktan sonra alacaklılara derhal ödenecektir. Alacaklılar bu ödemeyi geri çeviremeyeceklerdir.

Tasfiye işlemleri ile birlikte tüm borçlar ödendikten, paydaşların pay bedelleri geri verildikten sonra şirketin elinde bir varlık kalırsa ve alacaklılara yapılan üç ilandan sonuncusu üzerinden en az altı ay geçtiyse bu varlık, paydaşlar arasında paylar ve imtiyaz hakları oranında kural olarak para şeklinde dağıtılır. Altı aylık süre hariç olarak şirketin esas sözleşmesinde bu durumun aksi öngörülebilir.

Tasfiye sona erdiğinde ise tasfiye memurları ticaret sicil müdürlüğünden şirket unvanının sicilden silinmesini talep edeceklerdir.

Yukarıda belirtilen ve tasfiye sürecinde gerçekleştirilecek olan genel kurullarda TTK m.546/3 uyarınca toplantı nisabı sermayenin en az ¼'ü, karar nisabı ise toplantıda bulunanların oy çoğunluğudur. Eğer toplantı nisabı sağlanamazsa ikinci toplantıda toplantı için bir nisap aranmayacaktır.

Eğer tasfiye tamamlandıktan sonra ek tasfiye işlemleri yapılması gerektiği anlaşılırsa yönetim kurulu üyeleri, paydaşlar, alacaklılar veya son tasfiye memurlarınca şirket merkezinin yer aldığı asliye ticaret mahkemesinden ek olarak yapılması gereken işlemler sona erinceye kadar şirketin yeniden tescilini TTK m. 547 uyarınca isteyebilirler. Yapılacak olan bu ek tasfiye işlemi için ticaret sicilden kaydı silinmiş olan bir şirkete ilişkin bazı olguların tescil edilmesi gerekecektir. Tescil edilecek bu olgular Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin 89. maddesinde belirtilmiştir.

Tasfiye sürecinde bulunan şirketin bu sürece şirket süresinin dolması veya genel kurul kararı ile girmiş olması halinde, yine genel kurul kararı ile şirketin devamına karar verilebilir. Genel kurulda bu kararın alınabilmesi için sermayenin yüzde altmışının oyu gereklidir. Esas sözleşme ile nisap ağırlaştırılabilecektir. Eğer şirket iflasın açılması ile sona erdiyse ancak iflas kaldırıldıysa veya konkordato uygulanarak iflas sona erdirildiyse şirket TTK m.548/2 uyarınca devam edecektir.

Eğer şirket genel kurul kararı ile TTK m.548 uyarınca tasfiyeden dönülmesine karar verdiyse, bu karar Ticaret Sicil Yönetmeliği'nin 88. maddesinde belirtilen usul ile bu işlemler yapılacaktır.

2.5. Borca Batıklık

Ticaret şirketlerinin ilk ve en önemli malvarlıkları sermayeleridir. TTK'nın 376. maddesinde mali duruma ilişkin yapılan ayrımlarda da sermaye üzerinden belirli ölçüler belirlenerek bu gerçekleştirilmiştir. İlgili maddede şirket sermayesinin tamamen kaybedilmiş olması, yani aktiflerde yer alan kalemlerin pasifleri karşılayamaz hale gelmiş olması borca batıklık olarak adlandırılmıştır.[144]

Borca batıklık, şirket aktiflerinin borçları karşılayamamasını ifade eder. Borca batıklık hali; yılsonu veya ara dönem finansal tablolarla, denetim raporlarıyla, riskin erken teşhisi komitesinin raporlarıyla, yönetim kurulunun tespitleri ile ortaya çıkabilir.

İsviçre Borçlar Kanunu'nun İflas İşlemlerine Başlangıç veya İflas İşlemlerinin Durdurulması başlıklı 725/a maddesinin çevirisi aşağıdaki gibidir:

> *"Mahkeme iflas bildirimini aldıktan sonra iflas işlemlerini başlatır. Yönetim kurulu veya alacaklı tarafından yapılan başvuru üzerine, mali yeniden yapılanma olasılığı olan durumlarda, iflas işlemlerini durdurabilir; bu durumda mahkeme, şirketin varlıklarını korumaya yönelik tedbirler alır.*
>
> *(2) Mahkeme, bir idari makam atayabilir ve yönetim kurulunu tasarruf yetkisinden mahrum bırakabilir veya kararlarını idari makamın rızasına bağlı kılabilir. İdari alıcının görevlerini tanımlar.*
>
> *(3) İflas işlemlerinin durdurulmasının kamuya duyurulması, yalnızca üçüncü şahısları korumak için gerekli olduğunda gereklidir."*

Bir şirketin mali durumu birçok sebepten ötürü bozulabilir. Şunu belirtmekte fayda vardır ki bir şirketin zarar ediyor olması her zaman mali durumunun bozulduğu anlamına gelmeyecektir. Şirketler gelir elde etme amacı ile faaliyet gösterirler. Tacir olmanın unsurlarından birisi olan gelir elde etme amacı da bunu göstermektedir. Ancak doğal bir şekilde, gelir elde amacıyla yapılan her faaliyet kar elde edilmesi sonucunu doğurmaz.

TTK m.376'ya göre borca batıklık durumu belirlenirken bilanço aktiflerinin defter değeriyle değil, olası satış değerleri ile değerlemeye tabi tutulmaları istenmiş ve bu durumda dahi alacaklıların alacaklarını alamayacakları ortaya çıkarsa borca batıklıktan bahsedilebileceği belirtmiştir. Bu şekilde bir değerlendirme yapılmasının sebebi şirketin

[144] (SAYHAN, 2016, s. 56)

aktifleri arasında yer alan bazı kalemlerin defter değeriyle olası satış değerleri arasında var olabilecek büyük farklardır. Buna verilebilecek bir örnek; bilançoda yer alan bir taşınmazın geçen zaman içerisinde çevresel faktörler sebebiyle değer kazanması ve bilançoya esas kayıtlara girdiği tarihteki değerine göre çok daha fazla bir değere sahip olması.

İki farklı bilanço çıkarılmasının bazı yararları vardır. Bu şekilde yapılacak bilançolar ile şirketin gerçekten iflas için mahkemeye başvurması gerekip gerekmediği ortaya çıkmış olacaktır. Şirketin devamlılığı esasına göre, şirket hayatına devam edecekmişçesine düzenlenecek bir bilançoda borca batıklığa rağmen bazı olgular doğrultusunda beklentiler ve şirketin yaşama ümidi ortaya konur.[145]

Tüm bu farklılıkların yanı sıra TTK m.376'nın 3. fıkrasında bilançoların bağımsız bir denetçi tarafından inceleneceği hükmünün yer alması bilançoda gerçekçi olmayan beklentilerin yer almayacağı, tarafsız bir yorum ortaya konacağı ve iki bilançonun bu yüzden faydalı olduğu izlenimini yaratmaktadır.[146]

Çıkarılacak olan bilançolar neticesinde aktiflerin şirketin borçlarını karşılamaya yetmediği anlaşılırsa yönetim kurulu bu durumu şirketin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine bildirip şirketin iflasını istemelidir.

Borca batıklık hiçbir belirti göstermeden sadece finansal tablolar üzerinde ortaya çıkan bir durum değildir. Buna ilişkin olarak borca batıklığın somut belirtiler göstereceği ve borca batıklık olduğuna ilişkin şüphe uyandırması gereken durumlardan bazıları aşağıdakiler gibi sıralanabilir:

- Yıllık esaslara göre hazırlanmış olan ara bilanço veya dönem sonu bilançolarının borca batıklık göstermesi,
- Düzenlenen bilançolarda özkaynaklarda azalış yaşanırken, diğer pasif kalemi olan yabancı kaynaklarda ciddi bir artış yaşanması,
- Finansal yapı oranlarından "yabancı kaynaklar/özkaynaklar" oranının ve kaldıraç oranı olarak adlandırılan "yabancı kaynaklar / net aktifler" oranının yüksek olması,
- İşletmenin faaliyet konusu kapsamında faaliyet göstermesini engelleyecek esaslı unsurları kaybetmesi veya yoksun kalması,

[145] (ARZOVA, YAVAŞ, & KÜÇÜK, 2016, s. 189)
[146] (ARZOVA, YAVAŞ, & KÜÇÜK, 2016, s. 190)

- Büyük miktarlı alacakların tahsil edilememesi, yatırımlardan beklenen dönüşlerin alınamaması gibi malvarlığı durumunu etkileyen olağanüstü gelişmelerin yaşanması,
- Karlılığın azalarak borçlanmanın artması

ve benzeri durumlar.[147]

TTK m.376/3'te belirtildiği üzere eğer şirkete ilişkin iflas kararı verilmeden önce şirketin borca batıklık durumunu ortadan kaldıracak tutarda alacağa sahip şirket alacaklıları alacaklarının sırasının diğer tüm alacaklardan sonraya konulmasını yazılı olarak kabul ederlerse ve bu mahkemece atanacak bilirkişilerce doğrulanırsa şirket iflastan kurtulmuş olacaktır.

Şirket yönetim kurulunca mahkemeye yapılacak olan bildirimlerde mahkeme yapılan bildirime dayanak olan bilançoyu incelemeli ve yerinde bir talepte bulunulup bulunulmadığını denetlemelidir. Mahkeme bunu bilirkişi eliyle de yapabilecektir. Bu noktada Yargıtay'a göre borçlu şirket tarafından mahkemeye ibraz edilen bilanço üzerinde bilirkişi incelemesi yapılmalı, rayiç değerler ve yapılan araştırma ve inceleme sonucu elde edilen gerçekçi verilere göre bilirkişilerce yeniden oluşturulacak borca batıklık bilançosu da dikkate alınıp bir sonuca gidilmelidir.[148]

Tüm bu açıklamalara ek olarak; Tebliğ'in 12. maddesinin son fıkrası uyarınca mahkemeye iflas başvurusunda bulunulmadan önce tebliğin 7. maddesinde belirtilen önlemlerin[149] alınması için adıma atılmalı ve bu önlemler alınamazsa mahkemeye başvurulmalıdır.

2.5.1. Borca Batıklık Bildirimi ve İflas Süreci

2.5.1.1. Bildirim Yükümlülüğü Nedir?

TTK'nın 376. maddesinin 3. fıkrasında düzenlendiği üzere yönetim kuruluna borca batıklık halinin şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirilmesi ve

---

[147] (TÜRK, ANONİM ORTAKLIKLARDA SERMAYE KAYBI VE BORCA BATIKLIIĞIN HUKUKİ SONUÇLARI, 1999, s. 241-243) ve bkz. (SAYHAN, 2016, s. 62-63)

[148] Y. 19. HD, E. 2011/2606, K.2011/8013, T.15.06.2011

[149] *"**MADDE 7 –** (1) (Değişik ibare:RG-26/12/2020-31346) Zararın, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisine eşit veya bu tutardan çok olması halinde, toplantıya çağrılan genel kurul;*

a) (Mülga ibare:RG-26/12/2020-31346) Kanunun 473 ilâ 475 inci maddelerine göre sermaye azaltımı yapılmasına,

b) Sermayenin tamamlanmasına,

c) Sermayenin artırılmasına,

karar verebilir."

şirketin iflasını istemesi yükümlülüğü getirilmiştir. Getirilen bu bildirim yükümlülüğü emredici bir hükümdür.[150] Şirket ana sözleşmesi ile bu bildirim yükümlülüğünü ortadan kaldırmak mümkün değildir. Doktrinde de bu şekilde görüşler bulunmaktadır.[151]

Yönetim kurulunca yapılacak olan bu borca batıklık bildiriminde durum net bir şekilde açıklanmalı, dilekçeye şirket bilançosu ve özetinin eklenmesi gerekmektedir.[152] Belirtilen eklerin yanı sıra dilekçeye şirket esas sözleşmesi, yönetim ve genel kurul karar örneklerinin de eklenmesi gerektiğini belirten yazarlar da bulunmaktadır.[153]

Bu bildirim yükümlülüğü yönetim kuruluna getirilmiş olup şirket ortaklarının borca batıklığı mahkemeye bildirme yetkileri bulunmamaktadır.[154] Buna ilişkin Yargıtay vermiş olduğu bir kararda[155] şöyle demiştir:

> *"...şirket ortakları, borca batıklığı mahkemeye bildirmeye yetkili değildirler. Pay sahipleri ancak genel kurulda, borca batıklığın tespitine karşın harekete geçmeyen yönetim kurulu üyelerinin azlini sağlamak üzere talepte bulunabilirler. Dolayısıyla, davaya konu edilen davalı şirketin borca batık olduğunun tespiti talebi yönünden davacının aktif dava ehliyeti bulunmadığından bu talebin reddine karar verilmesi gerekirken, mahkemece yazılı şekilde davalı şirketin borca batık olduğunun tespitine hükmedilmesi doğru olmamış, kararın bu sebeple bozulması gerekmiştir."*

2.5.1.2. Bildirim Yükümlülüğünü Kaldıran Hal

Borca batıklıkla ilgili mahkemeye yapılması gereken bildirim yönetim kurulunca yapılır ve bu bildirim yükümlülüğü yönetim kurulunun devredilemez görevlerindendir.[156] Bu bildirim yükümlülüğün tek istisnası ise yukarıda belirtilen ve ileride açıklanacak olan iflas sürecinin bitiminden, yani mahkemece iflas kararı verilmesinden önce; şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumundan çıkaracak tutardaki şirket borçlarının alacaklılarının, kendi alacaklarının diğer alacakların sırasından sonraya konmasını yazılı

[150] (SAYHAN, 2016, s. 49)
[151] Bkz. (SAYHAN, 2016, s. 156)
[152] (KURU, 1993, s. 2808), (SAYHAN, 2016, s. 162)
[153] (KAÇAK, 2003, s. 1264)
[154] (OY & OY, 2020, s. 195)
[155] Y. 11. HD E. 2016/2535, K. 2017/1430, T. 09.03.2017
[156] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 415)

olarak kabul etmiş olmalarıdır. Bu sözleşmeye sıradan çekilme sözleşmesi denmektedir ve mahkemece atanacak bilirkişiler tarafından bu sözleşmenin yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği incelenir.

2.5.1.3. Bildirim İle Başlayan İflas Süreci

İflas kavramı, borçlunun hacze kabil bütün malvarlığının paraya çevrilmesi ve bu şekilde tüm borçlarının ödenmesini ifade eder.[157] İflas yoluna başvurulabilmesi için en önemli koşul mahkemenin iflasa karar vermiş olmasıdır.

Mahkemece verilecek iflas kararından bahsetmeden önce konu bütünlüğü açısından iflas yollarına kısaca değinmekte de fayda vardır. İflas yollarını temel olarak takipli iflas ve doğrudan iflas olarak ikiye ayırabiliriz.

Kural olarak, iflas yoluyla takip iflas davasının ön şartıdır.[158] İcra ve İflas Kanunu'na göre başlatılacak olan adi veya kambiyo senedine özgü takip, ilamlı takip başlatılmaktadır. Ödeme emri gönderilmesini takiben borçlu herhangi bir itirazda bulunursa alacaklı itirazın iptali ve iflasa karar verilmesini isteyecektir. Alacak bu şekilde iflas dairesi aracılığı ile ödenecektir.

Yukarıda kural olarak iflas yoluyla takibin iflas davasının ön koşulu olduğu belirtilmişse de bunun bazı istisnaları bulunmaktadır. Bunlara genel adıyla doğrudan iflas yolu denmektedir ve şirketin borca batık olması da bu hallerden birisidir. Doğrudan iflas halleri İcra İflas Kanunu'nun 177 ile 181. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Bu iflas yolunda borçluya bir ödeme emri gönderilmemektedir.

Yönetim kurulunca veya tasfiye memurlarınca mahkemeye yapılacak olan bildirim, borçlunun talebiyle süreci başlayan bir doğrudan iflas yoludur. İcra İflas Kanunu'nun 178. maddesi[159] borçlunun müracaatıyla iflası düzenlemektedir. Bu süreç, İcra İflas Kanunu'na

---

[157] (SAYHAN, 2016, s. 29)

[158] (SAYHAN, 2016, s. 30)

[159] "***Madde 178*** *– (Değişik: 18/2/1965-538/93 md.)*

(Değişik: 9/11/1988-3494/37 md.) İflasa tabi bir borçlu, aciz halinde bulunduğunu bildirerek yetkili mahkemeden iflasını isteyebilir. Borçlu, bu halde bütün aktif ve pasifi ile alacaklılarının isim ve adreslerini gösteren mal beyanını iflas talebine eklemek zorundadır. Bu belge mahkemeye ibraz edilmedikçe iflasa karar verilemez.

(Ek: 9/11/1988-3494/37 md.) İflas talebi l66 ncı maddenin ikinci fıkrasındaki usulle ilan edilir. Alacaklılar iflas talebinin ilanından itibaren onbeş gün içinde davaya müdahale veya itiraz ederek, borçlunun iflas talebini, hakkındaki takipleri ertelemek ve borçlarını ödemeyi geciktirmek için yaptığını ileri sürerek mahkemeden talebin reddini isteyebilirler.

göre yargılaması yürütülen, ilanları yapılan, iflası açılan, iflas masası kurulan, paraya çevrilen ve alacaklıların alacakları ödenen bir süreçtir.[160] İcra İflas Kanunu'nun "Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin iflâsı" başlıklı 179. maddesinde[161] bu durum açıklanmaktadır. Maddeye göre aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenmiş olan ara bilanço şirketin borca batık olduğunu gösteriyor olmalıdır. Bu tespit edildikten sonra şirketi idare ve temsil ile yetkilendirilmiş olan yönetim kurulu veya tasfiye süreci başladı ise tasfiye memurları veya bir alacaklı bu durumu beyan etmiş olmalıdır. Mahkemece yapılacak tespit sonrasında, önceden bir takibe gerek kalmaksızın şirketin iflasına karar verilecektir. TTK'nın 377. Maddesinde yer alan ve ileride açıklanacak olan konkordatoya ilişkin hükümlerinin saklı olduğu da madde içerisinde belirtilmiştir.

İcra İflas Kanunu'nun 179. maddesinde borca batıklığın sadece aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilançoya göre tespit edilmesinden bahsedilmiş olsa da TTK'nın 376. maddesi borca batıklığa işaret eden emareler olması halinde bu bilançoyla beraber işletmenin devamlılığı esasına göre de bir bilanço çıkarılması gerektiğini belirtmiştir.

İflas yolu ile cebri icra normalde takip, iflas davası ve iflasın tasfiyesi aşamalarından oluşmaktadır.[162] Ancak yukarıda da anlatıldığı üzere doğrudan iflas yolunda herhangi bir takip aşaması bulunmadığından konu bütünlüğünü korumak adına takip süreci ile ilgili herhangi bir bilgi verilmeyecek, iflas davası ve iflasın tasfiyesi aşamaları açıklanacaktır.

2.5.1.3.1. İflas Davası

Bir şirketin iflas etmiş sayılabilmesi için iflas davası ile iflasına karar verilmiş olmalıdır. Bu karar sonrasında iflasın tasfiyesi olarak nitelendirilen borçlu malvarlığı ile borçların ödenmesi aşamasına geçilecektir.

İflasa tabi bir borçlu aleyhine alacaklılardan birinin haciz yolu ile takibi neticesinde yapılan haciz borçlunun yarı mevcudunun elinden çıkmasına sebep olup da kalanı muaccel ve vadesi bir sene içinde hülül edecek diğer borçlarını ödemeye yetişmiyorsa borçlu derhal aczini bildirerek iflasını istemeye mecburdur."

[160] (SAYHAN, 2016, s. 28)

[161] *"**Madde 179**- (Değişik: 28/2/2018-7101/3 md.)*

Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin, aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilançoya göre borca batık olduğu idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye hâlinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tarafından beyan ve mahkemece tespit edilirse, önceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflâsına karar verilir. Türk Ticaret Kanununun 377 nci ve 634 üncü maddeleri ile 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 63 üncü maddesi hükmü saklıdır."

[162] (SAYHAN, 2016, s. 31)

İflas davası ile ilgili usuller İcra İflas Kanunu'nun 178. maddesinin 2.fıkrasında açıklanmıştır. İlgili maddede iflas talebinin, aynı kanunun 166. maddesinin[163] 2.fıkrasına göre ilan edileceği belirtilmiştir. Bu ilan, tirajı elli binin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden biri ile birlikte iflas edenin merkezinin bulunduğu yerdeki bir gazetede ve Ticaret Sicili Gazetesi'nde yapılacaktır.

Yapılacak olan bu ilanın akabinde alacaklılar, ilan tarihinden itibaren on beş gün içerisinde davaya müdahale veya itiraz etmelidir. Alacaklılar; borçlunun iflas talebini, hakkındaki takipleri ertelemek ve borçlarını ödemeyi geciktirmek için yaptığını ileri sürerek mahkemeden talebin reddini isteyebileceklerdir.

Doğrudan iflasta uygulanacak usule ilişkin olarak İcra ve İflas Kanunu'nun 181. maddesinde bir düzenleme yapılmıştır. Buna göre aynı kanunun "Muhafaza Tedbirleri" başlıklı 159. maddesi[164], "Masrafların Peşin Verilmesi" başlıklı 160. maddesi[165], "Kanun

---

[163] *"**Madde 166** – (Değişik: 18/2/1965-538/79 md.)*

İflas kararı, iflas dairesine bildirilir.

(Değişik: 9/11/1988-3494/30 md.) Daire, kararı kendiliğinden ve derhal tapuya, ticaret sicil memurluğuna, gümrük ve posta idarelerine, Türkiye Bankalar Birliğine, mahalli ticaret odalarına, sanayi odalarına, taşınır kıymet borsalarına, Sermaye Piyasası Kuruluna ve diğer lazım gelenlere bildirir. Daire, ayrıca kararı, karar tarihinde, tirajı ellibinin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetelerden biri ile birlikte iflas edenin muamele merkezinin bulunduğu yerdeki bir gazetede ve Ticaret Sicili Gazetesinde ilan eder. Tirajı ellibinin (50.000) üzerinde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan gazetenin yayınlandığı yer aynı zamanda muamele merkezi ise mahalli gazetede ilan yapılmaz.

İflasın kapandığı veya kaldırıldığı da aynı suretle bildirilir ve ilan olunur."

[164] *"**Madde 159** – (Değişik: 18/2/1965-538/76 md.)*

İflas talebi halinde mahkeme, ilk önce alacaklıların menfaati için zaruri gördüğü bütün muhafaza tedbirlerini emredebilir. Borçlu ödeme emrine itiraz etmemişse, alacaklının talebi üzerine, mahkeme mutlaka bu tedbirlere karar vermeye mecburdur. Bu emirler iflas dairesince yerine getirilir.

Mahkeme, defter tutmadan gayrı bir muhafaza tedbiri isteyen alacaklıdan, ileride haksız çıktığı takdirde borçlunun ve üçüncü şahsın bu yüzden uğruyabilecekleri zararları karşılamak üzere, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 96 ncı maddesinde yazılı bir teminat alınmasını isteyebilir. Borçlu ödeme emrine itiraz etmemiş veya alacak bir ilama bağlı ise teminat aranmaz. Devlet ve adli yardıma nail kimseler de teminat göstermek mecburiyetinde değillerdir.

Bu maddeye göre alınan muhafaza tedbirleri borçlu aleyhindeki icra takiplerine tesir etmez."

[165] *"**Madde 160** – (Değişik: 18/2/1965-538/77 md.) İflas isteyen alacaklı ilk alacaklılar toplantısına kadar olan masraflardan sorumludur.*

(Değişik: 9/11/1988-3494/27 md.) Mahkeme, bu masraflar ile iflas kararının kanun yolları için gerekli bütün tebliğ masraflarının peşin verilmesini ister."

Yollarına Başvurma" başlıklı 164. maddesi[166], "İflas Tarihi" başlıklı 165. maddesi[167] ve 166. maddeleri doğrudan iflas yolunda açılacak iflas davalarında da uygulanacaktır.

İİK m. 159'a göre mahkeme alacaklıların menfaati için gerekli gördüğü bütün muhafaza tedbirlerini alabilir. Eğer borçlu tarafından ödeme emrine yapılmış bir itiraz yoksa ve alacaklı tedbire ilişkin talepte bulunduysa mahkemece bu tedbirler verilmek zorundadır. İlgili kanun maddesi, alacaklıların defter tutma dışında bir muhafaza tedbiri istemeleri ve sonrasında haksız çıkarak borçlunun ve üçüncü şahısların bu nedenle oluşabilecek zararlarını karşılamak üzere istenecek yazılı teminat ile ilgili olarak 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 96. maddesine atıf yapmıştır. Ancak 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 447. Maddesi, 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na yapılan yollamaların, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun bu hükümlerin karşılığını oluşturan maddelerine yapılmış sayılacağını belirttiğinden İİK m.159'da yapılan yollamanın 6100 sayılı HMK'nın "Teminatın Tutarı ve Şekli" başlıklı 87. maddesine yapıldığı söylenecektir. Eğer borçlu tarafından ödeme emrine herhangi bir itiraz yoksa veya alacak bir ilama bağlıysa teminat aranmayacaktır.

İİK m.164 uyarınca ticaret mahkemelerinin iflas ile ilgili vereceği kararlar taraflara tebliğ olduktan sonra on gün içerisinde istinaf kanun yoluna götürülebilir. Yine aynı şekilde Bölge Adliye Mahkemesi kararlarına karşı da on gün içerisinde Yargıtay'a başvurulabilir. Kanun yollarına başvurulmuş olması iflasın ilan edilmesini ve iflas masasının kurulmasını durdurmaz. Eğer yapılacak istinaf başvurusu sonucunda iflas kararı kaldırılırsa ilk derece mahkemesince koyulmuş olan tedbirler devam edecektir. Ancak ticaret mahkemesi dava seyrine göre bu tedbirleri değiştirebilir veya kaldırabilir.

---

[166] "***Madde 164***- *(Değişik: 2/3/2005-5311/12 md.) Ticaret mahkemesince verilen nihaî kararlar, 160 ıncı maddenin son fıkrasına göre alınan masraftan karşılanmak suretiyle mahkemece re'sen taraflara tebliğ olunur.*

Bu kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir. Bölge adliye mahkemesi kararına karşı da tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir. İstinaf ve temyiz incelemeleri, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yapılır.

İflâs kararına karşı kanun yoluna başvurulması, iflâsın ilânına ve masanın teşkiline mâni değildir. Yalnız ikinci alacaklılar toplantısı, iflâs kararı kesinleşmedikçe yapılamaz.

Bölge adliye mahkemesince iflâs kararı kaldırılırsa, borçlunun malları üzerindeki tedbirler devam eder. Şu kadar ki, ticaret mahkemesi davanın seyrine göre bu tedbirleri değiştirmeye veya kaldırmaya yetkilidir."

[167] "***Madde 165*** *– İflas hükümle açılır ve bu hükümde açılma anı gösterilir.*

(Ek: 9/11/1988-3494/29 md.) İflasa karar verilmesinden sonra iflas davasından feragat geçersizdir."

İflasın açılması verilecek olan hükümle gerçekleşecektir ve hükümde açılma anı net olarak gösterilecektir. Ayrıca İİK m.165'te belirtildiği üzere iflas kararı verildikten sonra iflas davasından feragat etmek de mümkün olmayacaktır.

2.5.1.3.2. İflasın Tasfiyesi

İflasın tasfiyesi aşaması; iflasın açılması, iflas idaresi ve iflasın kapanmasından oluşmaktadır.[168] Mahkemece verilecek iflas kararında iflasın açılma anı açıkça gösterilir. Bu andan itibaren iflas ile ilgili bütün hüküm ve sonuçlar bu andan itibaren meydana gelecektir. Bu aşama ile birlikte müflis olarak nitelendirilen borçlunun malvarlığı ile borçları ödenecektir.

İflasın açılması ile beraber, müflisin haczedilebilir olan tüm malvarlığı iflas masasını oluşturacaktır. İflas kapanıncaya kadar müflisin uhdesine geçen mallar direkt olarak iflas masasına girecektir. Bu husus İİK m.184'te düzenlenmiştir.

Borçlunun iflas masasına geçmiş olan malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlanmış olacaktır. Bu malların idaresi bundan sonra iflas dairesi tarafından yapılacak ve iflas dairesi de bütün borçların ödenmesi adına paraya çevirme ve ödeme sürecini yönetecektir.[169]

Borçlunun malları hakkında iflasın neticeleri ile alacaklıların hakları üzerine iflasın tesirleri İİK'nun 184. vd maddelerinde düzenlenmiştir.

2.5.2. Borca Batıklıktan Kurtulmak İçin Alternatif Yollar

Şirketlerin borca batık durumda olmaları, gelecekleri için alternatif tek yolun mahkemeye başvurarak iflas etmeleri olduğu anlamını taşımamaktadır. Kanun belirli bazı şartların gerçekleşmesi halinde şirketlerin borca batıklıktan kurtulmaları için olanaklar sağlamıştır. Çalışmanın bu bölümünde bu yollardan kanunda yer alan birleşmeye katılma, konkordato ve sıradan çekilme sözleşmeleri ile uygulamada başvurulan başka yollardan bazılarına değinilecektir.

[168] (SAYHAN, 2016, s. 36)
[169] (SAYHAN, 2016, s. 169)

2.5.2.1. Birleşmeye Katılma

Türk Ticaret Kanunu'nun 139. maddesi[170] sermaye kaybı veya borca batıklık halinde birleşmeye katılmayı düzenlemektedir. Bu maddeye göre birleşmeye katılma imkanından borca batık şirketler ile sermayesi ve kanun, yedek akçeler, toplamının yarısı zararla kaybolan şirketler de yararlanabilecektir. Bu konumda bulunan şirketler kaybolan tutarda sermayeye veya borca batık durumdan kurutulmasını sağlayabilecek tutarda sermayeye sahip olan bir başka şirket ile birleşebilecektir. Burada birleşmeye katılacak diğer şirketin söz konusu sermayesinin serbestçe tasarruf edilebilir olması bir şarttır.

Madde metninde her ne kadar TTK m.376/2'den doğrudan bahsedilmiyor olsa da ilgili hükmün sermaye ve kanuni yedek akçelerin toplamının üçte ikisinin karşılıksız kalması halinde de uygulanacağı söylenebilecektir. Çünkü ortaklıkların birleşmesi halinde sermaye kaybı giderilmiş olacak ve TTK'nın 376. maddesinin 2. fıkrası uygulama alanı bulamayacaktır.[171]

Gerçekleştirilecek olan birleşme için bir birleşme sözleşmesi imzalanacak ve şirket genel kurulu toplantıya çağırılacaktır.[172] Bu noktada sorumu organın mahkemeye bildirim yapıp yapmayacağı ise tartışmalı bir konudur. Ancak TTK'nın 139. maddesinin gerekçesinde *"Bu tür bir birleşmeye karar verilmiş olması yönetim organını 376ncı maddede öngörülen yükümlülüklerinden kurtarmaz. Ancak birleşme, mahkemeyi feshi ertelemeye ikna edebilir."* diyerek bu bildirimin her koşulda yapılması gerektiği şeklinde bir ifade kullanmıştır.

Tebliğ'in 14. maddesi[173] uyarınca; birleşmeye katılacak şirketin TTK m.376 anlamında yükümlülükleri bulunan şirketi bu madde kapsamından çıkarabilecek düzeyde

---

[170] *"**MADDE 139**- (1) Sermayesiyle kanuni yedek akçeleri toplamının yarısı zararlarla kaybolan veya borca batık durumda bulunan bir şirket, kaybolan sermayeyi veya gerekiyorsa borca batıklık durumunu karşılayabilecek tutarda serbestçe, tasarruf edilebilen özvarlığa sahip bulunan bir şirket ile birleşebilir.*

(2) (Değişik: 26/6/2012-6335/11 md.) Birinci fıkradaki şartın gerçekleşmiş olduğunu ispatlayan belgelerin, devralan şirketin merkezinin bulunduğu yerin ticaret sicili müdürlüğüne sunulması şarttır."

[171] (TÜRK, YENİ TÜRK TİCARET KANUNU'NUN GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİK VE YENİLİKLERLE ANONİM ORTAKLIKTA SERMAYE KAYBI VE HUKUKİ SONUÇLARI, 2016, s. 100)

[172] (TÜRK, Anonim Ortaklıkta Borca Batıklık Ve İflasın Ertelenmesi Konusunda 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Ve Yürürlük Kanunu ile Getirilen Yenilik ve Değişiklikler, 2016, s. 33)

[173] "***MADDE 14** – (1) Sermaye kaybı veya borca batık durumda olan bir şirket, kaybolan sermayeyi karşılayabilecek tutarda serbestçe tasarruf edilebilen özvarlığa sahip bulunan bir şirket ile birleşebilir.*

(2) Birleşmeye taraf olan bir şirketin, sermayesiyle kanuni yedek akçeleri kaybolmuş veya borca batık durumda olması halinde; birleşmeye taraf olan diğer şirketin kaybolan sermayeyi veya borca batıklık durumunu karşılayacak miktarda serbestçe tasarruf edebileceği özvarlığa sahip bulunduğu ve buna ilişkin tutarların, hesap şekli de gösterilerek doğrulandığı veya belirtilen durumların mevcut olmadığının doğrulandığı yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ile ortaya konulur.

serbestçe tasarruf edebileceği özvarlığa sahip olduğunun ve buna ilişkin tutarların, hesap şekli de gösterilerek doğrulandığının veya belirtilen durumların mevcut olmadığının doğrulandığı yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporunun mevcudiyeti gerekir.

TTK'nın 138. maddesi ise tasfiye halindeki şirketlerin birleşmeye katılmasını düzenlemektedir. Borca batıklık sebebiyle mahkemeye başvurmuş olan ve tasfiye sürecindeki şirketler, malvarlığının dağıtılmasına başlanmamışsa ve devrolunan şirket olarak birleşmeye katılabilecektir. Burada dikkat çekilmesi gereken husus, kanun koyucunun tasfiye halindeki şirketler için devrolunun şirket olması zorunluluğunu getirmişken 139. maddede böyle bir zorunluluktan bahsedilmemiş olmasıdır. Madde gerekçesinde de TTK m.139'un uygulama alanı bulduğu durumlarda şirketin devralan veya devrolunan olabileceği belirtilmiştir.[174]

TTK m.139 gerekçesine göre serbestçe tasarruf edilebilir özvarlık sermaye ve belli bir harcama amacına bağlanmamış yedek akçelerin toplamı olarak anlaşılmalıdır.[175] Gerekçede bu husus şu şekilde ifade edilmiştir:

> *"Serbestçe tasarruf edilebilir özvarlık ile, sermaye + belli bir harcanma amacına bağlanmamış yedek akçeler anlaşılır. Başka bir deyişle, toplam özvarlıktan sermaye, müstahdem ve işçiler için ayrılmış yedek akçeler (Tasarının 522 nci maddesi) gibi bir amaca bağlı ihtiyarî yedek akçeler ve genel kanunî yedek akçenin harcamalar için kanunen tahsisli kısmı çıktıktan sonra kalan özvarlık üzerinde serbestçe tasarruf edilebilir."*

Borca batıklık durumuna karşı başvurulabilecek bu yol ile şirketin borca batıklık statüsünden kurtulması mümkün olacaktır.

2.5.2.2. Konkordato

Yukarıda açıklamaları yapılan mali zorluklar için yasal olarak getirilen çözümlerden birisi de konkordatodur. İyi niyetli borçluların vade, miktar ve faiz açısından kolaylaştırılmış şartlar altında borçlarının ödenmesi için getirilen ve aynı zamanda alacaklıyı da korumayı

Devrolunan şirketlerin denetime tabi olması halinde bu rapor, denetime tabi şirketin denetçisi tarafından da hazırlanabilir."

[174] (Türk Ticaret Kanunu ve Gerekçesi, 2011)

[175] (Türk Ticaret Kanunu ve Gerekçesi, 2011)

hedefleyen bir kurumdur.[176] TTK'nın 377. maddesinin başlığı 15/03/2018 tarihli ve 30361 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7101 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile "Konkordato" olarak değiştirilmiştir. İflas ertelemenin yerini alan konkordatoya ilişkin kanun maddesi şu şekildedir:

> *"Yönetim kurulu veya herhangi bir alacaklı, 376 ncı maddenin üçüncü fıkrası uyarınca yapacağı iflâs talebiyle birlikte veya bu kapsamda yapılan iflâs yargılaması sırasında 2004 sayılı Kanunun 285 inci ve devamı maddeleri uyarınca konkordato da talep edebilir."*

Borca batıklık statüsünde olan şirketler için bir toparlanma imkanı sunan konkordato kurumu aynı zamanda başvuran şirketin ticari itibarını da bir nebze olsun düzeltmesi için olanak sağlamaktadır.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'na göre üç farklı konkordato türünden bahsedilebilecektir. Bunlar; adi konkordato, iflastan sonra konkordato ve malvarlığının terkini suretiyle konkordatodur.[177]

2.5.2.2.1. Adi Konkordato

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 285. maddesinde[178] borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu denilerek konkordato başvurusunda bulunabilecek borçluları geniş bir şekilde ele almıştır. Tacir olmayan borçluların da konkordato talep edebileceği belirtilmektedir.[179] Bu geniş kapsam içerisinde yer alan başvuranın iflasa tabi olup olmadığına bakılmaksızın

---

[176] (OY & OY, 2020, s. 197-198)

[177] (BİTLİSLİ & KIYMIK, 2021, s. 41)

[178] *"**Madde 285** – (Değişik: 28/2/2018-7101/13 md.)*

Borçlarını, vadesi geldiği hâlde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflâstan kurtulmak için konkordato talep edebilir.

İflâs talebinde bulunabilecek her alacaklı, gerekçeli bir dilekçeyle, borçlu hakkında konkordato işlemlerinin başlatılmasını isteyebilir.

Yetkili ve görevli mahkeme; iflâsa tabi olan borçlu için 154 üncü maddenin birinci veya ikinci fıkralarında yazılı yerdeki, iflâsa tabi olmayan borçlu için yerleşim yerindeki asliye ticaret mahkemesidir.

Konkordato talebinde bulunan, Adalet Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulan tarifede belirtilen konkordato gider avansını yatırmaya mecburdur. Bu durumda 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 114 üncü ve 115 inci maddeleri kıyasen uygulanır."

[179] (YAVUZ, 2018, s. 41)

başvurabileceği konkordatoya adi konkordato denmektedir. Bunun dışında bir de iflas içi konkordato bulunmaktadır.[180]

Borca batık statüsünde bulunan şirketlerin konkordato talebinde bulunabilmesi, borca batıklık gerekçesiyle mahkemeye yapılacak olan başvuru yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.[181] Kanun metninden de anlaşılabileceği üzere her ne kadar borca batıklık bildirimi yönetim kurulunun bir yükümlülüğü olsa da konkordato başvurusunun yapılması zorunlu değildir.

2.5.2.2.1.1. Konkordato talebine eklenecek belgeler

İcra ve İflas Kanunu'nun 286. Maddesine göre konkordato talebine şu belgeler eklenir;

- Borçların hangi oranda ve vadede ödeneceğini, alacağından vazgeçen alacaklıların listesi ve vazgeçilen alacakların tutarlarını, borçluya ait olan ve satılacak olan malları gösteren listeyi, mali kaynak temini de gösterir konkordato ön projesi.
- Malvarlığını gösterir belgeler, finansal tablolar ve mali durumu açıklayan diğer tüm belgeler.
- Alacaklıları, alacak miktarlarını ve imtiyaz durumunu gösteren liste.
- Konkordato projesi ile alacaklıların eline geçecek tutar ile iflas halinde alacaklıların eline geçecek tutarı gösteren karşılaştırmalı tablo.
- Bağımsız denetim kuruluşları tarafından hazırlanmış olan ve konkordatoya ilişkin makul güvence veren rapor ve dayanakları.

İcra ve İflas Kanunu'nun 286. maddesinin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, 30/01/2019 tarihli ve 30671 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Konkordato Talebine Eklenecek Belgeler Hakkında Yönetmelik ile belirlenmiştir.

2.5.2.2.1.2. Geçici Mühlet

Bir önceki alt başlıkta açıklanan belgelerin eksiksiz olarak mahkemeye sunulmasının akabinde mahkeme 287. maddeye göre geçici mühlet kararı verecektir. Ayrıca borçlunun malvarlığının muhafazası için gereken tüm tedbirler de mahkemece alınacaktır.

[180] (GENİŞ & CAN, 2021, s. 84)
[181] (DURMUŞ, 2020, s. 154)

Mahkemenin alabileceği tedbirler içerisine, ileride de açıklanacak olan İcra ve İflas Kanunu'nun "Kesin mühletin borçlu bakımından sonuçları" başlıklı 297. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen haller de dahildir. Bunlar borçlunun; mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edememesi, kefil olamaması, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredememesi, takyit edememesi ve ivazsız tasarruflarda bulunamamasıdır.

Konkordato sürecinin başlatılmasını talep eden bir alacaklı ise, bu durumda mahkeme borçluya 286. maddedeki evrakları tamamlaması için bir süre verecektir. Bu eksikliklerin tamamlanmasının ardından geçici mühlet kararı verilecek, süre içerisinde mahkemece talep edilen evraklar ve eksiklikler tamamlanmaz ise konkordato talebinin reddine karar verilecektir.

287. maddenin 3. fıkrasına göre geçici mühlet süresi üç aydır ancak bu süre borçlu veya konkordato komiserinin talebi üzerine en fazla iki ay daha uzatılabilecektir ve beş ayı geçemeyecektir.

Borçlunun mali durumunun düzelmesi nedeniyle kesin mühletin kaldırılmasına ilişkin 291. madde ile kesin mühlet içinde konkordato talebinin reddi ile iflasın açılması başlıklı 292. madde geçici mühlet süresince kıyasen uygulanacaktır.

Geçici mühlet talebinin kabul edilmesi, geçici komiser görevlendirilmesi, geçici mühletin uzatılması ve mahkemece verilecek tedbirlere ilişkin kararlara karşı kanun yoluna başvurulması mümkün değildir.

Geçici mühlet İcra ve İflas Kanunu'nun 288. maddesinde belirtildiği üzere kesin mühletin sonuçlarını doğuracaktır. Geçici mühlet ile ilgili yapılacak olan ilanlar ve bildirimlere ilişkin hükümler ise 288. maddenin 2. ve 3. fıkralarında yer almaktadır.

2.5.2.2.1.3. Kesin mühlet

Kesin mühlete ilişkin karar, 289. maddede belirtildiği üzere mahkemece geçici mühlet içerisinde verilecektir. Geçici komiser duruşma öncesi raporunu sunar ve eğer varsa alacaklıların itirazları da mahkemece dikkate alınır.

Konkordatonun amacına ulaşacağı şeklinde bir kanaat oluşması halinde borçluya bir yıllık kesin mühlet verilecektir. Ayrıca mahkemece yedi alacaklıyı geçmemek üzere bir alacaklılar kurulu oluşturulabilecektir. Bu kurul her ay en az bir kere toplanır. Buna ilişkin

usul ve esaslar hakkında 30/01/2019 tarihli ve 30671 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Konkordato Komiserliği ve Alacaklılar Kuruluna Dair Yönetmelik hükümleri uygulanacaktır.

Kesin mühlet, komiserin güçlük arz eden özel durumları açıklayan raporu ve talebi ile birlikte altı aya kadar uzatılabilecektir. Borçlu da, komiserin görüşü alınmak kaydıyla uzatma talebinde bulunabilecektir.

Konkordato komiseri ve alacaklılar kurulu ile bunların görevleri ise İcra ve İflas Kanunu'nun 290. maddesinde açıklanmıştır.

Yukarıda da belirtildiği üzere konkordatonun temel amacı borçların ifası ve mali durumun iyileştirilmesidir. Eğer amaçlanan bu iyileşme kesin mühlet sona ermeden önce gerçekleşirse mahkeme, kesin mühletin kaldırılmasına ve konkordatonun reddine resen karar verir. Mahkemeyi bu durumdan komiser haberdar edecektir. Bu husus İcra ve İflas Kanunu'nun 291 maddesinde yer almaktadır. Maddede ayrıca kesin mühletin kaldırılması kararından önce mahkemenin borçluyu ve alacaklılar kurulunu da duruşmaya davet edeceği belirtilmiştir.

292. maddeye göre kesin mühlet içerisinde;

- Borçlunun malvarlığının korunması adına iflasın açılması gerekiyorsa,
- Konkordatonun başarılı olmayacağı anlaşılıyorsa,
- Borçlu, "Kesin mühletin borçlu bakımından sonuçları" başlıklı 297'nci maddeye aykırı davranıyor veya komiserin talimatlarına uymuyorsa ya da borçlunun alacaklıları zarara uğratma amacıyla hareket ettiği anlaşılıyorsa,
- Borca batık olduğu anlaşılan bir sermaye şirketi veya kooperatifin, konkordato talebinden feragat etmesi halinde

komiserin de yazılı raporu ile mahkeme kesin mühleti kaldırarak konkordato talebinin reddine ve borçlunun iflasına resen karar verir.

Geçici mühlet sürecinde kanun yoluna başvurulamayan kararlar olduğu gibi, kesin mühlet sürecinde de talebin kabulü ve mühletin kaldırılması talebinin reddine ilişkin kararlara karşı kanun yoluna başvurulamaz. Ancak 293. maddeye göre hakkında iflas kararı verilmeyen borçlunun konkordato talebi reddedilirse, borçlu veya konkordato isteyen alacaklı kararın kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren 10 gün içerisinde istinaf kanun

yoluna başvurabileceklerdir. Bu noktada belirmek gerekir ki aynı maddede yazdığı üzere bölge adliye mahkemelerince bu hususta verilen kararlar kesindir.

Kesin mühlet süresi içerisinde borçlu aleyhine hiçbir takip yapılamayacaktır. Bu kısıtlamaya, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'a göre yapılacak olan takipler de dahildir. Daha önceden başlatılmış olan takipler durur ve ihtiyati tedbir ile ihtiyati haciz kararları uygulanmaz. Takip ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşürücü süreler de bu süreçte işlemeyecektir. 294. maddenin 2. fıkrasına göre aşağıdaki alacaklar için takip yapılabilecektir;

- İş ilişkisine dayanan ve iflasın açılmasından önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş olan tazminatlar dahil alacaklar ile iflas nedeniyle iş ilişkisinin sona ermesi üzerine hak edilmiş olan ihbar ve kıdem tazminatları,
- İşçiler için yardım sandıkları veya diğer yardım teşkilatlarının kurulması veya yaşatılması maksadıyla kurulmuş ve tüzel kişilik kazanmış tesislere veya derneklere olan borçları,
- İflasın açılmasından önceki son bir yıl içinde tahakkuk etmiş olan ve nakden ödenmesi gereken aile hukukundan doğan her türlü nafaka alacakları.

Kesin mühlet içerisinde alacaklara işleyecek olan faizler, takasa ilişkin uygulanacak hükümler, hacizli mallara uygulanacak hükümler, alacağın devri sözleşmelerinin akıbeti ve konusu para olmayan alacakların komisere bildirimi de 294. maddede[182] değinilen hususlar arasındadır.

Kesin mühlet süresince rehinle temin edilmiş olan alacaklar varsa, bunlar hakkında rehinin paraya dönüştürülmesi yoluyla takip başlatılabilir. Ancak bu muhafaza tedbirleri

[182] *"**Madde 294**- (Değişik: 28/2/2018-7101/22 md.)*

Mühlet içinde borçlu aleyhine 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamaz ve evvelce başlamış takipler durur, ihtiyatî tedbir ve ihtiyatî haciz kararları uygulanmaz, bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetler işlemez.

206 ncı maddenin birinci sırasında yazılı imtiyazlı alacaklar için haciz yoluyla takip yapılabilir.

Tasdik edilen konkordato projesi aksine hüküm içermediği takdirde kesin mühlet tarihinden itibaren rehinle temin edilmemiş her türlü alacağa faiz işlemesi durur.

Takas bu Kanunun 200 ve 201 inci maddelerine tâbidir. Bu maddelerin uygulanmasında geçici mühletin ilânı tarihi esas alınır.

Hacizli mallar hakkında niteliğine uygun düştüğü ölçüde 186 ncı madde hükmü uygulanır.

Konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise, bu devir hükümsüzdür.

Konusu para olmayan alacaklar, alacaklı tarafından, ona eşit kıymette para alacağına çevrilerek komisere bildirilir. Şu kadar ki borçlu, komiserin onayıyla taahhüdün aynen ifasını üstlenmekte serbesttir."

alınması ve rehinli malın satılması mümkün değildir. Bu yasağa getirilen bir istisna ise rehinli malın konkordato projesine göre işletme tarafından kullanılması öngörülmüyorsa, malın kıymeti düşecekse veya muhafaza edilmesi halinde bu çok masraflı olacaksa, 297. Maddeye göre satışa izin verilebilir. Satış sonrası elde edilen gelirin rehin bedeli kadar olan tutarı rehinli alacaklıya verilecektir. Bu husus 295. maddede ifade edilmiştir.

Eğer borçlunun taraf olduğu ve faaliyetinin devamı için arz eden sözleşmeler içerisinde; konkordato talebinde bulunmasının sözleşmeye aykırılık teşkil edeceğine, haklı fesih sebebi sayılacağına yahut borcu muaccel hâle getireceğine ilişkin hükümler yer alıyorsa, bu hükümler 296. maddeye göre uygulanmayacaktır. Kesin veya geçici mühlet içerisinde devam eden sözleşmeler nedeniyle oluşan karşılıklı edimler ise ifa edilir. Eğer borçlunun taraf olduğu ve konkordato projesinin amacına ulaşmasını engelleyecek nitelikte sürekli borç ilişkileri varsa bunlar komiserin görüşü ve mahkeme onayı ile feshedilebilir. Eğer bu fesih sebebiyle herhangi bir tazminat ödenmesi gerekiyorsa, bu da konkordato projesine dahil edilir.

Kesin mühlet süresince borçlu işlemlerine komiser nezareti altında devam edecektir. Hatta, 297. madde de belirtildiği üzere mahkeme, borçlu yerine komiserin işletme faaliyetlerini yürütmesine karar verebilir. Borçlunun bu süre içerisinde mahkeme izni olmaksızın yapamayacağı işlemler 297. maddede[183] sayılmıştır.

2.5.2.2.1.4. Alacaklılar toplantısı, projenin kabulü ve tasdiki

Konkordato sürecinde borçlu kadar alacaklılar da sürece dahildir. 299. madde uyarınca komiser tarafından 288. Maddeye uygun bir ilan yapılır ve alacaklılardan 15 gün içerisinde alacaklarını bildirmeleri istenir. Eğer alacaklıların alacakları bilançoda yer almıyorsa ve alacaklarını süresi içinde veya hişç bildirmezlerse konkordato projesinin

[183] "***Madde 297-*** *(Değişik: 28/2/2018-7101/25 md.)*

Borçlu, komiserin nezareti altında işlerine devam edebilir. Şu kadar ki, mühlet kararı verirken veya mühlet içinde mahkeme, bazı işlemlerin geçerli olarak ancak komiserin izni ile yapılmasına veya borçlunun yerine komiserin işletmenin faaliyetini devam ettirmesine karar verebilir.

Borçlu, mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemez, kefil olamaz, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemez, takyit edemez ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz. Aksi hâlde yapılan işlemler hükümsüzdür. Mahkeme bu işlemler hakkında karar vermeden önce komiserin ve alacaklılar kurulunun görüşünü almak zorundadır.

Borçlu bu hükme yahut komiserin ihtarlarına aykırı davranırsa mahkeme, borçlunun malları üzerindeki tasarruf yetkisini kaldırabilir veya 292 nci madde çerçevesinde karar verir.

Birinci ve üçüncü fıkra kapsamında alınan kararlar 288 inci madde uyarınca ilân edilir ve ilgili yerlere bildirilir."

oylamasına katılamayacaklardır. Sonrasında borçlu, ilan akabinde yapılan bildirimlere göre kendisinden alacaklı olanlara ilişkin komisere beyan verir.

Bu süreç tamamlandıktan sonra komiser yapacağı yeni bir ilan ile alacaklıları konkordato projesini görüşmek üzer davet edecektir. Bu davet, toplantı tarihinden en az 15 gün önce yapılmalıdır.

Konkordato projesini kabul edilebilmesi için;

- Kaydedilmiş olan alacaklıların ve alacakların yarısını aşan veya
- Kaydedilmiş olan alacaklıların dörtte birini ve alacakların üçte ikisini, aşan bir çoğunluk tarafından imza edilmiş olması gerekir.

Toplantının bitiminden itibaren yedi gün içerisinde gerçekleşen katılmalar ve oylar de geçerli olacaktır. 7 günlük bu katılma süresi sonunda komiser en geç yedi gün içerisinde konkordatoya ilişkin belgeleri, oylama sonucu projenin kabul edilip edilmediğini gerekçeli bir rapor ile mahkemeye bildirir.

Projeye ilişkin oylama sonrasında mahkeme İcra ve İflas Kanunu'nun 304. maddesine göre incelemelerine başlayacaktır. Mahkeme konkordato hakkında kararını kesin mühlet içerisinde vermek zorundadır. Eğer kesin mühlet içerisinde karar verilemeyeceği anlaşılırsa, en fazla altı aylığına mühlet hükümlerinin devamına karar verilebilecektir.

Onay verilen bir konkordato projesinin mahkemece tasdiki için;

- Teklif edilen tutarın, borçlu iflas ederse ya da malvarlığını terkin ederse alacaklının eline geçecek miktardan fazla olması,
- Teklif edilen tutarın borçlunun elindeki kaynaklarla orantılı olması,
- Projenin kabulü için gereken çoğunluğun sağlanmış olması,
- 206. maddeye göre birinci sırada olan[184] imtiyazlı alacakların tam olarak ödenmesi ve mühlet içerisinde komiser izni alınarak yüklenen borçların

[184] *"A) İşçilerin, iş ilişkisine dayanan ve iflâsın açılmasından önceki bir yıl içinde tahakkuk etmiş ihbar ve kıdem tazminatları dahil alacakları ile iflâs nedeniyle iş ilişkisinin sona ermesi üzerine hak etmiş oldukları ihbar ve kıdem tazminatları,*

B) İşverenlerin, işçiler için yardım sandıkları veya sair yardım teşkilatı kurulması veya bunların yaşatılması maksadıyla meydana gelmiş ve tüzel kişilik kazanmış bulunan tesislere veya derneklere olan borçları,

C) İflâsın açılmasından önceki son bir yıl içinde tahakkuk etmiş olan ve nakden ifası gereken aile hukukundan doğan her türlü nafaka alacakları."

ifasının yeterli teminata bağlanmış olması(alacaklı teminata bağlanmasından açıkça vazgeçebilir),

- Yargılama giderleri ile harç tasdik işleminden önce borçlu tarafından mahkeme veznesine depo edilmelidir.

Mahkemece verilecek olan konkordatonun tasdiki kararı ile gözetim, yönetim ve tasfiye tedbirleri almak üzere bir kayyım ataması yapılabilir. Atanacak olan bu kayyım iki aylık periyotlarda tasdik kararı veren mahkemeye borçlunun borçlarını ödeme kabiliyetini muhafaza edip etmediği konusunda 306. madde uyarınca rapor verecektir.

Yukarıda anlatılan durumun aksine konkordato tasdik edilmez ise ne olacağı sorusu ise İcra ve İflas Kanunu'nun 308. maddesinde yanıtlanmıştır. Mahkeme tasdik kararı vermez ve konkordato talebini reddederse bunu ilgili yerlere 288. maddede belirtilen şekilde ilan ederek bildirecektir. Borçlu iflasa tabi ve iflas sebeplerinden birisi mevcutsa mahkeme resen borçlunun iflasına karar verecektir. Konkordato ile ilgili verilecek kararlar aleyhine borçlu veya konkordato isteminde bulunan alacaklı, kararın tebliğinden itibaren; itiraz eden diğer alacaklılar ise tasdik kararının ilanından itibaren on gün içerisinde istinaf kanun yoluna başvurabileceklerdir. Bölge adliye mahkemesi kararlarına karşı ise on gün içerisinde temyiz kanun yoluna başvurulabilecektir.

Verilecek tasdik kararı akabinde konkordato bağlayıcı hale gelecektir. Bağlayıcı olan konkordato, konkordato talebi öncesinde veya komiserin izni alınmaksızın mühlet içerisinde doğmuş olan bütün alacaklar için mecburidir. Ancak 206. maddede sayılan birinci sıradaki imtiyazlı alacaklar bu hükümle bağlı değildir.

Konkordato öncesinde başlatılan takipler üzerinden gerçekleştirilen ve henüz paraya dönüştürülmemiş olan hacizler ise hükümden düşecektir.

Konkordato, temel olarak borçlunun borçlarını tasfiye amacı taşıdığından[185], projede verilen taahhütlerin yerine getirilememesi halinde konkordato feshedilecektir. Kendisine karşı yerine getirilmesi gereken edimler yerine getirilmeyen her alacaklı, kazanmış olduğu her hak muhafaza edilecek şekilde konkordatoyu tasdik eden mahkemeden kendisi hakkında konkordatonun feshedilmesini isteyebilir. Ayrıca konkordatonun kötü niyetle sakatlandığı düşünülüyorsa, her alacaklı bununla ilgili olarak konkordatonun feshini isteyebilecektir.

[185] (GENİŞ & CAN, 2021, s. 81)

Eğer borçlu iflasa tabi ise ve iflas sebeplerinden birisi mevcutsa, konkordatoyu fesheden mahkeme, iflasa da resen karar verecektir.[186]

2.5.2.2.2. İflas Sonrası Konkordato

Yukarıda konkordatonun ilk türü olan adi konkordatonun anlatımının tamamlanmasının ardından bir diğer konkordato türü olan iflas sonrası konkordato anlatılacaktır.

İcra ve İflas Kanunu'nun 309 maddesi ile düzenlenen iflas sonrası konkordatoda borçluya iflas sonrası konkordato talep etme imkanı getirilmiştir. Ayrıca borçlunun alacaklılarından birisi de bu talepte bulunabilecektir.

Adi konkordatoya ilişkin İcra ve İflas Kanunu'nun 302 ila 307. maddeleri ile 308/a ila 308/g maddeleri de iflas sonrası konkordato için uygulama alanı bulacaktır. Konkordato talebinin alacaklılar tarafından kabul edildiği toplantı tarihinden itibaren mahkemece konkordato projesi tasdik edilinceye kadar malların paraya çevrilmesi süreci duracaktır. Bu süre altı aydan fazla olamayacaktır. Konkordato tasdiki kararı kesinleştikten sonra iflas dairesi, iflas kararı veren mahkemeden iflasın kaldırılmasını talep edecektir. İflastan sonra konkordato, iflas tasfiyesi sürecinde sadece bir defa istenebilir.

2.5.2.2.3. Malvarlığının Terkini Suretiyle Konkordato

Bu konkordato türünde alacaklılar, borçlunun malvarlığı üzerinde tasarruf etme veya bu malların tamamı veya bir kısmını üçüncü kişiye devretme yetkisine haiz olurlar.

Malvarlığının terkini suretiyle konkordato için aşağıdaki unsurların bulunması 309/b maddesine göre zorunludur:

- Alacaklıların, malların tasfiyesi ya da üçüncü kişiye devri sonrasında dahi karşılanamayacak olan alacakları varsa bunlardan feragat edip etmedikleri, feragat etmiyorlarsa borçlunun nasıl bir sorumluluğunun olduğu.
- Konkordato tasfiye memurları ile alacaklılar kurulu üyelerinin belirlenmiş olması ve bunların yetkileri.
- Kanun tarafından belirlenmemiş ise malların nasıl tasfiye edileceğinin gösterilmesi.

[186] (YAVUZ, 2018, s. 46)

- Eğer mallar üçüncü kişiye devredilecekse, bu devrin ne şekilde yapılacağı ve teminatlandırılması.
- Alacaklılara yönelik ilânların ve ilgili yerlere bildirimlerin 288. madde uyarınca yapılacağı.

Bu tip konkordatoda tasdik kararı verildikten sonra borçlu, malları üzerinde tasarruf edemez. Konkordato tasfiye memurları alacaklılar kurulunun nezareti ve denetimi altında faaliyet gösterecektir.

Alacaklılar için yeni bir davet ile alacaklıları ve sıralarını belirlenmez. Ticari defterler ve alacak kayıtları vasıtasıyla sıra cetveli hazırlanır. Her dağıtım öncesi 309/h maddesine göre pay cetveli düzenlenerek pay miktarları her alacaklıya bildirilir.

Tasfiye sona erdikten sonra 309/j maddesine göre konkordato tasfiye memurlarınca bir rapor düzenlenir. Alacaklılar kurulu bu raporu onaylarsa, rapor tasdik edilmek üzere mahkemeye gönderilir.

Adi konkordatoya ilişkin 285 ila 308/g maddeleri niteliğine aykırı düşmedikçe malvarlığının terki suretiyle konkordato için de uygulanacaktır.

Yukarıda yapılan kanuni ayrımdan farklı olarak konkordato, içeriği bakımından temel olarak üç çeşide ayrılabilir. Bunlar; vade konkordatosu, tenzilat konkordatosu ve karma konkordatodur. Vade konkordatosunda borçlar tamamen geri ödenmekle birlikte, vadeleri düzenlenmekte ve düzenlenen bu vadeler sayesinde konkordato başvurusunda bulunan şirketin mali durumunu düzeltmesine olanak sağlanmaktadır. Eğer alacaklılar alacaklarının bir kısmından vazgeçiyorsa buna tenzilat konkordatosu denmektedir. Eğer bu iki tür birleştirilerek, yani hem alacaklılar alacaklarının bir yüzdesinden vazgeçip hem de yeni bir vade belirliyorsa buna karma konkordato denmektedir. [187]

T.C. Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü Ticaret Sicil Dairesi'nden edinilen 30/04/2021 tarihini de kapsayan bilgilere göre Türkiye'de;

- 2018 yılında 680,
- 2019 yılında 3952,
- 2020 yılında 6348,

[187] (GENİŞ & CAN, 2021, s. 82) Dieğr konkordato ayrımları için bkz. (GENİŞ & CAN, 2021)

- 30/04/2021 tarihi itibariyle 2021 yılında ise 657 konkordato başvurusu yapılmıştır.

Bunlar içerisinde kaç projenin tasdik edildiği, kaçının reddedildiği, kaçının başarı ile kaçının başarısızlık ile sonuçlandığı verisi elimizde bulunmamaktadır. Ancak sadece bu veriden bile yola çıkarak, şirketlerin mali durumlarının yıldan yıla bozulmaya daha yatkın olduğu, konkordato kurumunun da daha tercih edilir hale geldiği ortaya çıkmaktadır.

2.5.2.3. Sıradan Çekilme Sözleşmesi

Borca batıklıktan kurtulmanın bir başka alternatif yolu ise sıradan çekilme sözleşmeleridir. Bilindiği gibi TTK m.376/3'te şu ifadeler yer almaktadır.

> *"...Meğerki, iflas kararının verilmesinden önce, şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki şirket borçlarının alacaklıları, alacaklarının sırasının diğer tüm alacaklıların sırasından sonraki sıraya konulmasını yazılı olarak kabul etmiş ve bu beyanın veya sözleşmenin yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği, yönetim kurulu tarafından iflas isteminin bildirileceği mahkemece atanan bilirkişilerce doğrulanmış olsun…"*

Maddenin ilgili bölümünden de anlaşılabileceği gibi kanun koyucu borca batık durumda bulunan şirketlere borca batıklıktan kurtulmak adına bir yol daha tanımıştır. eTTK'da düzenlenmeyen bu kurum, İsviçre Borçlar Kanunu ile hukukumuza girmiştir.[188]

Kanuna göre borca batıklık durumunda olan ve mahkemeye başvurması gereken bir şirket için iflas kararı verilmeden önce, şirketin açığını karşılayabilecek ve borca batıklığını ortadan kaldırabilecek tutardaki borçların alacaklıları şirket için iflas kararı verilmesini engelleyebilir. Bu alacaklılar kendi alacaklarının şirketin diğer alacaklarından sonraki sıraya geçmesini yazılı olarak kabul etmişler ve bu istem bildirim yapılan mahkemece atanan bilirkişilerce doğrulanmış ise şirketin iflasına karar verilmeyecektir. Burada bu rızayı gösteren şirket alacaklıları diğer şirket alacaklılarının kendilerinden önce tahsilat yapmalarını ve alacaklarını tahsil etmelerini kabul etmektedir.[189]

[188] (Türk Ticaret Kanunu ve Gerekçesi, 2011, s. 412)

[189] (KAYAR, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 2012, s. 654)

Söz konusu sözleşme tek bir alacaklıyla yapılabileceği gibi birden çok alacaklı ile de yapılabilecektir. Bu noktada asıl önemli olan alacaklıların sayısından ziyade, alacaklarının şirketin borca batıklıktan kurtulmasına yetecek tutarda olmasıdır.[190] Kanunda da görülebileceği üzere bu sözleşme için yazılı şekil şartı vardır. Bu şarta uyulmaması halinde sözleşmeler geçersiz olacaktır.[191] Ayrıca bu sözleşme ile alacaklıların alacaklarından vazgeçmediğini, sadece sırada sona geçmeyi kabul ettiklerini belirtmekte fayda vardır.

Bu anlaşmanın bir sözleşme olduğu ve tek taraflı olarak yapılamayacağını belirten görüşler[192] olduğu gibi, alacaklıların tek taraflı irade beyanı ile de sıradan çekilmenin gerçekleşebileceğini belirten yazarlar da vardır[193]. Kanaatimizce düzenlemenin kaynağı da göz önünde tutularak bunun bir tarafı şirket, bir tarafı da alacaklı veya alacaklılar olan bir sözleşme olduğu söylenebilecektir.

Söz konusu sıradan çekilme mahkemeye başvuru öncesinde olabileceği gibi, mahkemeye başvurduktan sonra da olabilecektir.[194] Burada bahsi geçen mahkeme borca batıklık bildirimin yapılacağı şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesidir.[195] TTK'nın 376. Maddesinin gerekçesinde sıradan çekilme sözleşmesinden mahkemeye başvurma zorunluluğunu ortadan kaldıran bir yenilik olarak bahsedilmiştir. Maddenin üçüncü fıkrasının son cümlesinde bilirkişi incelemesi neticesinin olumsuz olması halinde mahkemeye yapılan bildirimin iflas bildirimi olacağını belirtmektedir. Yapılacak olan bu bilirkişi incelemesi alacağın yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği yönündedir.[196] Buradan da anlaşılabileceği üzere mahkemeye başvuru öncesinde de sıradan çekilme sözleşmesi yapılmış olsa bu durum mahkemeye bildirilmeli ve bilirkişi incelemesi gerçekleştirilmelidir.[197] Kanaatimizce de gerekçede yer alan bu ifade isabetli değildir. Sıradan çekilme ile mahkemeye başvuru zorunluluğu ortadan kalkmamaktadır. Sonuçta

[190] (ASLAN, 2020, s. 385)
[191] (ASLAN, 2020, s. 386)
[192] (TÜRK, Anonim Ortaklıkta Borca Batıklık Ve İflasın Ertelenmesi Konusunda 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Ve Yürürlük Kanunu ile Getirilen Yenilik ve Değişiklikler, 2016, s. 25)
[193] (KIRCA, MANAVGAT, & ŞEHRİALİ ÇELİK, 2013, s. 587), (KAYAR, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 2012, s. 654)
[194] (KAYAR, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 2012, s. 654), (ASLAN, 2020, s. 387)
[195] (ASLAN, 2020, s. 393)
[196] (KAYAR, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, 2012, s. 654)
[197] Bir önceki dipnotta A.G.E. s. 655

beyanın ve sözleşmenin geçerliliği değerlendirilecek ve şirketin sona ermesi ile ilgili karar verilecektir.[198]

Sıradan çekilmenin gerçekleşmesi ile birlikte şirketin borca batık hali ortadan kalkmamakta, sadece alacaklıların sırası değişmektedir.[199] Bu sözleşmenin bir süresi olması ise mümkün değildir. Bu sözleşmenin şirket borca batıklıktan kurtulana kadar veya şirket borca batıklıktan kurtulamayıp iflas etmişse diğer alacaklılar tatmin edilene kadar devam edeceği söylenebilir.[200] Ancak sona geçen alacaklı veya alacaklılar bu zaman içerisinde muaccel olmuş olan alacağını alamayacağından[201], borca batık statüsündeki şirkete bu süre içerisinde mali durumu düzeltebilmek adına hareket alanı doğacaktır.

2.6. Sermaye Kaybı ve Borca Batıklık Durumunda Yönetim Kurulu'nun Sorumlulukları

Şirketin yönetim kurulunun işlevleri ve görevleri yukarıda özetlenerek açıklanmıştı.[202] Yönetim kuruluna verilmiş olan yetkiler beraberinde önemli sorumluluklar ve yükümlülükler de getirmektedir. Yönetim kurulunun temel borçlarının özen ve sadakat borcu, müzakereye katılmama yükümlülüğü, şirket paylarını edinmeme yükümlülüğü, ortaklıkla işlem yapma ve şirkete borçlanma yasağı ile sermayenin kaybı ve borca batıklık durumundaki yükümlülükleri olduğu söylenebilir.[203] Konu bütünlüğü açısından, bunlardan sermayenin kaybı ve borca batıklık durumundaki yükümlülüklere yoğunlaşılacaktır.

Bahse konu yükümlülük TTK m.376 kapsamında üçe bölünebilecektir. Sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısının karşılıksız kalması, üçte ikisinin karşılıksız kalması ve borca batıklık halleri için farklı yükümlülükler öngörülmüştür.

Sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısının karşılıksız kalması halinde yönetim kurulu genel kurulu hemen toplantıya çağırmak ve iyileştirici önlemleri sunmak yükümlülüğü altındadır. Tebliğ'de de mali durumun her ortağın anlayacağı şekilde yönetim kurulunca açıklanması gerektiğini belirtmiştir. TTK'nın 376. maddesinin gerekçesinde de yönetim kuruluna yüklenen sorumluluk şu şekilde açıklanmıştır:

---

[198] (DURMUŞ, 2020, s. 153)
[199] (PULAŞLI, Şİrketler Hukuku Genel Esaslar, 2013, s. 468; ASLAN, 2020, s. 391)
[200] (ASLAN, 2020, s. 398)
[201] (DURMUŞ, 2020, s. 153)
[202] Bkz. 1.1.1.1.2 Yönetim Kurulu
[203] (BOZKURT, 2019, s. 289 vd.)

"Yönetim kurulunun, genel kurulu hemen toplantıya çağırması, şirketin finansal yönden kötü durumda bulunduğunu bütün açıklığıyla kurula anlatması, hatta bu konuda bir rapor vermesi, zararların sebeplerini göstermesi ve tedavi çareleri önermesi gerekir, aksi halde yönetim kurulu sorumlu olur."

Sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin karşılıksız kalması halinde yönetim kurulu genel kurulu yine toplantıya çağıracaktır. Bir önceki olasılığa göre daha ağır olan bu durumda şirketle ilgili alınabilecek kararlar sınırlandırılmıştır.

Eğer yönetim kurulu genel kurulu toplaması gerekir ve bu görevini yerine getirmezse azlık da genel kurulu toplantıya çağırabilir.[204]

Borca batıklık şüphesi olan hallerde ise yönetim kuruluna aktiflerin muhtemel satış fiyatları ve işletmenin devamlılığı esasına göre iki bilanço hazırlama yükümlülüğü getirilmiş ve eğer çıkarılan bu bilançolardaki aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması halinde bu durumun şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesi hakimliğine bildirilmesi gerektiği belirtilmiştir. İcra İflas Kanunu m.179'a göre borca batıklık bir iflas sebebidir. Yine aynı kanunun 345/a maddesi[205] uyarınca yönetim kurulu, iflas sebebi olan borca batıklığı mahkemeye bildirmez ve alacaklılardan biri şikayette bulunursa on günden üç aya kadar hapisle cezalandırılırlar.

TTK m.549 vd. hukuki ve cezai sorumluluk hallerini saymıştır. Yönetim kurulunun hukuki ve cezai sorumlulukları da bu maddeler ışığında belirlenebilecektir.

TTK'nın 549 ile 554. maddeleri hukuki sorumluluk hallerini düzenlemektedir. Bunlar;

- Belgelerin ve beyanların kanuna aykırı olması (m.549),
- Sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi (m.550),
- Değer biçilmesinde yolsuzluk (m.551),

---

[204] (OY & OY, 2020, s. 184)

[205] "***Sermaye şirketlerinin iflasını istemek mecburiyetinde olanların cezası:***
Madde 345/a *– (Ek: 18/2/1965-538/137 md.; Değişik: 31/5/2005-5358/16 md.)*
İdare ve temsil ile görevlendirilmiş kimseler veya tasfiye memurları, 179 uncu maddeye göre şirketin mevcudunun borçlarını karşılamadığını bildirerek şirketin iflasını istemezlerse, alacaklılardan birinin şikâyeti üzerine, on günden üç aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

- Halktan para toplamak (m.552),
- Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu (m.553),
- Denetçinin sorumluluğu (m.554) şeklindedir.

Bu hukuki sorumluluk hallerinden olan; kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu ise detayıyla değinilecek olan hukuki sorumluluk halidir. TTK m.553'te[206] düzenlenen bu hukuki sorumluluk hali, kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin kusur ile ihlal edilmesinin kapsamaktadır. Kaynağı İsviçre Borçlar Kanunu'nun 754. maddesi olan bu hükümde, kaynak maddeden bazı farklılıklar vardır.[207]

Bu maddenin temel amacı şirketi, pay sahiplerini ve şirket alacaklılarını korumaktır.[208] Şirketin uğradığı zararın tazminini şirket ve her pay sahibi isteyebilecektir. Ancak pay sahipleri, şirketin zararlarının yalnızca şirkete ödenmesini isteyebilecektir. Bu husus TTK'nın 555. maddesinde açıklanmıştır. Eğer zarar uğrayan şirket iflas etmiş ise şirket alacaklıları da tazminatın şirkete ödenmesini isteyebilirler. Pay sahipleri ve iflas eden şirketin alacaklılarının istemleri önce iflas dairesince ileri sürülür.

Şirketin uğradığı zararlar bakımından sorumluluk davasının şirket tarafından açılabilmesi için genel kurul kararının dava şartı olup olmadığı bir tartışma konusudur. TTK'nın 479. maddesinin 3. fıkrasının (c) bendinde sorumluluk davalarında oyda imtiyaz hakkının kullanılamayacağı belirtilerek genel kurulun sorumluluk davası açılması için karar alması gerektiği dolaylı yoldan belirtilmiş gibi gözükse de bu görüşe katılmayan yazarlar da vardır.[209]

---

[206] *"**MADDE 553-** (1) Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, (...) hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.*

(2) Kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmazlar.

(3) Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz."

[207] Detaylar için bkz. TTK m.553 gerekçesi.

[208] (OY & OY, 2020, s. 912)

[209] (OY & OY, 2020, s. 913)

TTK'nın 553. Maddesinde bahsi geçen kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerden birisi de sermayenin ve malvarlığının korunmasıdır. [210]Yönetim kurulunun şirketin mali durumunu alacaklılardan ve pay sahiplerinden gizlemesi, sermaye kaybı halinde kanundan doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla yerine getirmeyip genel kurulu toplamaması, önlem alınmasını sağlamayarak şirketin mali durumunun daha da kötüleşmesine sebep olması hallerinde de zarara uğrayanların TTK m.553 uyarında sorumluluk davası açabileceği kanaatindeyiz. Yargıtay vermiş olduğu bir kararda[211]:

> *"…6102 Sayılı TTK'nın 553. maddesinin uygulanması gerektiği kabul edilse dahi bu maddede kusur sorumluluğu söz konusu olduğu, AŞ. yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu zararın ancak kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin ihlali sonucunda doğmuş olması halinde söz konusu olabileceği, şirketin zarar etmesi veya beklentilerin yerine getirilmemiş olması yönetim kurulu üyelerini sorumlu tutmak için yeterli olmadığı, ispat külfetinin davacı tarafta olduğu ve davalıların sorumluluklarını gerektiren kusurlu hareketlerinin ispatlanamamış olduğu…"*

demiş ve sadece şirketin zarar etmiş olmasının sorumluluk davası açmak için yeterli olmadığını, yükümlülüklerin ihlal edilmiş olması gerektiğini belirtmiştir.

Sorumlu olanlardan tazminat isteme hakkı ise davacı kimsenin zararı ve sorumluyu öğrendiği tarihten itibaren iki yıl, her halükarda ise zarara uğratan eylemin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıl içerisinde zamanaşımına uğrar. Ancak şunu da belirtmekte fayda vardır ki, bahse konu fiil cezayı gerektiren bir fiilse ve Türk Ceza Kanunu'nca daha uzun bir zamanaşımı öngörülmüşse tazminat davasında da o zamanaşımı uygulanacaktır. Bu husus TTK'nın 560. maddesinde açıklanmıştır. Açılacak olan sorumluluk davası TTK'nın 561. maddesine göre şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinde açılacaktır.

Sorumluluk doğmasına sebep olabilecek başkaca hükümler de bulunmaktadır. TTK'nın "Özen ve Bağlılık Yükümlülüğü" başlıklı 369. maddesi[212] ve 375 maddesinin ilk

---

[210] (OY & OY, 2020, s. 916)

[211] Y. 11. HD, E. 2016/3735, K. 2017/5626, T. 23.10.2017

[212] "***MADDE 369***- *(1) Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar.*

(2) 203 ilâ 205 inci madde hükümleri saklıdır."

fıkrasının e bendinde[213] yer alan üst gözetim yükümlülüğü de yönetim kurulunun yerine getirmediği takdirde sorumluluğunu doğurabilecek yükümlülüklerdendir.[214]

Yukarıda açıklanmış olan hukuki sorumlulukların yanı sıra yönetim kurulu açısından cezai sorumluluk da gündeme gelebilecektir. İcra ve İflas Kanunu'nun 345/a maddesinde[215] sermaye şirketlerinin iflasını isteme mecburiyetinde olanların bu yükümlülüğe uymamalarının cezasının on gün ile üç ay arasında hapis cezası olduğu hükme bağlanmıştır. Bu hüküm sadece yönetim kurulu üyelerini değil, tasfiye memurlarını da kapsamaktadır. Buna ilişkin cezanın verilebilmesi için alacaklılardan birini şikayeti aranmaktadır.

Yargıtay 19. Ceza Dairesi vermiş olduğu bir kararda[216] İcra ve İflas Kanunu m.345/a'da belirtilen suçun oluşabilmesi için TTK'nın 376. maddesinde belirtilen koşullara göre şikayet tarihinde şirketin aktif ve pasiflerinin incelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Buna ilişkin olarak şirketin defterlerinin, bilançolarının ve banka hesaplarının incelenmesi gerektiği belirtilmiştir.

İcra ve İflas Kanunu'nun 310. maddesi taksiratlı iflas hallerini saymıştır. Bu maddede belirtilen hallerden birinin bulunması halinde müflisin taksiratlı sayılacağı ve Türk Ceza Kanunu'na göre cezalandırılacağı belirtilmiştir.[217] Türk Ceza Kanunu'nun Taksirli İflas başlıklı 162. maddesi ise tacir olmanın gerektirdiği dikkat ve özenin gösterilmemesi nedeniyle iflasa sebebiyet veren kişilerin iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağını belirtmiştir. Bu hükmün uygulanabilmesi için iflasa karar verilmiş olması gerekmektedir.

2.7. Halka açık şirketlerde TTK m.376'nın uygulanması

TTK'nın 376'ncı maddesinin uygulanmasına yönelik bu zamana kadar yapılmış olan açıklamalar genel olarak halka açık olmayan şirketleri ilgilendirmekteydi. Halka açık şirketlerde TTK'nın 376. Maddesinin nasıl uygulanacağı ise Sermaye Piyasası Kurulu

[213] *"e) Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi."*

[214] (TÜRK, YENİ TÜRK TİCARET KANUNU'NUN GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİK VE YENİLİKLERLE ANONİM ORTAKLIKTA SERMAYE KAYBI VE HUKUKİ SONUÇLARI, 2016, s. 82)

[215] *"**MADDE 345/a** – (Ek: 18/2/1965-538/137 md.; Değişik: 31/5/2005-5358/16 md.) İdare ve temsil ile görevlendirilmiş kimseler veya tasfiye memurları, 179 uncu maddeye göre şirketin mevcudunun borçlarını karşılamadığını bildirerek şirketin iflasını istemezlerse, alacaklılardan birinin şikâyeti üzerine, on günden üç aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır."*

[216] Y. 19. CD. E.2015/30743, K. 2017/3091 (OY & OY, 2020, s. 197)

[217] (SAYHAN, 2016, s. 156)

Bülteni'nin 2014/11 sayısında yer alan 10.04.2014 tarih ve 11/352 sayılı Kurul kararında açıklanmıştır.

Bu Kurul kararında TTK'nın 376. maddesinin üç fıkrası için de ayrı ayrı açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca banka ve sigorta şirketleri ile finansal kiralama, faktöring ve finansman şirketlerinin TTK'nın 376. Maddesine ilişkin olarak özel mevzuatlarında yer alan hükümleri uygulamalarının ilgili maddedeki yükümlülükleri yerine getirmiş olmak kabul edileceği belirtilmiştir. [218]

TTK m.376 kapsamında yapılmış olan ve yapılacak her türlü işlemden de yönetim kurulu veya yerine geçecek olan kurumun sorumlu olduğu yine bu kararda belirtilmiştir.

2.7.1. Birinci fıkranın uygulanması

TTK'nın 376.maddesinin ilk fıkrasında göre sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısının karşılıksız kaldığına ilişkin tespit, Sermaye Piyasası Kurulu'nun II-14.1 sayılı Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği'ne göre hazırlanmış olan ve kamuya açıklanan bilançolardan yapılacaktır. Bu tespit yapılırken aşağıda yer alan formül kullanılacaktır:

"[((Sermaye + Kanuni Yedek Akçeler) - Özkaynaklar) / (Sermaye + Kanuni Yedek Akçeler)]"

Kurul kararında, formülde yer alan özkaynaklar kaleminin konsolide finansal tablo düzenleniyor olması halinde özkaynakların tamamı dikkate alınarak yerine koyulması gerektiği de belirtilmiştir. Ayrıca TTK m.376'dad belirtildiği üzere tespitin yapılması halinde yönetim kurulunun genel kurulu derhal toplantıya çağırması gerektiği ve iyileştirici önlemleri genel kurul ile paylaşması gerektiği de belirtilmiştir.

2.7.2. İkinci fıkranın uygulanması

Sermaye ve kanuni yedek akçelerin toplamının üçte ikisinin karılıksız kaldığına ilişkin tespit yine ilk fıkra için belirtilen esaslara göre ve birinci fıkraya göre yapılacak tespitlerde kullanılacak finansal tablolar aracılığı ile yapılacaktır.

[218] (Sermaye Piyasası Kurulu, 2014)

Kullanılacak olan formül yine "[((Sermaye + Kanuni Yedek Akçeler) - Özkaynaklar) / (Sermaye + Kanuni Yedek Akçeler)]" formülü olup konsolide finansal tablo düzenlenmesi halinde ise toplam özkaynak dikkate alınmalıdır.

Bu şekilde bir tespit yapılması halinde ise yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağırmalı ve sermayenin üçte biri ile yetinme ve sermayenin tamamlanması kararlarından birinin alınabilmesi amacıyla genel kurul gündemine gereken maddeleri eklemelidir. Ayrıca yönetim kurulu bu tespit sonrasında borca batıklık durumu hakkında da incelemeler yapmalıdır.[219]

2.7.3. Üçüncü fıkranın uygulanması

Kurul kararında TTK'nın 376. maddesinin üçüncü fıkrası bakımından yukarıda bahsi geçen II-14.1 sayılı tebliğine göre ara bilanço hazırlama yükümlülüğüne sahip bir şirketin;

- İşletmenin devamlılığı esasına göre hazırlayacağı bilanço olarak yine aynı tebliğ çerçevesinde hazırlamış olduğu periyodik bilançoları kullanması gerektiği,
- Aktiflerin muhtemel satış fiyatlarına göre hazırlanacak olan bilançonun ise tebliğe göre hazırlanmış olan periyodik bilançolarla aynı tarihli olacak şekilde ancak tebliğ çerçevesinde olmasına gerek olmaksızın hazırlanacağı belirtilmiştir. Ayrıca bilanço tarihlerinin borca batıklık şüphesinin ortaya çıkmasından itibaren 30 gün içerisinde hazırlanması gerektiği belirtilmiştir.[220]

II-14.1 sayılı tebliğine göre ara bilanço hazırlama yükümlülüğüne sahip olmayan bir şirket ise borca batıklık şüphesinin ortaya çıkmasından itibaren en geç 30 gün içerisinde tebliğe göre hazırladığı bilanço ile birlikte aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden bir bilanço hazırlayacaktır.

Hazırlanan bu iki bilançodan işletmenin devamlılığı esasına göre hazırlanmış olan bilanço sermayenin tamamının kaybedildiğinin gösteriyor ancak aktiflerin muhtemel satış fiyatları esas alınarak hazırlanmış olan bilanço ise aktiflerin şirket borçlarını karşılayacağını gösteriyorsa TTK 376. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen önlemlerin alınmasına gerek yoktur.[221]

[219] (Sermaye Piyasası Kurulu, 2014)
[220] (Sermaye Piyasası Kurulu, 2014)
[221] (Sermaye Piyasası Kurulu, 2014)

Aktiflerin muhtemel satış fiyatları esas alınarak hazırlanmış olan bilançoda duran varlıklar içerisinde yer alan taşınmazlar SPK'nın yetkilendirdiği bir gayrimenkul değerleme şirketi tarafından değerlenmeli ve bunun dışında kalan maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ise Sermaye Piyasası Kurulu'nun 17.07.2003 tarih ve 37/875 sayılı Kararında belirtilen şirketlerden biri tarafından değerlenmiş olmalıdır. Bu değerlemeye ilişkin olarak değerlenen duran varlığın cinsi, uygulanan değerleme metodolojisi, değerleme yapan şirket olmak üzere gerekli olan açıklamalar dipnotlarda gösterilmelidir.

Eğer aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden hazırlanan bilançoda değerlenmiş olan varlıkların satış, şirkete özel gelişmeler veya herhangi bir başka nedenle değişime uğramamış olması ve değerleme ile oluşan fon ileride ortaya çıkacak sermaye kaybını karşılamaya yeterli bir tutar olduğu sürece TTK m.376 kapsamında yeni bir ara bilanço düzenlenmesine gerek olmayacaktır.

Varlıklara ilişkin yeniden değerlemeler en çok 5 yılda bir yaptırılmalıdır. Eğer halka açık anonim ortaklığın faaliyet konusu sportif faaliyetler veya bunlardan elde edilen gelirin yönetilmesi ise bu süre 2 yıl olacaktır.

BÖLÜM 3

İlgili kanun maddesi ile ilgili açıklamaların ardından bu bölümde Teknosa, Doğtaş ve Şok Marketler örnekleri üzerinden kanun maddesinin uygulaması ve borca batıklıktan kurtulmak için kullanılan bir diğer yol olan maddi olmayan duran varlıkların kullanılması anlatılacaktır.

3. TEKNOSA Örneği Üzerinden TTK m.376'nın Uygulanması

3.1. TEKNOSA Hakkında Genel Bilgiler

Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş. 03.03.2000 tarihinde kurulmuştur. 09.03.2000 tarihinde ise Ticaret Sicil Gazetesi'nde ilanı gerçekleştirilmiştir ve o günden bugüne Türkiye'nin birçok ilinde şubeleri vasıtasıyla teknoloji alanında faaliyet göstermektedir. Şirket, pay sahibi sayısı birden fazla olan bir anonim şirkettir ve 2012 yılından beri BIST'te işlem görmektedir. Şirketin %50 oranında payı Hacı Ömer Sabancı Holding A.Ş.'ye, kalan paylar ise diğer ortaklara aittir.

Şirket 2020 yılının ilk 9 ayı itibariyle 3.674 milyon TL ciro elde etmiştir. 68 ilde toplam 213 mağaza ve 2299 çalışan ile teknoloji elektronik perakende sektöründen faaliyetlerini sürdürmektedir.[222]

Şirket, kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş olup taahhüt edilen sermayesi 110.000.000,00.-TL, ödenmiş sermayesi 110.000.000,00.-TL ve kayıtlı sermaye tavanı ise 200.000.000,00.-TL'dir.[223] Şirketin 29.03.2021 tarihinde Kamu Aydınlatma Platformu'na yapmış olduğu açıklamada; şirket esas sözleşmesinin Sermaye başlıklı 10. Maddesinin tadil edilmesinin ve kayıtlı sermaye tavanının 300.000.000,00.- olmasının 2020 yılı Olağan Genel Kurulu'nda kabul edildiği belirtilmiştir.[224]

[222] (Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş., 2021) https://yatirimci.teknosa.com/birbakistateknosa
[223] (Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş., 2021) https://yatirimci.teknosa.com/ticaret-sicil
[224] (Kamu Aydınlatma Platformu, 2021) https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/921589

3.2. 30.10.2020 Tarihli Bilanço Üzerinden Sermaye Kaybı Ve Borca Batıklığın Hesaplanması

Önceki bölümlerde bahsedildiği üzere Sermaye Piyasası Kurulu Bülteni'nin 2014/11 sayısında yer alan 10.04.2014 tarih ve 11/352 sayılı Kurul kararında halka açık anonim şirketlerin TTK m.376 bakımından neler yapması gerektiği açıklanmıştır. Buna istinaden Teknosa 2020 yılı içerisinde TTK'nın 376. maddesi ile ilgili olarak birden fazla KAP açıklamasında bulunmuştur. Konunun bütünlüğü açısından bu açıklama metinlerinden bahsedilecek ve sonrasında ise 30.10.2020 tarihli bilanço üzerinden TTK m.376'ya göre Teknosa'nın içerisinde bulunduğu durum irdelenecektir.

3.2.1. Teknosa tarafından yapılan KAP açıklamaları

Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş. tarafından 30.04.2020 tarihinde yapılan "TTK'nın 376. Maddesi Kapsamında Yapılan İşlemler" başlıklı, ekinde 31.03.2020 tarihli bilanço yer alan KAP açıklaması[225]:

> *"Şirketimiz'in 31 Mart 2020 tarihli SPK düzenlemelerine uygun mali tabloları bildirilmiştir. SPK'nın 2014/11 sayılı ilke kararı doğrultusunda, Şirketimiz'in bu mali tablolarında yer alan özkaynağının (-) 282.277.772 tam TL ve Şirketin bilanço dışı varlığı, markasının cari değerinin 458.500.000 tam TL olduğu dikkate alındığında, SPK düzenlemelerine uygun olarak hazırlanmış mali tablolarında yer alan Özkaynağının eksi (-) durumunda bir değişiklik yaratmamıştır. Bu tespit üzerine ve yine SPK'nın 2014/11 sayılı İlke Kararı uyarınca TTK 376. maddesi uyarınca bilanço hazırlanarak sunulmuştur.*
>
> *Bu bilanço TTK 376 maddesi uyarınca Şirket'in marka değerini de içerir olarak hazırlanmıştır. Şirket'in hazırlanan söz konusu TTK 376 bilançosunda Özkaynağı (+) 225.187.676 tam TL olarak tespit edilmiştir. Bu tutar, Şirketimizin 110.000.000 tam TL olan ödenmiş sermayesini koruduğunu göstermektedir."*

[225] (Kamu Aydınlatma Platformu, 2021) https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/842027

Yapılan bu açıklamadan şirketin mali tablolarında özkaynak kaleminin (-) 282.277.772,00.-TL olduğu ancak marka değeri sayesinde şirketin esas sermayesinin korunduğu belirtilmiştir.

Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş. tarafından 10.08.2020 tarihinde yapılan "TTK'nın 376. Maddesi Kapsamında Yapılan İşlemler" başlıklı, ekinde 31.06.2020 tarihli bilanço yer alan KAP açıklaması[226]:

> *"Şirketimiz'in 30 Haziran 2020 tarihli SPK düzenlemelerine uygun mali tabloları bildirilmiştir. SPK'nın 2014/11 sayılı ilke kararı doğrultusunda, Şirketimiz'in bu mali tablolarında yer alan özkaynağının (-) 298.645.068 tam TL ve Şirketin bilanço dışı varlığı, markasının cari değerinin 458.500.000 tam TL olduğu dikkate alındığında, SPK düzenlemelerine uygun olarak hazırlanmış mali tablolarında yer alan Özkaynağının eksi (-) durumunda bir değişiklik yaratmamıştır. Bu tespit üzerine ve yine SPK'nın 2014/11 sayılı İlke Kararı uyarınca TTK 376. maddesi uyarınca bilanço hazırlanarak sunulmuştur.*
>
> *Bu bilanço TTK 376 maddesi uyarınca Şirket'in marka değerini de içerir olarak hazırlanmıştır. Şirket'in hazırlanan söz konusu TTK 376 bilançosunda Özkaynağı (+) 216.612.144 tam TL olarak tespit edilmiştir. Bu tutar, Şirketimizin 110.000.000 tam TL olan ödenmiş sermayesini koruduğunu göstermektedir."*

Yapılan bu açıklamadan şirketin mali tablolarında özkaynak kaleminin (-) 298.645.068,00.-TL olduğu ancak marka değeri sayesinde şirketin esas sermayesinin korunduğu belirtilmiştir.

Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş. tarafından 31.10.2020 tarihinde yapılan "TTK'nın 376. Maddesi Kapsamında Yapılan İşlemler" başlıklı, ekinde 31.09.2020 tarihli bilanço yer alan 2020 yılının TTK m.376'ya ilişkin son KAP açıklaması şu şekilde olmuştur[227]:

> *"Şirketimiz'in 30 Eylül 2020 tarihli SPK düzenlemelerine uygun mali tabloları bildirilmiştir.*

[226] (Kamu Aydınlatma Platformu, 2021) https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/867028
[227] (Kamu Aydınlatma Platformu, 2021) https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/885262

SPK'nın 2014/11 sayılı ilke kararı doğrultusunda Şirketimiz'in bu mali tablolarında yer alan özkaynağının (-) 235.685.187 tam TL ve Şirketin bilanço dışı varlığı markasının cari değerinin 24 Mart 2020 tarihli değerleme raporunda 458.500.000 tam TL olduğu dikkate alındığında SPK düzenlemelerine uygun olarak hazırlanmış mali tablolarında yer alan Özkaynağının eksi (-) durumunda bir değişiklik yaratmamıştır. Bu tespit üzerine ve yine SPK'nın 2014/11 sayılı İlke Kararı uyarınca TTK 376. maddesi uyarınca bilanço hazırlanarak sunulmuştur.

Bu bilanço TTK 376 maddesi uyarınca Şirket'in marka değerini de içerir olarak hazırlanmıştır. Şirket'in hazırlanan söz konusu TTK 376 bilançosunda özkaynağı (+) 297.170.646 tam TL olarak tespit edilmiştir. Bu tutar Şirketimizin 110.000.000 tam TL olan ödenmiş sermayesini koruduğunu göstermektedir."

Yapılan bu açıklamada da şirketin mali tablolarında özkaynak kaleminin ekside olduğu ve (-) 235.685.187,00.-TL olduğu ancak marka değeri sayesinde şirketin esas sermayesinin korunduğu belirtilmiştir.

3.2.2. 31.10.2020 tarihli KAP açıklaması ve 30.09.2020 tarihli bilanço üzerinden sermaye kaybı ve borca batıklığın hesaplanması

Bir önceki başlıkta belirtildiği üzere Teknosa 31.10.2020 tarihinde KAP üzerinden yapmış olduğu açıklama ile özkaynak kalemi eksi olarak gözükse de şirketin marka değeri de eklenerek yapılan hesaplama ile şirketin esas sermayesinin korunduğunu belirtmiştir. Söz konusu açıklamada yer alan bilanço ise aşağıdaki gibidir.[228]

[228] (Kamu Aydınlatma Platformu, 2021) https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/885262

Tablo 4: Teknosa 30.09.2020 Tarihli Bilançosu

VARLIKLAR	Bağımsız Denetimden Geçmemiş 30.09.2020
Dönen Varlıklar	**1,629,921,712**
Nakit ve Benzerleri	246,570,183
Ticari Alacaklar (Net)	94,211,217
Diğer Alacaklar (Net)	331,493
Stoklar (Net)	1,039,093,742
Peşin Ödenmiş Giderler	67,862,715
Diğer Dönen Varlıklar	181,852,362
Duran Varlıklar	**590,865,877**
Ticari Alacaklar (Net)	596,631
Maddi Duran Varlıklar (Net)	40,077,598
Maddi olmayan Duran Varlıklar (Net)	550,170,939
Peşin Ödenmiş Giderler	20,709
Toplam Varlıklar	**2,220,787,590**

KAYNAKLAR	Bağımsız Denetimden Geçmemiş 30.09.2020
Kısa Vadeli Yükümlülükler	**1,923,616,944**
Finansal Borçlar (Net)	384,500,000
Ticari Borçlar (Net)	1,234,074,037
Diğer Borçlar	11,701,096
Alınan Avanslar	13,318,871
Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	42,449,403
Borç ve Gider Karşılıkları	0
Gelecek Aylara Ait Gelir ve Gider Taah.	81,147,835
Diğer Kısa Vadeli Borçlar	156,425,702
Uzun Vadeli Yükümlülükler	**0**
Finansal Borçlar (Net)	0
Kıdem Tazminatı Karşılığı	0
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	0
Özkaynaklar	**297,170,646**
Ödenmiş Sermaye	110,000,000
Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	6,628,364
Sermaye Yedekleri	611,916,542
Kar Yedekleri	8,717,357
Geçmiş Yıllar Karları / (Zararları)	-480,764,691
Net Dönem Karı / (Zararı)	40,673,074
Toplam Kaynaklar	**2,220,787,590**

Bununla birlikte bilançoya ilişkin dipnotlarda ise bilançonun sunumuna ilişkin esaslar ile özkaynaklar açıklanmıştır.

Bilanço sunumuna ilişkin esaslarda SPK Karar Organı'nın 10 Nisan 2014 tarih ve 11/352 sayılı ilke kararı ve bu karara göre TTK'nın 376. maddesinin uygulanmasına yönelik olarak neler yapılması gerektiği açıklanmıştır. 30.09.2020 tarihli bilançonun söz konusu tebliğ dikkate alınarak ve TTK m.376 gereğince hazırlandığı belirtilmiştir. Ayrıca bu bilançonun SPK'nın düzenlemelerine göre hazırlanmış olan bilançolar yerine geçmeyeceği de belirtilmiştir.

Markalar ve değerleri ile ilgili olarak ise aşağıda yer alan tablo hazırlanmış, özkaynaklara ilave edilen makul değer farkları belirtilmiştir.

Tablo 5 Teknosa'ya ait marka haklarının özkaynaklara ilave edilen makul değer farkları tablosu

		30.09.2020			Makul Değer	Özkaynaklara İlave
Sıra	Adı	Kayıtlı Değer	Birikmiş Amortisman	Net Kayıtlı Değer	Değerleme TL	Edilen Makul Değer Farkı
1	Haklar (Markalar)Teknosa	0	0	0,00	438,400,000	438,400,000
2	Haklar (Markalar) İklimsa	0	0	0,00	20,100,000	20,100,000
	Toplam				458,500,000	458,500,000

Bağımsız denetim şirketlerince yapılan değerleme sonucunda maddi olmayan duran varlık kategorisindeki iki marka hakkının toplam değerinin 458.500.000,00.-TL olduğu "Royaltiden Arındırma Yöntemi(Relief from Royalties)" yöntemi ile tespit edilmiştir.[229] 2017, 2018 ve 2019 yıllarının yıl sonu mali tabloları ve Teknosa tarafından sağlanan bilgiler ışığında değerleme çalışmasının gerçekleştiği ve aynı zamanda iş planları ile faaliyet raporlarının da değerleme kapsamında dikkate alındığı ifade edilmiştir.[230]

SPK ilke kararında da belirtilen formül kullanılarak ve marka değeri hesaba katılmadan yapılacak olan hesaplamada özkaynaklar (-)161.329.354,00.-TL olarak hesaplanmakta ve şirketin borca batık olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Ancak marka değeri hesaba katıldıktan sonra özkaynak değeri 297.170.646,00.-TL olmakta ve şirketin

[229] Değerleme ile ilgili detaylı bilgi için bkz. https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/885262 30.09.2020 tarihli bilançonun 2 numaralı "Özkaynaklar" dipnotu.

[230] (Kamu Aydınlatma Platformu, 2021) https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/885262.

esas sözleşmesinde belirtilen ve bilançoda da yer alan esas sermaye tutarı olan 110.000.000,00.-TL'nin korunduğu görülmektedir.

4. Borca Batıklıktan Kurtulmak İçin Alternatif Bir Araç: Maddi Olmayan Duran Varlıklar

4.1. Genel olarak

Teknosa ve verilecek olan diğer örneklerden de görülebileceği üzere entelektüel sermaye unsurları değerleme safhasında daha çok ön plana çıkmaktadır.[231] Bilançoda yer alamayan varlıklar çoğunlukla maddi olmayan duran varlıklardan oluşmaktadır. Bunun temel sebebi ise 38 numaralı Türkiye Muhasebe Standardıdır. Bu standartta marka değeri gibi maddi olmayan duran varlıkların muhasebeleştirilemeyeceği şu şekilde açıklanmıştır[232]:

> *"İşletme içi yaratılan markalar, ticari başlıklar, yayın hakları, müşteri listeleri ve benzer nitelikteki kalemler, maddi olmayan duran varlık olarak muhasebeleştirilmez."*

> *"İşletme içi yaratılan markalar, ticari başlıklar, yayın hakları, müşteri listeleri ve benzer nitelikteki kalemlerle ilgili harcamalar, işin bir bütün olarak geliştirilmesine ilişkin maliyetlerden ayırt edilemez. Bu nedenle, anılan kalemler maddi olmayan duran varlık olarak muhasebeleştirilmez."*

Yukarıda yer alan standardın ilgili kısmı dikkate alındığında, marka değeri yüksek olan firmaların bu standart sebebiyle bu değeri bilançolarına yansıtamaması akabinde mali açıdan bulundukları zor durumdan çıkmalarının güçleştiği ve TTK m.376 kapsamında bazı yükümlülüklerle muhatap kaldığı söylenebilecektir. Standartta bu şekilde bir yol izlenmiş olmasının sebebi, maddi olmayan duran varlıkların değerinin objektif olarak belirlenememesidir.[233] Buna ilişkin (GÖKTEN & ATALAY, 2018) tarafından yapılan değer ilgililiği temelli çalışma sonucunda; bilanço dışında kalan maddi olmayan duran varlıkların finansal raporlamaya dahil edilmesi halinde değer ilgililiği modelinin açıklama gücünün kayda değer bir şekilde arttığı ve maddi olmayan duran varlıkların finansal raporlamaya

[231] (GÖKTEN & ATALAY, 2018, s. 272)
[232] (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu, 2006, s. 12)
[233] (GÖKTEN & ATALAY, 2018, s. 273)

dahil edilmesi yönündeki görüşlerin Türkiye açısından da geçerli olduğu sonucuna varılmıştır.

Marka bir fikri mülkiyet hakkıdır ve maddi olmayan bir duran varlıktır. 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'na göre marka şu şekilde tanımlanmaktadır:

> *"Marka, bir teşebbüsün mallarının veya hizmetlerinin diğer teşebbüslerin mallarından veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlaması ve marka sahibine sağlanan korumanın konusunun açık ve kesin olarak anlaşılmasını sağlayabilecek şekilde sicilde gösterilebilir olması şartıyla kişi adları dâhil sözcükler, şekiller, renkler, harfler, sayılar, sesler ve malların veya ambalajlarının biçimi olmak üzere her tür işaretten oluşabilir."*

Maddi bir varlığı olmayan markanın sahibi, mülkiyetinin de sahibi olacaktır.[234] Her ne kadar gayri maddi bir varlık da olsa marka da bir değere sahiptir. Marka değeri; şirketlerin satın alınma süreçleri, finansal tabloların oluşturulması, vergisel yükümlülüklerin hesabı, borçlanma, lisans anlaşmaları, yatırımcı ilişkileri gibi finansal alanlarda ve stratejik planlama, performans ölçümü, kaynak dağılımı, yeni ürün geliştirme gibi stratejik alanlarda kullanılmaktadır.[235]

Yukarıda daha önce açıklandığı üzere[236] borca batıklıktan kurtulmak için alternatif olarak birleşmeye katılma, konkordato ve sıradan çekilme sözleşmesi açıklanmıştı. Ancak Teknosa ve aşağıda açıklanacak benzer diğer örneklerden de görülebileceği üzere marka değerinin bilançoya alınması suretiyle borca batıklığa ilişkin hesaplamalarda şirketin borca batık statüsünde olmadığı sonucunun çıkması uygulamada başvurulan bir yöntemdir. Türkiye'de, maddi olmayan duran varlıkların işletmelerin piyasa değerleri üzerindeki önemli düzeydeki etkilerini negatif öz kaynak sorunuyla karşılaşan işletmelerin TTK 376. madde kapsamında hazırladıkları ve raporlanmayan bilanço dışı varlıklarını ortaya koydukları bildirimlerden görebilmekteyiz.[237]

[234] (ÖZKAN & TERZİ, 2012, s. 88)
[235] (ÖZKAN & TERZİ, 2012, s. 89)
[236] Bkz. 2.5.2. Borca Batıklıktan Kurtulmak İçin Alternatif Yollar
[237] (GÖKTEN & ATALAY, 2018, s. 272)

Her ne kadar TMS 38 marka değerini bir varlık olarak kabul etmese de giderleştirilmesine olanak tanımıştır.[238]

TMS 38 uyarınca her ne kadar kural olarak marka değeri muhasebeleştirilemiyor olsa da, marka değeri başta şirket birleşmeleri ve devralmaları gibi birçok durumda[239] veya uluslararası alanda bilançoya dahil edilebilmektedir. Bilançoya dahil edilecek olan marka değerinin hesabında kullanılan bazı değerleme yöntemleri şu şekildedir:[240]

- Parasal Yöntemler
  - Maliyete dayalı yöntem
  - Piyasa değeri yöntemi
  - Sermaye piyasası yöntemi
  - Telif hakkını devretme yöntemi
  - Fiyat primi yöntemi
- Parasal Olmayan Yöntemler
  - Asker yöntemi
  - Keller yöntemi
- Karma yöntemler
  - InterBrand yöntemi
  - Brand Rating yöntemi

Türkiye dışında da marka değerinin bilançolaştırılmasına ilişkin bir uygulama birliği yoktur.[241] Örneğin Amerika'da FASB(Finansal Muhasebe Standartlar Kurulu) tarafından çıkarılan standartlara göre marka değeri sadece işletme birleşmesinin bir parçası olarak bilançoya girebilmektedir ve işletme içinden üretilen markaların bilançolaştırılamayacağı belirtilmektedir.[242]

[238] (BENGÜ, 2009, s. 76)

[239] Birleşme ve devralmalarda marka değerinin bilançoya yansıtılması ile ilgili olarak bkz. (BENGÜ, 2009, s. 72 vd.)

[240] Bu değerleme yöntemleri hakkında daha detaylı bilgi için bkz. (Fırat & Badem, 2008) https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/426484 , diğer değerleme yöntemi açıklamaları için bkz. (BENGÜ, 2009) https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423913696.pdf ve bkz. (ÖZKAN & TERZİ, 2012) https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/165713

[241] (Fırat & Badem, 2008, s. 216)

[242] (ÖZKAN & TERZİ, 2012, s. 91) Avrupa ülkelerindeki uygulamalar açısından daha detaylı bilgi için bkz. (ÖZKAN & TERZİ, 2012, s. 92 vd.)

4.2. Diğer Örnekler

Yukarıda[243] KAP bildirimleri detaylı bir şekilde açıklanmış olan Teknosa örneği marka değerinin borca batıklık statüsünden kurtulmada kullanılan etkili bir araç olduğunu göstermektedir. Bu yöntemin başka işletmelerce kullanıldığı da görülmektedir. Bu yöntemi kullanan başka işletmelere aşağıda kısaca değinilecektir.

4.2.1. Doğtaş Kelebek Mobilya Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Teknosa'nın TTK m.376 kapsamında yapmış olduğu KAP bildirimi yukarıda detaylarıyla açıklanmıştı. Sonrasında, maddi olmayan duran varlıklardan marka değerinin TTK m.376 kapsamında borca batıklık statüsünü ortadan nasıl kaldırabileceğine ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Şimdi de marka değerinin borca batıklık statüsünden kurtulmakta nasıl etkili bir yöntem olduğunu göstermek adına Doğtaş örneği incelenecektir.

Doğtaş tarafından 03/03/2021 tarihinde yapılan KAP açıklamasında TTK m.376 bilançosu olarak aşağıdaki bilanço sunulmuştur.[244]

[243] Bkz. 3. TEKNOSA Örneği Üzerinden TTK m.376'nın Uygulanması
[244] (Kamu Aydınlatma Platformu, 2021) https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/915005

Tablo 6 Doğtaş 31/12/2020 tarihli TTK m.376 bilançosu

31 ARALIK 2020 TARİHLİ ÖZEL AMAÇLI FİNANSAL DURUM TABLOSU
(Aksi belirtilmedikçe tutarlar Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir

TTK 376 BİLANÇO

	31.12.2020
DÖNEN VARLIKLAR	**567.713.029**
Nakit ve nakit benzerleri	14.228.238
Ticari alacaklar	174.492.889
Diğer alacaklar	5.481.044
Stoklar	297.479.105
Peşin ödenmiş giderler	46.095.680
Cari dönem vergisiyle ilgili varlıklar	615.386
Diğer dönen varlıklar	29.320.687
DURAN VARLIKLAR	**722.868.877**
Diğer alacaklar	2.175.338
Finansal varlıklar	9.469.958
Maddi duran varlıklar	314.132.318
Kullanım Hakkı Varlıkları	78.785.947
Maddi olmayan duran varlıklar	304.514.838
Ertelenmiş Vergi Varlığı	13.790.478
TOPLAM VARLIKLAR	**1.290.581.906**

	31.12 2020
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	**703.533.263**
Kısa vadeli borçlanmalar	98.162.630
Uzun vadeli borçlanmaların kısa vadeli kısımları	219.045.890
Ticari borçlar	303.538.339
Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar	16.335.454
Diğer borçlar	2.032.339
Ertelenmiş gelirler	45.528.507
Kısa vadeli karşılıklar	18.890.104
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	**274.620.174**
Uzun vadeli borçlanmalar	267.148.009
Diğer borçlar	1.810.554
Uzun vadeli karşılıklar	5.661.611
ÖZKAYNAKLAR	**312.428.469**
Ödenmiş sermaye	269.069.767
Ters birleşme sermaye farkları	(159.069.767)
Geri alınmış paylar (-)	(2.845.141)
Paylara İlişkin Primler/İskontolar	9.282.945
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler veya Giderler	450.856.249
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler veya Giderler	(45.209.100)
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	3.441.327
Geçmiş yıllar zararları	(238.850.799)
Net dönem karı / (zararı)	25.752.988
TOPLAM KAYNAKLAR	**1.290.581.906**

Sunulan bu bilançonun özkaynakları ile ilgili maddi olmayan duran varlıklar açısından ise şu açıklama yapılmıştır:[245]

> *"Şirketin maddi olmayan duran varlıkları olan Kelebek ve Doğtaş markaları 8 Şubat 2021 tarihleri itibariyle PWC Yönetim Danışmanlığı A.Ş. tarafından değerlemeye tabi tutulmuş ve değerlerinin Kelebek*

[245] (Kamu Aydınlatma Platformu, 2021) https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/915005

markasının 100.000.000 TL – 140.000.000 TL arasında, Doğtaş markasının 160.000.000 TL – 200.000.000 TL arasında olduğu kanaatine varılmıştır. Markaların makul değerleri kayıtlara alınarak TTK 376 bilançosunda kullanılmıştır."

Yine aynı açıklamada, markaların net kayıtlı değerleri ve makul değerleri arasında yer alan toplam 282.470.000,00.-TL'nin özkaynaklara ilave edilmesi gereken makul değer farkı olduğu sonucuna varılmıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 376'ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Esaslar Tebliği Geçici Madde 1'de; 2020 yılına ilişkin olarak henüz ifa edilmemiş yabancı para yükümlülüklerinden doğan kur farklarının tamamı ile 2020 yılında tahakkuk eden kiralamalardan kaynaklanan giderler, amortismanlar ve personel giderlerinin toplamının yarısının dikkate alınmayabileceği hükmü doğrultusunda dikkate alınmayabilecek giderler toplamı 142.341.150,00.-TL olarak bulunmuştur.

Tüm bu değerlere ulaşıldıktan sonra yapılan hesaplama neticesinde şirketin özkaynakları 454.769.619,00.-TL'ye ulaşmış ve sermaye ile yasal yedek akçelerin toplamının %100'ünün korunduğu ve TTK m.376 kapsamında şirketin bir yükümlülüğü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.2. Şok Marketler Ticaret A.Ş.

Teknosa ve Doğtaş örneklerinden sonra incelenecek olan diğer bir örnek ise konsolide finansal durum tablosuna sahip olan Şok Marketlerdir. Teknosa'nın yapmış olduğu KAP bildirimindekine benzer bir şekilde öncelikle SPK tarafından belirlenen sunuma ilişkin temel esaslar açıklanmıştır.

Şok Marketler'in yapmış olduğu bildirimde aşağıda yer alan 30/09/2020 tarihli konsolide bilanço sunulmuştur.[246]

[246] (Kamu Aydınlatma Platformu, 2021) https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/885935

Tablo 7 Şok Marketler 31/09/2020 tarihli TTK m.376 bilançosu

30 EYLÜL 2020 TARİHİ İTİBARIYLA KONSOLİDE TTK 376 FİNANSAL DURUM TABLOSU VE DİPNOTLARI

(Tutarlar aksi belirtilmedikçe Türk Lirası ("TL") olarak ifade edilmiştir.)

VARLIKLAR

	30 Eylül 2020
DÖNEN VARLIKLAR	
Nakit ve nakit benzerleri	935.460.416
Ticari alacaklar	130.776.802
İlişkili taraflardan ticari alacaklar	37.959.951
İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar	92.816.851
Diğer alacaklar	14.337.654
Stoklar	1.675.202.139
Peşin ödenmiş giderler	4.919.378
Diğer dönen varlıklar	3.874.110
Toplam Dönen Varlıklar	**2.764.570.499**
DURAN VARLIKLAR	
Diğer alacaklar	24.496.041
Maddi duran varlıklar	1.228.733.191
Kullanım hakkı varlıkları	1.995.067.300
Maddi olmayan duran varlıklar	3.497.814.623
Şerefiye	579.092.596
Diğer maddi olmayan duran varlıklar	2.918.722.027
Ertelenmiş vergi varlıkları	195.429.006
Toplam Duran Varlıklar	**6.941.540.161**
TOPLAM VARLIKLAR	**9.706.110.660**

YÜKÜMLÜLÜKLER VE ÖZKAYNAKLAR

	30 Eylül 2020
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	
Kiralama işlemlerinden kaynaklanan yükümlülükler	690.846.368
Uzun vadeli borçlanmaların kısa vadeli kısmı	47.138.905
Ticari borçlar	3.926.387.913
İlişkili taraflara ticari borçlar	301.364.166
İlişkili olmayan taraflara ticari borçlar	3.625.023.747
Çalışanlara sağlanan faydalar kapsamında borçlar	200.514.842
Diğer borçlar	3.167.336
Ertelenmiş gelirler	9.472.077
Diğer kısa vadeli karşılıklar	75.566.905
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin kısa vadeli karşılıklar	26.590.269
Diğer kısa vadeli karşılıklar	48.976.636
Diğer kısa vadeli yükümlülükler	235.073.432
Toplam Kısa Vadeli Yükümlülükler	**5.188.167.778**
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	
Uzun vadeli borçlanmalar	4.054.485
Kiralama işlemlerinden kaynaklanan yükümlülükler	1.554.831.332
Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar	58.489.794
Diğer borçlar	1.049.812
Toplam Uzun Vadeli Yükümlülükler	**1.618.425.423**
ÖZKAYNAKLAR	
Ödenmiş sermaye	611.928.571
Geri alınmış paylar	(180.724.551)
Ortak kontrole tabi teşebbüs veya işletmeleri içeren birleşmelerin etkisi	(567.113.629)
Değer artış fonları	2.808.324.490
Kar veya zararda yeniden sınıflandırılamayacak birikmiş diğer kapsamlı gelir veya giderleri	
Tanımlanmış fayda yeniden ölçüm kayıpları	(13.176.035)
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	260.000
Geçmiş yıllar karları	129.419.773
Net dönem karı	109.088.038
Ana ortaklığa ait özkaynaklar	**2.898.006.657**
Kontrol gücü olmayan paylar	**1.510.802**
Toplam Özkaynaklar	**2.899.517.459**
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER VE ÖZKAYNAKLAR	**9.706.110.660**

Bilançoda yer alan özkaynaklara ilişkin yapılan açıklamalarda finansal yatırımlar olmadığı, maddi olmayan duran varlıklardan markaların ise KPMG Bağımsız Denetim ve SMMM A.Ş. tarafından yapılan değerlemede 31/12/2019 tarihi itibariyle 2.838.000.000 TL ila 2.954.000.000 TL arasında bir değere sahip olduğu belirtilmiştir. Yapılan bu

değerlendirme neticesinde özkaynaklara ilave edilen makul değer farkı 2.808.324.490 TL olmuştur. [247]

Raporlanan konsolide özkaynaklar toplam değeri ve hesaplaması ile ilgili olarak KAP açıklamasında şu ifadelere yer verilmiştir:[248]

> *"SPK'nın 10 Nisan 2014 Tarih ve 11/352 sayılı Kararında belirtilen esaslar çerçevesinde ve TTK' nın 376. maddesinin 3. fıkrası gereğince hazırlanan 30 Haziran 2020 tarihli konsolide finansal durum tablosundaki makul değerlere göre özkaynaklar ile aynı tarih itibarıyla SPK Finansal Raporlama Standartları uyarınca hazırlanan konsolide finansal durum tablosundaki kayıtlı değerlere göre özkaynak mutabakatı aşağıdaki gibidir:*
>
> *30 Eylül 2020 Kayıtlı Değerlere Göre Konsolide Özkaynaklar Toplamı*
> *91.192.969*
> *Maddi Olmayan Duran Varlıklardan Kaynaklanan Makul Değer Farkı*
> *2.808.324.490*
> *Raporlanan Konsolide Özkaynaklar*
> *2.899.517.459"*

Raporlanan konsolide özkaynak tutarı ve hesabına ilişkin bu veriler neticesinde grup şirketlerin konsolide finansal durum tablosundaki sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının karşılıksız kalmadığı tespit edilmiş ve TTK m.376'da öngörülen tedbirlerin alınmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

[247] (Kamu Aydınlatma Platformu, 2021) https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/885935
[248] (Kamu Aydınlatma Platformu, 2021) https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/885935

SONUÇ

Yukarıda da bahsedildiği üzere kar elde etme amacıyla ticari faaliyette bulunan şirketlerin yeri geldiğinde çeşitli sebeplerden ötürü mali açıdan zor durumda kalmaları ve iflasa kadar sürüklenmeleri mümkündür. Şirketle doğrudan bağlantılı olan ve hatta şirketle doğrudan bağlantısı olmayan kimseleri dahi etkileyen bu zorlu süreçte şirket alacaklılarının da mağdur olmaması önem taşımaktadır. Anonim şirket ortaklarının şirkete karşı sadece taahhüt ettikleri sermaye kadar sorumlu olması sebebiyle, şirket alacaklıları için şirket sermayesinin korunması büyük bir önem arz etmekte ve onlara güvence sağlamaktadır.

Malvarlığının korunması ilkesine yönelik düzenlemelerden birisi olan ve şirket yönetim kuruluna da belirli sorumluluklar yükleyen TTK 376. madde, şirket sermayesi ve kanuni yedek akçelerin toplamının yarısının ve 2/3'ünün karşılıksız kalması halinde ve de borca batıklık halinde nasıl önlemler alınması gerektiğini, bunların hukuki sonuçlarının ne olacağını açıklamıştır.

Tezin ikinci bölümünde detaylı olarak TTK m.376 kapsamında yaşanabilecek senaryolara ilişkin örnek bilançolar üzerinde hesaplamalar yapıldıktan sonra bunun sonuçları açıklanmış ve uygulamacılar açısından yararlı olacağı düşünülerek kanunun öngördüğü doktrince uygulanabileceği kabul edilen çözüm yolları açıklanmıştır.

TTK m.376 ile şirketin yönetim kuruluna belli başlı bazı sorumluluklar getirilmiştir. Madde kapsamında belirtilen yükümlülükler yerine getirilmezse şirketin yönetim kurulu üyelerinin de bundan sorumluluğu olacaktır. Tezin ikinci bölümünde bu husus da hem hukuki hem de cezai boyutuna değinilerek açıklanmıştır.

Tezin son bölümünde ise Teknosa, Doğtaş ve Şok Marketler üzerinden TTK m.376'nın uygulanması ve maddi olmayan duran varlıkların borca batıklıktan kurtulmada nasıl bir alternatif yol olarak kullanılabileceği açıklanmıştır. Maddi duran varlıklar içerisinde yer alan marka değerinin bu üç şirket için de borca batıklıktan kurtulmak için önemli bir araç olarak kullanıldığı göze çarpmaktadır. "Marka değeri maddi olmayan bir duran varlık olarak muhasebeleştirilebilir mi?" veya "Muhasebeleştirilse bile nasıl bir değer üzerinden muhasebeleştirilecektir?" sorularına ilişkin olarak uygulamada izlenen yöntem ile birlikte buna ilişkin görüşler açıklanmıştır.

Günümüzde marka değeri büyük ölçekli işletmeler dışında fazla ön plana çıkmıyor olsa da bir kıymetinin olduğunu inkar etmek mümkün değildir. İşte bu nedenle; TTK m. 376 bağlamında önlem alma yükümlülüğü altındaki şirketlerin, sahip oldukları bu değer ile madde dolayısıyla üzerlerine yüklenen yükümlülüklerden ve sınırlı olarak nitelendirilebilecek çözüm yollarından bağımsız bir şekilde mali durumlarını düzeltmek için fırsat yakalamaları çok önemli olacaktır.

Maddi olmayan duran varlıkların objektif olarak değerlemesinin yapılmasının zor olduğu düşüncesiyle muhasebeleştirilememeleri, kimi zaman elinde kıymetli bir değeri olan şirketlerin bunu göz ardı etmek zorunda kalmaları sebebiyle zorlu mali durumlara düşmelerine sebep olmaktadır. Tezde detaylarıyla açıklanan Teknosa, Doğtaş ve Şok Marketler örnekleri ve yapılan araştırmalardan da görülebileceği üzere maddi olmayan duran varlıkların finansal raporlamaya dahil edilmesi halinde değer ilgililiği modelinin açıklama gücünün kayda değer bir şekilde arttığı ve maddi olmayan duran varlıkların finansal raporlamaya dahil edilmesi yönündeki görüşlerin haklı olduğu sonucuna varılacaktır.

TTK m.376, şirketlerin mali durumlarının kötüye gitmesi halinde bu durum geri dönülemez bir hal almadan önce önlem alınmasını ve ne şirket ortaklarının ne de şirket alacaklılarının mağdur olmamalarını amaçlamaktadır. Ancak kanun maddesi ile ilgili eleştirilebilecek bazı hususlar vardır. Öncelikle kanun maddesinin ilk iki fıkrasında belirtilen önlemlerin alınıp alınmadığını, ne kadar doğru bir şekilde alındığını veya şirketin finansal tablolarında deyim yerindeyse makyajlama yapılarak kanun maddesi kapsamından çıkarılıp çıkarılmadığını denetlemek kolay olmadığı gibi, ülkemizde her şirket ortağı finansal tablo okuma becerisine sahip olmadığından bunu fark etme imkanına da sahip değildir. Kanun her ne kadar ilk iki fıkrada alınacak önlemleri sıralamış olsa da bu önlemlerin alınıp alınmadığını denetleyebilecek veya yeri geldiğinde yaptırım uygulayabilecek bağımsız bir otorite bulunmamaktadır. Maddenin üçüncü fıkrasında yer alan mahkemeye bildirim yükümlülüğüne aykırılık için öngörülen cezai yaptırım benzeri bir yaptırım diğer iki fıkra için öngörülmediğinden şirket yönetim kurulları bu maddenin ilk iki fıkrası kapsamında kendilerine yüklenen yükümlülükleri yerine getirmekten imtina edebileceklerdir. Bunun yanı sıra sermaye piyasası mevzuatına tabi olmayan şirketlerin maddi olmayan duran varlıkları borca batıklıktan kurtulmak için kullanmalarının mümkün olmaması da sermaye piyasası mevzuatına tabi olmayan şirketler için kanun önünde bir eşitsizlik yaratmaktadır.

KAYNAKÇA

ARZOVA, P. D., YAVAŞ, D. D., & KÜÇÜK, A. G. (2016). *HUKUKİ VE MALİ YÖNDEN İFLASIN ERTELENMESİ ve BORCA BATIKLIK BİLANÇOSU.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ASLAN, Ş. D. (2020). ANONİM ŞİRKETLERDE BORCA BATIKLIK VE SIRADAN ÇEKİLME SÖZLEŞMELERİ. *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, 365-402.

AYDIN, Y. D. (2013). TÜRK TİCARET KANUNU'NUN ANONİM ORTAKLIKTA SERMAYE KAYBI VE BORCA BATIKLIĞA İLİŞKİN DÜZENLEMESİNE(TTK M.376) ELEŞTİREL BİR BAKIŞ. *Journal of Istanbul University Law Faculty*, 101-113.

BAHTİYAR, P. D. (2016). *ORTKALIKLAR HUKUKU.* İstanbul: Beta.

BENGÜ, P. D. (2009). MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLARDAN MARKA DEĞERİNİN ÖLÇÜLMESİ VE TMS 38 GÖRE MUHASEBELEŞTİRİLEREK MALİ TABLOLARA YANSITILMASI. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi* , 63-77.

BİLGİN, A. B. (2020). *HALKA AÇIK ANONİM ŞİRKETLERDE YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN, ŞİRKETİN, HALKA ARZI, KOTASYONU ve SERMAYE ARTIRIMI İŞLEMLERİNDEN DOĞAN GÖREVLERİ ve SORUMLULUKLARI.* Ankara: Adalet Yayınevi.

BİTLİSLİ, F., & KIYMIK, H. (2021). KONKORDATO SÜRECİNDE BORCA BATIKLIĞIN TESPİTİ VE SONUÇLARI ÜZERİNE BİR VAKA ÇALIŞMASI. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 39-56.

Borca Batıklığın Saptanmasında Bilirkişilerce de Bilanço Düzenlenmesi Gerektiği, E.2011/2606, K.2011/8013 (Yargıtay 19. Hukuk Dairesi Haziran 15, 2011).

BOZKURT, D. T. (2019). *ŞİRKETLER HUKUKU.* ANKARA: LEGEM YAYINCILIK.

BÜYÜKMİRZA, P. D. (2019). *MALİYET VE YÖNETİM MUHASEBESİ* (23. b.). Ankara: Gazi Kitabevi.

CAN, D. D. (2021, Mar 7). ANONİM ŞİRKETTE SERMAYE VE KANUNİ YEDEK AKÇELER TOPLAMININ ÜÇTE İKİSİNİN KAYBININ HUKUKİ SONUÇLARI. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1-36. Dergi Park: https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/475390 adresinden alındı

DURMUŞ, A. N. (2020, Haziran). TÜRK TİCARET KANUNU KAPSAMINDA ANONİM ŞİRKETLERDE SERMAYENİN KAYBI VE BORCA BATIKLIK. *İhsan Doğramacı BİlkentÜniversitesi Hukuk Fakültesi*. Ankara.

Fırat, D., & Badem, A. C. (2008). MARKA DEĞERLEME YÖNTEMLERİ VE MARKA DEĞERİNİN MALİ TABLOLARA YANSITILMASI. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 210-219.

Gelir İdaresi Başkanlığı. (2021, Mart 7). *Hesap Planı*. Gelir İdaresi Başkanlığı Web Sitesi: https://www.gib.gov.tr/fileadmin/mevzuatek/eski/muhsisteb1ekmuh5b.htm adresinden alındı

GENİŞ, O., & CAN, E. N. (2021). İŞLETMELERDE KONKORDATO SÜRECİNİN İŞLEYİŞİ, UYGULAMA VE FİNANSAL YÖNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ. *Maliye ve FİnansYazıları*, 79-104.

GÖKTEN, D. S., & ATALAY, D. B. (2018). BİLANÇO DIŞI VARLIKLARIN MUHASEBE BİLGİSİNİN DEĞER İLGİLİLİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: TÜRKİYE'YE ÖZGÜ BULGULAR. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 271-288.

KAÇAK, N. (2003). *İCRA VE İFLAS KANUNU ŞERHİ.* Ankara: Adalet Yayınevi.

Kamu Aydınlatma Platformu. (2021, Temmuz 31). *KAP- Şok Marketler Ticaret A.Ş.* . Kamu Aydınlatma Platformu Web Sitesi: https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/885935 adresinden alındı

Kamu Aydınlatma Platformu. (2021, Mart 31). *KAP- Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş.* Kamu Aydınlatma Platformu Web Sitesi: https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/921589 adresinden alındı

Kamu Aydınlatma Platformu. (2021, Mart 31). *KAP- Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş.* Kamu Aydınlatma Platformu Web Sitesi: https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/842027 adresinden alındı

Kamu Aydınlatma Platformu. (2021, Mart 31). *KAP- Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş.* Kamu Aydınlatma Platformu Web Sitesi: https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/867028 adresinden alındı

Kamu Aydınlatma Platformu. (2021, Mart 31). *KAP- Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş.* Kamu Aydınlatma Platformu Web Sitesi: https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/885262 adresinden alındı

Kamu Aydınlatma Platformu. (2021, Haziran 29). *KAP-DOĞTAŞ KELEBEK MOBİLYA SANAYİ VE TİCARET A.Ş.* . Kamu Aydınlatma Platformu Web Sitesi: https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/915005 adresinden alındı

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. (2006, Mart). *TMS 38 MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR.* Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Web Sitesi: https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2011Seti/TMS38.pdf adresinden alındı

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. (2015, Nisan 9). *TMS 1 FİNANSAL TABLOLARIN SUNULUŞU.* KGK Web Sitesi: https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2016Seti/TMS1.pdf adresinden alındı

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu. (2018, Ekim 27). *FİNANSAL RAPORLAMAYA İLİŞKİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE (2018 Sürümü).* KGK Web Sitesi: https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS/Finansal%20Raporlamaya%20%C4%B0li%C5%9Fkin%20Kavramsal%20%C3%87er%C3%A7eve%20(2018%20S%C3%BCr%C3%BCm%C3%BC).pdf adresinden alındı

KAYAR, P. D. (1997). *ANONİM ORTAKLIKTA MALİ DURUMUN BOZULMASI VE ALINACAK TEDBİRLER.* Konya: Mimoza Yayıncılık.

KAYAR, P. D. (2012). Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 643-658.

KENDİGELEN, A. (2011). *Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler.* İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

KIRCA, İ., MANAVGAT, Ç., & ŞEHRİALİ ÇELİK, F. (2013). *ANONİM ŞİRKETLER HUKUKU CİLT I.* Ankara: Bankacılık Enstitüsü.

KURU, P. D. (1993). *İCRA VE İFLAS HUKUKU C.III.* Ankara: Evrim Dağıtım.

MOROĞLU, P. D. (2018). *ANONİM ORTAKLIKLARDA SERMAYE ARTIRIMI.* İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

MÜLAZIMOĞLU, D. M. (2020). *ANONİM ŞİRKETLER HUKUNDA SERMAYENİN KORUNMASI İLKESİ.* İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

OY, A. O., & OY, A. G. (2020). *ANONİM ŞİRKETLER.* İstanbul: Beta Yayıncılık.

Öncel, Aydın & Uygun Attorney Partnership. (2020). *Sermaye Kaybı ve Borca Batık Olma Durumunda Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri.* LinkedIn: https://www.linkedin.com/posts/oaulegal_sermaye-kayb%C4%B1-ve-borca-bat%C4%B1kl%C4%B1k-durumu-activity-6718774437753184256-a93Z adresinden alındı

ÖZKAN, P. D., & TERZİ, Y. D. (2012). FİNANSAL RAPORLAMA AÇISINDAN MARKA DEĞERİNİN ÖLÇÜMÜ VE DEĞERLENDİRİLMESİ. *Öneri Dergisi*, 87-96.

POROY, R., TEKİNALP, Ü., & ÇAMOĞLU, E. (2014). *Ortaklıklar Hukuku I, Yeniden Yazılmış 13.Baskı.* İstanbul: Vedat Kitapçılık.

PULAŞLI, P. D. (2013). *Şİrketler Hukuku Genel Esaslar.* Ankara: Adalet Yayınevi.

PULAŞLI, P. D. (2014). *ŞİRKETLER HUKUKU ŞERHİ C-II.* Ankara: Adalet Yayınevi.

PULAŞLI, P. D. (2018). *ŞİRKETLER HUKUKU ŞERHİ C-III.* Ankara: Adalet Yayınevi.

SAYHAN, D. D. (2016). *SERMAYE ŞİRKETİ VE KOOPERATİFLERDE BORCA BATIKLIK SEBEBİYLE İFLAS VE İFLASIN ERTELENMESİ.* ANKARA: YETKİN YAYINLARI.

Sermaye Piyasası Kurulu. (2014, Nisan 10). *Sermaye Piyasası Kurulu Bülteni.* Sermaye Piyasası Kurulu Web Sİtesi: https://www.spk.gov.tr/Bulten/Goster?year=2014&no=11 adresinden alındı

SEVİLENGÜL, P. D. (2016). *GENEL MUHASEBE* (18. b.). Ankara: Gazi Kitabevi.

SOYKAN, D. İ. (2019). *TÜRK TİCARET KANUNUNA GÖRE ANONİM ORTAKLIKLARDA SERMAYE TAAHHÜDÜ YOLUYLA SERMAYE ARTIRIMI.* İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.

Teknosa İç ve Dış Ticaret A.Ş. (2021, Mart 31). *Teknosa Kurumsal Bilgiler*. Teknosa Web Sitesi: https://yatirimci.teknosa.com/birbakistateknosa adresinden alındı

TURAN, D. G. (2020). TİCARET BAKANLIĞI'NIN TTK 376 HÜKMÜNÜN UYGULAMA ESASLARINA İLİŞKİN TEBLİĞİNİN ÜÇTE İKİ SERMAYE KAYBI HALİNDE DOĞRUDAN SERMAYE ARTIRIMI YAPILABİLMESİNE İMKAN TANIYAN HÜKÜMLERİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER. *TFM*, 142-153.

TURAN, D. G. (2021, Mart 7). *TİCARET BAKANLIĞI'NIN TTK 376 HÜKMÜNÜN UYGULAMA ESASLARINA İLİŞKİN TEBLİĞİNİN ÜÇTE İKİ SERMAYE KAYBI HALİNDE DOĞRUDAN SERMAYE ARTIRIMI YAPILABİLMESİNE İMKAN TANIYAN HÜKÜMLERİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER.* Dergi Park: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1208090 adresinden alındı

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük. (2021, Ocak 24). Türk Dil Kurumu Web Sitesi: https://sozluk.gov.tr/ adresinden alındı

Türk Ticaret Kanunu ve Gerekçesi. (2011). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

TÜRK, D. D. (1999). *ANONİM ORTAKLIKLARDA SERMAYE KAYBI VE BORCA BATIKLIIĞIN HUKUKİ SONUÇLARI.* Ankara: Nobel Yayıncılık.

TÜRK, D. D. (2016). Anonim Ortaklıkta Borca Batıklık Ve İflasın Ertelenmesi Konusunda 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Ve Yürürlük Kanunu ile Getirilen Yenilik ve Değişiklikler. *BATİDER*, 5-62.

TÜRK, D. D. (2016). YENİ TÜRK TİCARET KANUNU'NUN GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİK VE YENİLİKLERLE ANONİM ORTAKLIKTA SERMAYE KAYBI VE HUKUKİ SONUÇLARI. *D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi*, 63-112.

ÜNAL, P. D. (1999). *Halka Açık Anonim Ortaklıklar.* Ankara: Nobel Yayıncılık.

YAVUZ, M. (2018). 7101 SAYILI KANUN İLE İFLAS ERTELEMENİN YERİNİ ALAN KONKORDATONUN UYGULANMA ESASLARI. *Gümrük ve Ticaret Dergisi*, 40-47.